ISTORIA BUCURESTIULUI PRIN BISERICILE SALE
Fascic. I

(Culegere de documente)

Prefață

Pomelnicele, inscripţiile votive, textele funerare, pisaniile şi grafitele constituie o sursă valoroasă de date privind istoria oraşului Bucureşti, în general, dar mai ales cu privire la trecutul vieții bisericeşti, în mod particular. În mod obişnuit, acestea conțin date mărunte privind numele ctitorilor, genealogia acestora, meşterii decoratori (zugravi, pictori), constructori ş.a.m.d.

Inscripțiile votive şi pisaniile aduc lumină în ceea ce priveşte data târnosirii (sfințirii) unei biserici, precum şi cu privire la numele ctitorilor, sau ale acelora care au contribuit la cheltuielile de ridicare, renovare sau înzestrare a lăcaşului de cult, fie ei de os domnesc, ierarhi sau mireni.

Aceste inscripții, mai ales pisaniile, constituie documente prețioase pentru istoria teologiei româneşti, ele aducând lămuriri referitoare la nomenclatorul sfinților protectori (ocrotitori), la preferința bucureştenilor față de unul sau altul dintre aceştia. HRAMUL (patronul bisericii), menționat în cuprinsul unei pisanii, poate fi atât numele unui sfânt ortodox, dar şi al unei sărbători religioase ("Înâlțarea Sfintei Cruci", "Pogorârea Sfântului Duh", "Schimbarea la față" etc)

Pe lângă acestea, inscripțiile religioase, sigure, obiective şi imparțiale, conțin şi unele date de interes cultural, politic, administrativ, militar, care vin să întregească informațiile similare, provenind din alte surse (documente epigrafice, sigilii, etc).

Ele amintesc nume de domnitori, rude ale acestora, anii de domnie sau de deces, împrejurările istorice în care au fost construite aceste lăcaşe de cult, nume de dregătorii etc.

Studierea acestora este importantă nu numai pentru domeniul istoriei, teologie dar şi pentru cel al lingvisticii, prin eşantioanele de lexic, fonetică şi scriere, precis datate.

Inscripțiile religioase (înțelese în sensul dat de latinescul INSCRIPTUS, adică un şir de caractere gravate pe piatră, marmură, metal etc) au supraviețuit, odată cu pereții

bisericilor, clopotnițelor, crucilor sau obiectelor de cult, spre deosebire de inscripțiile cu caracter laic, care s-au pierdut în cea mai bună parte. Ca urmare, în Bucureşti, doar patru monumente cu caracter laic, păstrate până în zilele noastre, au pisanii. (cf .N.Stoicescu, "Repertoriul bibliografic al monumentelor feudale din Bucureşti", Bucureşti, 1961, p. 158)

Inscripțiile religioase au fost realizate pe cele mai variate suporturi: pereții bisericilor, obiecte de cult (icoane, evanghelii, panaghiare, candele, cădelnițe, cățui, chivote, anafornițe, epitrahiluri, văluri liturgice, teplate, potire, pahare, lingurițe, talere), cruci funerare, cruci comemorative, pietre tombale, clopote, clopotnițe, săbii, steaguri, porți de biserici sau mânăstiri etc.

Aceste mărturii istorice au fost intens cercetate, conținutul lor a fost analizat de teologi, istorici, epigrafişti, lingvişti, servindu-le drept temeiuri solide în argumentarea propriilor lor lucrări.

Însă, bisericile din Bucureşti mai au şi o altfel de istorie. Este istoria scrisă de slujitorii de cult, înşişi. În ultimă instanță, este istoria creată chiar de ei, truditorii altarului şi păstrătorii valorilor fiecărei biserici.

Această colecție de inscripții ecleziastice este doar o mică parte din marea bogăție de date istorice, artistice şi culturale, tezaurizate de monumentele de cult ale Capitalei româneşti.

Este "istoria minoră" a unei anumite bisericii, a unui cartier, redată, succint, pe întinderea unei mărunte foi de hârtie, o istorie destinată privirilor unor ipotetici turişti străini sau unor vizitatori din provincie.

Sortite, iremediabil, dispariției, pentru că sunt scrise pe altfel de suporturi decât cele sacre ale pisaniilor, supuse intemperiilor de tot felul, atunci când nu sunt în incinta bisericii, aceste originale "cronici locale", purtând cel mai adesea titlul banal de "Scurt istoric al bisericii…", sunt tot la fel de valoroase ca şi pisaniile înseşi.

De aceea, vizitând majoritatea lăcaşelor de cult din Bucureşti, în perioada anilor 1994-1995, impresionat de caracterul lapidar al acestor file disparate, am avut ideea de a le pune laolaltă, ca într-un "letopiseț", cu sute de autori-cronicari

Cu modestia specifică unor cărturari de altă-dată, multe dintre aceste file nici nu sunt semnate. Scrise doar pentru a fi citite de turistul grăbit să viziteze cât mai multe obiective istorice, sau pentru a nu îi plicitisi pe cei ce vin la biserică să se

roage, aceste "efemeride" par, la prima vedere, banale. Cu trecerea timpului, ele devin însă relicve de preț.

Am consemnat pe cele care mi s-au părut a fi cele mai interesante

Pentru comparație, am prezentat şi pisaniile vechi de sute de ani, cărora le-am ataşat şi o scurtă bibliografie, utilă acelora care, într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat, vor încerca să transforme aceste "istorii minore" în veritabile monografii ale lăcaşelor de cult amintite, ale cartierelor bucureştene, mai noi sau mai vechi.

Împreună, ele întregesc o imagine a vieții religioase a oraşului Bucureşti, în ultimele 4 secole, redau o istorie "de cartier" , în care apar numele unor "anonimi", alături de cele ale unor personalități de prin rang. Cât poate fi de mişcător, dar şi de pilduitor, un asemenea document unde, pe lângă numele unui rege, patriarh, sau al unui preot, apar şi numele unor meşteri constructori, arhitecți, zugravi de "subțire" sau simpli credincioşi.

Tuturor acelora care au contribuit la menținerea mereu vie a credinței, la păstrarea pestre veacuri a acestor dovezi ale spiritualității române, autorul le dedică cu dragoste această modestă lucrare.

Dan Toma Dulciu

Iunie 2007

Mânăstirea Pantelimon

În imediata vecinătate a oraşului, pe o peninsulă împădurită a lacului Pantelimon, domnitorul Grigore Ghica Vodă al II-lea, zideşte, cam pe la anul 1735, o mânăstire-boltiță (spital), cu hramul Sf. Pantelimon („doctorul cel fără de arginți”). Acest nume îl va căpăta şi localitatea din preajma Bucureştilor, ce purta în trecut alt nume: Floreşti (de Jos, de Mijloc şi de Sus). În această M-re, domnitorul dispunea de un rând de case, în care doar acesta şi familia sa puteau fi găzduiți.

Ansamblul Pantelimon a fost ridicat în două etape: 1733–1735 şi 1748–1753, în perioada în care Grigore Ghica Vodă ocupa scaunul țării, acum ridicându-se mânăstirea, epitropia şi casele domneşti.

Biserica a fost înălțată la 1750 şi a suferit mari stricăciuni la cutremurul din 1802, ca, de altfel, întregul ansamblu, fapt pentru care va fi rezidită în anul 1813, fiind din categoria bisericilor ctitorii domneşti.

M-rea Pantelimon îndeplinea şi rol de spital (botniță), dispunând inițial de 12 paturi, la care se mai adaugă alte 18 paturi în vremea domnitorului Alexandru Moruzi (1793–1796). Aceasta face ca M-rea Pantelimon să fie considerată drept al doilea spital din Bucureşti, după Spitalul Colțea, în sensul modern al cuvântului.

La 7 iulie 1868, Fundația Carol I (împreună cu dr. Carol Davila) va construi pe latura de sud a complexului o clădire (cu parter, etaj şi subsol), dispunând de 80 de paturi. Între 1889-1890 s-a mărit capacitatea spitalului cu încă 160 de paturi, aflate pe latura de est. Complexul a funcționat ca spital până în anul 1977, când, din cauza cutremurului, spitalul a fost dezafectat, fiind grav avariat.

Biserica, construită în plan dreptunghiular, avea altarul sub formă de absidă iar pridvorul spre apus, susținut de patru coloane, având capiteluri bogat ornamentate.

În interiorul bisericii se aflau două monumente: mormântul domnitorului Grigore Ghica Vodă – ctitorul bisericii – decorat cu sculpturi precum şi cel al lui Alexandru Ghica.

După demolarea bisericii, în anul 1986, osemintele celor doi domnitori au fost duse spre reînhumare la Biserica Doamna Ghica Tei în timp ce monumentul funerara al domnului Alexandru Ghica (1834-1842) se află în prezent la Muzeul Militar Central.

Obiectele de valoare ale bisericii au fost donate unor mânăstiri şi muzee: uşile sculptate şi scheletul catapetesmei se află la Biserica Sf. Nicolae Pantelimon, din apropiere, iar icoanele sunt la M-rea Plumbuita.

Astăzi, în complexul mânăstiresc Pantelimon se află un hotel, categorie lux, LEBĂDA, deşi ani îndelungați aici a funcționat un
sanatoriu TBC.

Biserica Bradu Staicu
(Str. Bradului nr. 30)

Pe o cruce de piatră, aflată în prezent la Biserica Zlătari, transferată de la Biserica Bradu Staicu, se află următorul text, ce ține loc de pisanie:

„Această biserică Bradu Staicu s-a fondat la anul 1740, în construcție de lemn de brad, deci o construcție de lemn, de Jupân Staicu cârciumar, care a regulat hramul „Intrarea în biserică a Maicii Domnului" să se prăznuie de cârciumari. La anul 1809, ruinându-se, s-a fondat o construcție de zid de Jupân Apostol sân Velicu Oşan, care a rugulat şi două praznuri, hramurile Duminica Tuturor Sfinților, de către băcani şi Sfinții Apostoli Petru şi Pavel de către brutari. La anul 1875, fiind mai de tot ruinată s-a renovat cu capitalul, după cum se vede, trecută în condice în zilele Măriilor Domnitori Carol I şi Elisabeta Doamna, IPS Mitropolit Calinic, primarul Gh. Manu, prin voința lui Dumnezeu şi stăruința epitropilor Alexandru Popescu, fiul preotului Radu şi Costache Dumitru, după instrucțiunile arhitectului
Al. Freiwald."

Între anii 1740şi 1809, biserica a fost patronul breslei cârciumarilor. La refacerea ei de către Apostol Băcanul, în 1809, biserica este încredințată grijii breslei băcanilor, iar câțiva ani mai târziu devine lăcaş de închinăciune pentru membrii breslei brutarilor, al cărei hram va fi ținut de Sf. Ap. Petru şi Pavel.

La 1816 biserica Bradu Staicu este împodobită, tâmpla primind icoane îmbrăcate în argint.

Printre icoanele primite în dar, se numără şi aceea pictată de N. Grigorescu în anul 1856.

Ruinându-se, cu trecerea timpului, biserica este refăcută de către enoriaşii din mahalaua Staicului (plasa Broşteni), în anul 1875, fiind târnosită pictura din interior un an mai târziu. Pictura a fost spălată în

anul 1956.

Biserica avea o curte spațioasă (2087 mp), o casă parohială, stil vagon, de patru camere, construită pe la 1850.

Caracteristica arhitectonică a bisericii era aceea a unei biserici de secol XIX (plan treflat, cu două turle pe naos şi pronaos, ultima cu clopote. Pronaosul era de tip pătrat. Aici se aflau zugrăvite chipurile ctitorilor Staicu şi Apostol, în costumele de breaslă specifice veacului al XIX-lea.

După demolarea bisericii (7 octombrie 1987) clopotele acesteia au fost donate unor biserici nevoiaşe, iar iconostasul a fost dăruit bisericii Sf. Gheorghe Nou.

Biserica „Spirea Veche”
(Str. Uranus nr. 27)

Ctitorul bisericii este „doftorul” Spirea sau Spiridon Kristofi, originar din Corfu. Numele acestuia a fost dat şi celui mai înalt deal al oraşului – „Dealul Spirii” – care era odinioară acoperit cu păduri bătrâne, cu vii şi livezi, situate pe atunci în afara oraşului propriu-zis.

Înmulțindu-se populația în această zonă încep să fie edificate şi câteva biserici, printre acestea aflându-se şi ctitoria doctorului Spirea (ridicată înainte de 1765, data morții acestuia). După moartea ctitorului, rudele acestuia sfârşesc lucrarea începută de el, înzestrează biserica cu cele trebuincioase şi o închină Arhiepiscopiei Bucureştilor. La 1777, domnitorul Alexandru Ipsilanti închină însă acest lăcaş M-rii Sfântul Gregorie, de la Muntele Athos, cu condiția ca, pe lângă această biserică să funcționeze, concomitent, un schit de călugări, cunoscut ulterior sub numele Schitul Spirea.

Din mijlocul veacului al 19-lea şi până la 1915 (anul demolării sale), biserica a cunoscut mai multe modificări şi renovări (1832, 1834, 1847, 1865 şi 1883) cum ar fi: adăugarea absidelor laterale, lărgirea pronaosului şi a ferestrelor, suprimarea stâlpilor dintre pronaos şi naos, închiderea pridvorului, mărirea proscomidiei etc.

În anul 1915 biserica inițială a fost dărâmată, din fondurile oferite de credincioşi fiind ridicată alta nouă, cu hramul Sf. Petru şi Pavel. Clădirea bisericii este opera arhitectului IOAN TRAIANESCU fiind, din punctul de vedere al arhitecturii şi dimensiunilor aproximativ asemănătoare Catedralei Ortodoxe din Timişoara.

Fiind de dată recentă, biserica nu a intrat în catalogul monumentelor istorice, fapt pentru care nu au mai rămas studii şi cercetări asupra acesteia. A fost dărâmată, prin dinamitare, în noaptea de vineri, 27 aprilie 1984. din această

cauză, a dispărut pisania, alte elemente de valoare de tâmplărie şi feronerie. Obiectele de cult au fost donate bisericilor sărace, clopotele au fost depozitate în Curtea Fabricii de Lumânări, iar alte obiecte de valoare (de patrimoniu) au fost depuse în Complexul Muzeistic de la Palatul Mogoşoaia. Pe locul unde s-a aflat această biserică se află în prezent colțul sud-vestic al Casei Poporului.

Biserica „Sfinții Voievozi” din Leordeni

A fost zidită de marele vornic MIHAIL MANU, la începutul veacului al XX-lea (1807-1811). A fost sfințită la 26 martie 1811. A fost concepută inițial ca paraclis al Casei din Leordeni, conac boieresc aparținând Smarandei Văcărescu, soția vornicului Manu.

Potrivit unei însemnări din proscomidier, datată 8 mai 1810, pictura în frescă este opera pictorului MINCU ZUGRAVU.

Portretele ctitorilor (vornicul Manu, soția sa şi cei 8 copii) decorau peretele vestic al pronaosului, pe o pânză aplicată pe perete, la 1825. Această pictură era opera renumitului zugrav de biserici din veacul al XIX-lea, Nicolae Polcovnicul cel care a realizat, printre altele, pictura M-rii Cernica.

Pentru mobilarea bisericii din Leordeni au fost aduse şi unele piese sculptate, de mare valoare, vechime, de la biserica din satul Furduieşti (de lângă Cula): baldachinul mesei din altar, catapeteasma, amvonul şi iconostasul.

Cutremurul din 1977 a distrus complet această biserică, cu excepția peretelui de la intrare, cu portretele ctitorilor. Au fost totuşi salvate piesele sculptate vechi, precum şi portalul intrării în biserică.

De un mare interes artistic şi istoric este policandrul mare, având în vârf, ca stemă, vulturul bicefal, emblema Patriarhiei Bizantine. Explicația prezenței acestui însemn heraldic într-o biserică din marginea Bucureştilor este următoarea: familia Mano, prin membrii ei de frunte, a ocupat timp de două veacuri demnitatea de mare logofăt (mare eclesiarh) al bisericii ortodoxe de la Constantinopol.

În pridvorul bisericii din Leordeni se aflau, înainte de cutremurul din 1977, cinci pietre funerare, aparținând familiei GHERMANI: Ioan, Efrem, iarăşi Ioan, Thomanie şi Alexandrina.

Biserica a fost reparată în anii: 1928, 1939, 1943, 1949, 1964-1965 iar în anul 1978 a reînceput reconstrucția ei.

Biserica Sfinții Voievozi posedă cărți de cult din veacul al XIX-lea.

Biserica ENEI

(Str. Biserica Enei nr. 4-6)

„Doamne Dumnezeul nostru, căruia ceriul îți este scaun şi pământul supt picioarele Tale, întăreşte sfântul acesta lăcaş al Măririi Tale care întru slava Ta şi întru cinstea Sfântului Erarh Nicolae din temelie s-au zidit şi cu toată podoaba bisericească s-au înfrumusețat din drepte ostenelile răposatului robului tău jupân Pană Negoescu Vel Logofăt, nepotul prea pomenitului io Constantin Basarab Voevod, cu sârguiala cucernicei roabei jupâniței SAFTA, soția pomenitului boier, după pristăvirea lui, şi primeşte rugăciunile ce ți se vor aduce întru El neîncetat pentru toată pravoslavia, pentru răposat părinții lor ctitorilor şi pentru înşişi ei, la prea sfântul cerescul Tău jăutănic. În zilele prea-luminatului Domn Nicolae Alexandru Voevod, la anul de la zidirea lumii 7232, iar de la naşterea Mântuitorului Hristos 1724, august 1 dne."

La 1611 exista o biserică din lemn, după cum glăsuieşte piatra funerară cu epitaf ridicată de jupâneasa IANA, soția lui „Mihai ot Târgşor", cupeț (negustor) omorât în acest loc de slugile domnitorului Radu Mihnea.

O altă jupâneasă, Safta, soția lui Pană Negoiescu, mare logofăt (cumnatul lui Constantin Brâncoveanu) şi nepot al domnitorului Antonie Vodă din Popeşti, ridică în acelaşi loc în memoria răposatului ei soț o biserică din piatră şi cărămidă, pe care o înzestrează din belşug (1720-1724)

Pe lângă hramul inițial, al Sf. Ierarh Nicolae, s-a adăugat mult mai târziu, hramul Sf. Mc. Varvara, protectoarea minerilor.

Inițial, lăcaşul deservea o mânăstire şi avea în jur un cimitir, precum şi chilii şi anexe mânăstireşti. Într-una din aceste chilii a locuit Popa Mihai Sin Mihai (1810-1830), tatăl scriitorului Nicolae Filimon (1819-1865), preot slujitor al Bisericii Enei.

La 22 iulie 1830, părintele Mihai moare de ciuma ce bântuia prin Bucureşti, fiind înmormântat în biserică, lângă altar.

Biserica avea plan treflat, cu turlă pe naos şi turlă-clopotniță pe pronaosul uşor supralărgit dar, în compensație, având absidele laterale mici. Pridvorul era deschis, având trei arcade, sprijinite pe stâlpi de zidărie, poligonali (asemănători celor existenți la biserica Doamnei).

Decorațiunea exterioară se remarcă prin existența a două registre de panouri arcuite, cu ferestre având, de asemenea, Bisericilor Scaune şi Krețulescu, ancadramente, realizate din baghete întretăiate.

Între anii 1868-1870, cu ocazia unor renovări, biserica a fost repictată de Gh. Tăttărescu, păstrându-se totuşi, părți din fresca originală a sec. XVIII în pridvor şi pe peretele de apus al pronaosului.

În urma cutremurului din 1940, cele două turle ale bisericii (una octogonală, cealaltă hexagonală) au fost refăcute din beton armat. Ele au rezistat cutremurului din 4 martie 1977, care a produs însă bisericii unele fisuri.

La mijlocul lunii aprilie 1977, brațul unei macarale ce lucra la demolarea blocului Dunărea a lovit, printr-o manevră greşită, turla-clopotniță iar în ziua de 22 aprilie 1977, în timpul lucrărilor de demolare la blocul „Dunărea" s-a produs un accident tehnic, soldat cu căderea unor părți componente ale imobilului avariat peste clădirea bisericii. La data de 1 mai 1977, biserica Enei înceta să mai existe, fiind demolată.

Mobilierul, catapeteasma, icoanele împărăteşti, stranele, cărțile bisericeşti, dintre care unele greceşti de valoare, au fost transportate la m-rea Antim iar apoi la m-rea Căldăruşani. La Institutul de Artă al Academiei se afla: pisania, piatra cu numele ctitorilor, jețul arhieresc, exemplar de mare valoare, ilustrând stilul brâncovenesc. În prezent, uşile sculptate precum şi catapeteasma se aflã la Biserica Cocioc (lângă Căldăruşani), biserică ce a primit datorită acestor daruri hramul Sf. Varvara, asemenea hramului bisericii Enei.

Biserica Sf. Treime – Troița
(Calea Dudeşti nr. 81-83)

Biserica, ridicată în secolul trecut, nu departe de vechea barieră a oraşului – Dudeşti – se aflǎ între Calea Văcăreşti şi poşta Vitan. Pisania aminteşte că biserica a fost construită în anul 1804, fiind sfințită la 30 septembrie, a aceluiaşi an, ctitori fiind PĂUN PLUGARUL, împreună cu Petcu, Hristea, Miu şi Ene, frații acestuia.

O catagrafie din 19 ianuarie 1808 precizează însă, drept ctitor, pe Cristea Bogasierul (negustor de mărunțişuri) şi pe Manea Cavaful (cizmarul). O altă catagrafie din 5 februarie 1808 indică faptul că biserica a fost construită prin contribuția breslei SALVARAGIILOR (Acad. Rom. Mss. rom 661).

Biserica a fost restaurată în anul 1887, cu contribuția enoriaşilor, arhitect diriginte fiind P. Petricu. Acesta a modificat structura inițială a bisericii (altar şi naos, despărțite printr-o catapeteasmă de zid, având pictura în stil bizantin), şi înlocuieşte vechea catapeteasmă cu una din lemn, dărâmă toți stâlpii ce susțineau bolta şi construieşte cafasul pentru cor. Tot în anul 1887 au fost zugrăvite, în tehnica ulei, atât interiorul cât şi exteriorul bisericii.

La începutul veacului XX s-au lărgit ferestrele şi s-au adăugat un vestibul. Alte lucrări au fost executate în anii 1933-1936 (subzidire, pentru înlăturarea igrasiei, consolidarea sistemului de susținere a turlelor etc.), precum şi refacerea picturii din interior de către pictorul VASILE GEORGESCU. Catapeteasma a fost realizată în stilul academic al Şcolii lui Tăttărescu, iar la exterior au fost aşezate uşi ornamentale.

Pictura interioară a fost spălată şi renovată cu ocazia reparației capitale din anul 1950, de această operațiune fiind legate numele pictorilor TRAIAN BILTIU - DANCUSI, prof. NICOLETA şi TRAIAN PLOPEANU.

Alte reparații s-au mai efectuat în anii 1962-1963.

Biserica Sf. Troiță era o biserică de plan treflat, cu un pronaos supralărgit şi cu abside având 5 laturi în exterior şi semicirculare în interior. În anul 1909, pronaosului i s-au mai adăugat un vestibul, având intrarea francată de două coloane de tip clasic.

Ca aspect exterior, biserica se încadra în stilul neoclasic (caracteristic începutului de veac XIX) cu câteva elemente adăugate ulterior, (cu ocazia restaurărilor efectuate la sfârşitul secolului XIX) de factură barocă: coloane clasice, frontoane, ferestre alungite.

În jurul bisericii se afla un teren privat, împrejmuit de un gard de cărămidă şi fier forjat. În această curte s-a construit în veacul al XIX-lea o şcoală primară, precum şi un imobil cu trei prăvălii, ridicat în anul 1913, inclusiv un corp de case, donate de văduva TINCA COSTACHE.

În fața bisericii, pe partea dreaptă a Căii Dudeşti se află o cruce de piatră (motiv pentru care biserica mai era cunoscută şi sub numele de Crucea de Piatră), o troiță semnalată încă de pe la începutul secolului al XVII-lea. Această troiță marca hotarul de miază-zi al moşiei Pantelimon, aparținând Voievodului Grigore Ghica, conform testamentului acestuia din iulie 1752, precum şi o importantă intersecție a ulițelor Dudeşti, Vitan, Theodor Speranța.

Biserica a fost demolată la data de 10 oct. 1987 iar o parte din obiectele de cult au fost depozitate în turnul clopotniță al Bisericii TÂRCA, din Calea Vitan nr. 142.

Catapeteasma din lemn sculptat, având 28 de icoane şi crucea răstignirii, se află la biserica de cimitir a Parohiei Fântânele, Jud. Dâmbovița. În anul 1969, pictorița Virginia Vida a aplicat o foiță de aur pe icoanele pictate în ulei, încadrate cu flori sculptate în lemn.

Ultimul preot paroh a fost părintele Constantin Dăscălescu. Pe locul acestui locaş de cult se află în prezent Blocul M 108, Ansamblul Unirii – Sud.

Biserica Sfânta Treime-Ghencea

„Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului şi cu harul Sfântului Duh ridicatu-s-a această Sfântă Biserică, cu hramul Sfintei Treime, alături de biserica veche de zid, tot cu hramul Sfintei Treime, construită în anul 1820, şi care devenind neîncăpătoare pentru bunii şi evlavioşii creştini ai acestei enorii a fost dăruită în anul 1938 credincioşilor de la CANAL, din com. Tudor Vladimirescu. Şi s-a pus temelia acestei sf. biserici în ziua de 29 iunie 1927 prin îndemnul preotului econom stavrofor Dumitru Vasilescu, parohul bisericii, preotul econom C. Georgescu, Nicolae Staicu, Ilie Pavelescu, Petre Angelescu şi cu ajutorul tuturor enoriaşilor. Iar la 11 noiembrie 1934 a fost târnosită, slujind IPS Miron Cristea, primul patriarh al României, preot şi paroh orânduitor la ridicarea ei fiind Vasile Ouatu, ajutat de preotul C. Coman şi de Comitet. La 21 iunie 1948, Ziua Sf. Treimi, preşedinte al Republicii Populare Române fiind domnul prof. dr. C.I. Parhon, prim-ministru dl. dr. Petru Groza şi patriarh al ţării IPS Justinian Marina, cu mila lui Dumnezeu s-a sfinţit şi pictura bisericii, lucrat în frescă de pictorii GHITA POPESCU, profesor şi domnişoara NUNI DONA în zilele IPS patriarh Nicodim Munteanu, prin truda şi râvna preotului consilier referent econom stavrofor Constantin N. Coman, protopopul bisericii, ajutat de preoţii Victor Cocinski, consilier referent econom stavrofor şi de toţi enoriaşii acestei parohii, numită Sfânta Treime-Ghencea.”

Biserica Ghencea

Până în 1846, cartierul Ghencea s-a numit Lupeşti, după numele moşiei şi satului cu acelaşi nume, atestat încă din secolul al XVI-lea, ca fiind proprietate a jupâniţei Caplea din Periş.

Această Caplea era nepoata de fiică a lui Vlad Călugărul, deci os domnesc din neamul Basarabilor. Cu puţin timp înainte de a muri, în 1584, jupâniţa Caplea a vândut moşia Lupeşti lui Alexandru al II-lea (1568-1574) care, la rândul său, o dăruieşte M-rii Radu Vodă, în posesia căreia stă, până la secularizare, în 1863.

Timp de aproape 200 de ani au loc nesfârşite procese între locuitorii acestei localităţi mărginaşe Bucureştilor şi călugăraşii de la M-rea Radu Vodă, deoarece ţăranii nu recunoşteau a fi embaticari, cum pretindeau călugării, ci stăpâni ai acestor locuri.

Pentru aceşti dârji săteni s-a construit, în 1820, o mică ctitorie, care s-a numit Biserica Ghencea. Potrivit tradiţiei, numele Ghencea ar proveni de la numele haiducului Ghencea, care ar fi trăit prin aceste locuri în trecut. De la acest haiduc şi-au luat numele strada, cartierul, cimitirul şi chiar şi biserica.

Alţi autori (Hristea Marinescu, de pildă) susţin că numele GHENCEA ar fi moştenit de la numele unui fost localnic, ce a trăit în acest cartier, fiind decapitat pe vremea „Zaverei” lui Tudor Vladimirescu.

Biserica se află la intersecţia str. Sebastian cu Calea 13 Septembrie, deservind cartierul Sebastian.

Majoritatea locuitorilor acestui cartier provin din sudul ţării, stabilindu-se aici între anii 1790-1806. ei se ocupau cu plugăria şi creşterea vitelor – devenind în secolul XIX şi începutul veacului XX vestiţi lăptari ai Capitalei.

„Biserica Sf. Nicolae-Vlădică”

„Zbuciumată a început domnia lui Constantin Vodă Şerban, când boierii l-au ales în scaun. Crezuse o vreme că, prin vorbe bune şi prietenoase, va potoli răzvrătirea oştenilor de seimeni şi dorobanți ce jefuiau şi omorau boierii, prădau biserici, ardeau icoane, ca să scoată aurul din ele şi pe domn l-au necinstit cu cuvinte de ocară.

Ca să-i liniştească, Vodă a cerut sprijin de la craiul Rakoczi al Transilvaniei şi împreună cu oastea moldovenească, a învins la Şoplea oştile răsculate şi pe Hrizea Spătar, care fusese ridicat domnitor de seimeni, l-a tras pe roată, împreună cu alte căpetenii.

Iar drept mulțumire că au îngenuchiat pe boieri, Constantin Vodă Şerban a pus să se ridice biserica în partea de jos a Dâmboviței, pe dealul
ce-i zicea „al moldovenilor”.

Pâlcurile de călăreți moldoveni, care-l conduseră pe Constantin Vodă în Bucureşti, făcuseră tabără pe dealul de lângă Mânăstirea lui Pană Vistierul, pe locul unde era un schit surpat de lemn, numit al lui „Oprea Iuzbaşa”. Locul plăcuse voievodului şi îndată a rânduit ispravnici să înceapă zidirea, pe Radu Logofăt Dudescu şi Gheorghe Sufariul.

Radu Dudescu a adus zidari, cât a găsit în Slobozia Domnească şi pentru toate alte meşteşuguri, țigani domneşti de la Târgovişte. I-a pornit cu sălaşele lor spre bucureşti şi au rânduit să se aşeze de cealaltă parte a Dealului Moldovenilor, care nu era în stăpânirea vornicului Preda Brâncoveanu, pe locurile ce se vor numi „țigănia Mitropoliei” (între actualele străzi 11 Iunie şi Sf. Apostoli).

S-au rugat atunci țiganii de ispravnicul mai mic, Gheorghe Şufariu să le lase lor biserica de lemn a lui Oprea Iuzbaşa, pe care au dus-o în bucăți şi au aşezat-o lângă sălaşele lor, rânduind-o cum fusese înainte şi, din poruncă

domnească a târnosit-o vlădică Ignatie sârbul de la Nicopole, înscăunat de Matei Vodă Basarab episcop de Râmnic şi Severin şi apoi, mitropolit.

Hramul ce urma să fie dat bisericii acesteia s-a rânduit să fie Sf. Nicolae, iubitorul de oameni şi ajutorul în nevoi de tot felul.

Mica biserică de lemn a Sf. Nicolae din Ţigănie rămâne în viaţă mai bine de o sută de ani. În mahala se aşează – amestecaţi printre ţigani – români, sârbi şi greci, cum arată Catagrafia bisericilor bucureştene din 1810.

Vechea biserică de lemn, dărâmându-se încă de la începutul păstoriei sale, mitropolitul Grigorie al II-lea (1760-1787 ridică în locul ei o alta, destul de mică şi neîncăpătoare, care va rămâne cunoscută sub numele păstrat şi azi, a Sf. Nicolae-Vlădică, care apare atât în planurile cartografilor austrieci Baron Purcel şi Ferdinand Ernst, sub denumirea de „Ziganie", cât şi în acela al lui Boroczin.

Ruinată pe la sfârşitul secolului XIX-lea, este dărâmată şi reconstruită sub actuala înfăţişare şi nume Sf. Nicolae-Vlădică, în anul 1904, dar nu pe locul celei vechi, unde n-a rămas decât o cruce de piatră, cu inscripţia „pro-memoria" ci, la mică distanţă, din cauza lucrărilor de sistematizare a oraşului.

Să descurcăm acum amestecul ce l-a avut biserica Sf. Nicolae din prud în viaţa bisericii de azi, a Sf. Nicolae Vlădică.

„Prundul" bucureştean s-a zis locului aflat în marele ostrov al Dâmboviţei. Aici aveau locuri şi case boierii Goleşti care-şi înălţaseră aşa zisul, Han al Goleştilor.

Biserica din Prud, durată din piatră, este considerată printre cele 17 locaşuri de uz boieresc, motiv pentru care Mavrogheni Voievod îi dă drept să fie încălzită iarna cu sobă.

Ctitorul acestei biserici este medelnicerul Toma Golescu care se călugăreşte la 1680, sub numele de Teofan Schimonahul, în urma pierderii soţiei sale, Stanca. După izbăvirea din viaţă a schimonahului Teofan, biserica rămâne

metoh al Mitropoliei, aşa cum a fost voința ctitorului ei, prieten şi preaplecată slugă a Mitropolitului Teodosie.

Deteriorată spre sfârşitul secolului trecut, este dărâmată la sfârşitul veacului al XIX-lea, pentru a permite extinderea aşezămintelor brâncoveneşti, după ce, o vreme, trecuse drept filială a Bisericii
„Sf. Ilie” – Rahova.

Sumele primite drept despăgubire vor constitui fondul de bază din care s-a ridicat actuala biserică „Sf. Nicolae-Vlădică”.

Cf. Pr. Mihai Tătărâm
„Prin Bucureştiul iubit”, Edit. „Țara Noastră”, Bucureşti, 1992, p. 70-76.

ISTORIA BUCURESTIULUI PRIN BISERICILE SALE
Fascic. II

„Biserica Izvorul Tămăduirii"

(Şos. Mihai Bravu nr. 303)

„(text cenzurat) .... fiind Mitropolit Primat D.D.CONDON ARAMESCU-DONICI, în al doilea an de Arhipăstorie, în ziua de 23 iunie, ziua Mobilizării Armatei Române pentru mărirea teritoriului Țării şi stabilirea păcii între popoarele balcanice în război, au început lucrările de radicală restaurare a picturii acestui Sfânt Locaş, al cărui hram se prăznuieşte „Izvorul Tămăduirii".

A fost înzestrată şi înfrumusețată cu toate cele de trebuință cum se vede astăzi. Cheltuielile s-au făcut din veniturile Epitropiei din donațiile enoriaşilor şi altor persoane caritabile, după îndemnul şi stăruința Epitropilor bisericii: econom stravofor C. Săndulescu, Ion V. Ionescu şi C. Constantinescu. 1913, Septembrie 14."

Foşti preoți deservenți: Nicolae Voinescu 1864-1881, Dumitru Popescu 1870-1911; Dobre Popescu 1881-1913; Preot econom stavrofor C. Săndulescu, 1911 –

Foşti epitropi: Măndică Nicolae; Pantazi Vasiliu; Dumitru Crăciun; Ivan Pena; Dumitru Eftimie; Dumitru Niculescu; Cristea Dinu; Dumitru Diancu; Cristea Dumitrescu; Stefan Iacovescu; Stemate Conda; Ghiță Stănescu; Dumitru Stănescu; Stancu Ionescu; Ion V. Ionescu - 1903;
C. Constantinescu, - 1910.

„Iar în anul 1962 a fost restaurată pictura cu cheltuiala enoriaşilor şi cu ajutorul Prea Fericitului Părinte Justinian, din strădania preoților Mihail Zugrăvescu, I. Balilescu şi Petre F. Alexandru, a epitropilor Mihail Moraru, Gh. Neşteanu şi I. Dragomirescu precum şi a consilierilor I.D. Budici, cântăreț, Ilie Simeon, D. Tache, Radu Ciuplea, Caramfil Popa, Simion Popescu, Teodor Savidis, I. Comşa, I. Florea."

(Există o pisanie în limba română, cu litere slavone, din anul 1812)

Biserica OLTENI

(Str. Olteni nr. 27)

Inițial, această biserică, situată în Str. Olteni nr. 27, era construită din lemn. Data ridicării primului lăcaş nu este cunoscută însă prima atestare documentară este consemnată într-un act datat 8 februarie 1696.

Biserica a fost rezidită în anul 1722 de către Nicolae, Protopopul Bucureştilor precum şi de către Constantin Vătaful, cu contribuția enoriaşilor din mahalaua Olteni. Din acest motiv, o bună bucată de vreme, biserica a fost numită şi „Biserica Protopopului”. În jurul acestei mahalale mai existau şi alte lăcaşe de cult, dintre care amintim: Sf. Nicolae - Jitnița, Sf. Vineri – Herasca, Sf. Nicolae Sârbi etc.

Biserica a fost incendiată şi distrusă în timpul Zaverei, când arnăuții lui Bimbaşa Sava, retraşi în interiorul acesteia, au folosit-o ca loc de refugiu. Cel care a avut ideea nefastă de a se bloca în biserică a fost unul dintre căpitanii lui Bimbaşa Sava, pe nume ATANASE CHIMARIOTUL. Clădirea a fost supusă, timp de o zi şi o noapte asediului furibund al turcilor şi zaporojenilor, care au incendiat biserica, cât li casele incendiate. Aceeaşi soartă a avut-o şi biserica din apropiere, Sf. Stelian-Lucaci.

În iunie 1822, Mihai Logofătul din Divan, împreună cu locuitorii cartierului Olteni, refac biserica, redând-o cultului. Clădirea nu va rezista decât câteva decenii, în anul 1863 ea aflându-se în ruină. Este demolată din nou şi refăcută din temelii, fiind sfințită în 1865, data pisaniei noi.

Biserica a fost pictată de Gh. Tattarescu, a cărui pictură va fi răsplată în anii 1901-1927.

În urma seismelor din anii 1940 şi 1977, precum şi a bombardamentelor din 1944, biserica a avut de suferit, fiind de fiecare dată reparată. A fost demolată la 12 iunie 1987, din rațiuni de sistematizare a zonei.

Arhitectural, biserica purta caracteristicile lăcaşelor de cult din secolul XIX. Construcția era însă masivă (35 m lungime), cu două turle masive, octogonale (pe naos şi peste pridvorul închis), precum şi două turnulețe aflate pe colțurile pridvorului.

Decorația exterioară se remarca prin caracterul prolix: turla de pe naos, de formă octogonală, conținea vitralii pe fiecare fațetă, ce fuseseră comandate la Paris. De asemenea, pe fațadele laterale existau ferestre cu vitralii.

Intrarea în biserică se afla pe latura vestică şi era subliniată printr-un portal flancat de două coloane, ce susțineau un fronton.

Ultimul paroh al bisericii a fost părintele VLAD.

În urma demolării, vitraliile, catapeteasma şi, parțial, mobilierul au fost dăruite unei biserici nou construite, situate în suburbia Ploieştilor; clopotele au fost transferate M-rii Căldăruşani, precum şi Bisericii Ortodoxe din MALMOE! (Suedia), inclusiv la Biserica Parohiei Fântânele, din
Jud. Dâmbovița, iar alte obiecte se află răspândite la diverse biserici din țară.

Pe locul fostei biserici Olteni se află în prezent blocul E-2, de pe strada Mircea Vodă, la răsărit de Magazinul Unirea, locul fostei biserici fiind marcat de o troiță, aşezată aici în anul 1995.

Biserica „Sf. Nicolae – Sârbi”

(Str. Pitagora nr. 11)

Într-un document din 28 mai 1639 este menționat ca martor Popa Stanciu din mahalaua Sârbi, ceea ce demonstrează că, la începutul veacului al XVII-lea exista o biserică, probabil din lemn, situată în această parte a orașului, populată de locuitori transdanubieni.

Domnitorii Țării românești acordaseră facilități acestor sud-dunăreni, ceea ce a făcut ca aici, în apropierea bisericii şi Mânăstirii Radu-Vodă să apară o Slobozie domnească.

O a doua biserică având hramul Sf. Nicolae (este vorba de Sf. Nicolae de la MIRACHILIA) va fi ctitorită de jupân Vasile Potoceanu cupeț, soția acestuia şi fiul lor, Ghinea, mitropolit fiind chiar Ioaniche Stavropoleos, după cum glăsuieşte pisania datată 1 septembrie 1692.

În anul 1744 acest lăcaş făcea parte din rândul bisericilor de zid ale oraşului. Biserica va fi afectată de cutremurul din 1938, dar va fi reparată capital în anul 1864, când i se adaugă clopotnița şi va fi repictată.

Din punct de vedere arhitectural, biserica era de formă treflată cu altar înălțat. S-a adăugat ulterior un vestibul pronaosului, destul de încăpător, flancat de cele două ferestre largi. Pe pronaos se ridica o turlă-clopotniță, de formă pătrată, în timp ce pe naos se află o turlă de tip octogonal, cu baza de asemenea pătrată.

Pictura interioară a fost executată în stilul academic al şcolii lui Gheorghe Ioanid (1838-1921), elev al maestrului Tattarescu.

Biserica a fost demolată la data de 4-5 septembrie 1985, datorită lucrărilor de sistematizare ale zonei, pe locul ei fiind în prezent amplasată Biblioteca Națională.

Obiectele de cult aparţinând bisericii Sf. Nicolae-Sârbi sunt în prezent la biserica cimitirului din parohia Fântânele, Jud. Dâmboviţa (candele de argint, chivot de argint, icoane, sfeşnice, clopote, steaguri etc.)

Marele policandru este montat la Biserica Bălăneanu din Bucureşti. Un alt obiect de preţ, ce aparţinea acestei biserici, Evanghelia de la 1695, tipărită de Antim Ivireanu, cu litere chirilice, ferecată în argint, se află la depozitul de carte veche de la Stavropoleos.

Biserica Mânăstirii Cotroceni
(Şos. Cotroceni nr. 39)

Naşterea Mânăstirii Cotroceni are o istorie similară cu aceea a Mânăstirii Mihai Vodă: pe la 1669, marele logofăt Şerban Cantacuzino, care se ridicase alături de un grup de boieri împotriva domnitorului Gheorghe Duca, îşi găsi adăpost de mânia domnească la schitul din Pădurea Cotroceni. Acesta era un vechi schit de lemn, amintit pentru prima oară într-un zapis de vânzare a unor locuri către „Schitul Cotrâceni" (1598). Satul Cotroceni intrase în posesia domnitorului, încă de pe vremea lui Mihai Viteazul. Pe la 1660 acest domeniu se afla în mâinile lui Şerban Cantacuzino.

Viitorul domn, hăituit de potera lui Duca Vodă face legământ în fața icoanelor că, de va scăpa cu viață, va ridica în locul schitului o mânăstire din zid, cu acelaşi hram avut de vechiul lăcaş; Sfinții Mc. Serghie şi Vacho (sărbătoriți în calendarul ortodox la 7 octombrie).

Obținând scaunul domnesc în 1679, Şerban Cantacuzino îşi ține legământul, şi încă din primul an de domnie începe zidirea Mânăstirii Cotroceni, pe care o termină în 1682 (odată cu chiliile, casele mânăstireşti, casele domneşti, turnul-clopotniță şi celelalte acareturi, ce alcătuiau două incinte, biserica găsindu-se în centru curții principale.)

Biserica Cotroceni a fost una din capodoperele arhitectonicele secolului al XVII-lea: naosul trilobat avea o turlă, absidele aveau forma unor semicercuri, în timp ce pronaosul era de formă pătrată, extrem de larg, cu 12 coloane (semnificând numărul apostolilor). Fusurile coloanelor, cu caeluri conexe sprijineau cea de-a doua turlă.

Biserica M-rii Cotroceni imita modelul Bisericii lui Neagoe Basarab, de la Curtea de Argeş, fiind însă de proporţii mai reduse decât prima, precum şi modelul pridvorului Bisericii Mitropoliei (1654-1665), din care se remarcau cele opt coloane de piatră, cu secţiune octogonală şi cu motive ornamentale de provenienţă orientală.

Fresca interioară era opera vestitului pictor de biserici din acea vreme: PARVU MUTU. Biserica a fost din belşug înzestrată de către domnitor cu obiecte scumpe, candele, icoane, candelabre, precum şi cu întinse moşii. În biserică fusese adusă de la Muntele Athos o icoană făcătoare de minuni, cea reprezentând Adormirea Maicii Domnului. Fiind ţinută în mare cinste, această icoană va conferi şi un al doilea hram: Adormirea Maicii Domnului.

Şerban Cantacuzino este înmormântat în propria sa ctitorie (1688).
Cutremurul din 1802 aduce stricăciuni şi complexului mânăstiresc de la Cotroceni, dar biserica este refăcută de egumenul Visarion, care îi păstrează arhitectura iniţială a secolului XVII-lea.

Biserica a fost reparată în vremea domnitorului Alexandru Ioan Cuza şi restaurată la anul 1903, reparaţii fiind făcute şi după cutremurul din 1940.

Din anul 1925, biserica M-rii Cotroceni încetează a mai fi biserică parohială, întrucât Palatul Cotroceni era considerat a fi reşedinţă regală permanentă. După 1944, biserica va fi închisă definitiv. În urma lucrărilor de refacere a Palatului Cotroceni ea va fi demolată (1984).

O parte din elementele de valoare ale bisericii au fost salvate: unele au fost depozitate la M-rea Cernica. Circa 80 m.p. din fresca originală – realizată de PARVU MUTU – se află la Muzeul de Artă iar osemintele domneşti şi ale membrilor familiei domnitoare au fost reînhumate în Biserica Fundenii Doamnei, ctitorie a lui Mihai Cantacuzino – Spătarul, fratele domnitorului, care – în virtutea studiilor de arhitectura făcute la Padova şi Ravenna, a urmărit construcţia Bisericii Cotroceni, Biserica Doamnei, Biserica din Filipeştii de Pădure, nu numai ca ctitor, dar şi ca ispravnic de lucrări.

Capela „IZVORUL TĂMĂDUIRII" (CRÂNGAŞI II)
(Str. Popa Radu nr. 29)

A fost construită în anul 1943, pe un loc viran, donat de RADU M. ILIE, în str. Popa Radu nr. 29, prin daniile credincioşilor şi ale preotului MARIN RADULESCU. Construcţia, în formă dreptunghiulară era făcută din lemn având dimensiuni modeste (12 m / 6 m; înălţimea era de 5 m).

Pictura în stil bizantin a fost realizată în anul 1944 de pictorul bănăţean VENIAMIN PRECUP.

Cu toate că a fost sfinţită în ziua de 21 noiembrie 1943, biserica nu a putut fi terminată datorită evenimentelor din 1944.

Nu poseda obiecte de valoare, dar erau de remarcat uşile împărăteşti ale catapetesmei, sculptate în lemn de stejar. Din nefericire, nu s-a păstrat nimic spre amintire, capela fiind demolată în anul 1982, cu ocazia lucrărilor de sistematizare ale cartierului.

Pe locul acestei foste capele se află în prezent, Blocul 79, de pe strada Furnirului nr. 12, ansamblul Crângaşi-ICEM.

Capela „Buna-Vestire" – Rahova

(Str. Cap. Mâşcă Petre nr. 35)

„Pe locul în care se găseşte în prezent Ansamblul Mărgeanului, Bârcă, din cartierul Rahova, mai precis Blocul M 22, s-a ridicat în anul 1946 o casă pentru familia preotului paroh Gh. Petculescu.

Întrucât pentru cele 520 de familii din cartier nu exista în apropiere o biserică, preotul amintit a hotărât să zidească o sală, în dreptul intrării principale a casei sale, dându-i destinația de capelă.

Încăperea avea dimensiuni modeste (8.5 m X 6.5 m), fiind înzestrată cu toate cele necesare desfăşurării slujbelor religioase (mobilier, cărți etc).

A fost demolată în anul 1981, odată cu sistematizarea cartierului.

Biserica Doamna Oltea

(Str. Barbu Văcărescu nr. 46)

Biserica poartă numele parohiei, cartierului şi străzii: Doamna Oltea (mama lui Ştefan cel Mare şi soția lui Bogdan al doilea al Moldovei).

Biserica a fost construită în anul 1848, după planurile arhitectului Ioan Paraschivescu, cu hramul Sf. Cuvioasă Paraschiva şi Sf. Antonie cel Mare.

De formă treflată, biserica avea absidele laterale dreptunghiulare.

Zidurile au fost construite din paiantă, cu bolți şi arce din lemn, cu o micuță turlă deasupra naosului.

În interior biserica a fost pictată, parțial, de către pictorul TOMA LASCOIU, restul fiind opera elevilor Şcolii de pictori de pe lângă Comisia de Specialitate a Administrației Parohiale.

În incinta curții bisericii s-a construit, în anul 1958 casa parohială, după planurile arhitectului Ionescu Berechet.

În perioada 1948-1986 la această biserică au slujit preotul paroh IOAN GAGIU şi preotul Alexandru Armand Munteanu.

Biserica a fost demolată în ziua de 27 noiembrie 1986, iar obiectele de mobilier au fost transferate la alte mânăstiri şi biserici: Căldăruşani, Cernica, Biserica Sf. Treime-Tei.

Biserica „IZVORUL TĂMĂDUIRII”
(Str. Puțul cu apă Rece nr. 27, în prezent Ceres 29)

Biserica este atestată documentar la 30 martie 1785, ca biserică de lemn. A fost refăcută la 8 septembrie 1794 (data sfințirii) în cărămidă. Suferind avarii la cutremurul din 1838, este reparată, lărgită şi înzestrată cu trei turle (pridvor închis, naos treflat şi pronaos). A mai fost renovată în anii 1861, 1909 şi după cutremurul din 1940, când i se refac cele trei turle. Acestea erau egale ca înălțime, identice ca stil (octogonale în plan, având colonițe pe muchiile octogonului şi cu arce țâşnind din capiteluri). A mai fost reparată în 1944, 1969 şi 1983 (reparații generale). Avea ferestrele alungite, grupate câte trei, cu un registru continuu în treime superioară a înălțimii. Uşa de la intrare era flancată cu două panouri pictate. La refacerea bisericii o contribuție esențială au avut-o în decursul vremii locuitorii cartierului; în 1794 sunt amintiți: GHEORGHE LUMINARARUL, MIUL ABAGIU, PETCO CROITORUL, STROIE DULGHER şi CONSTANTIN CIOLUC, CARAMIDAR etc.

Ca urmare a lucrărilor de sistematizare, biserica a fost demolată în zilele de 4-6 august 1984. ultimul preot al bisericii a fost părintele SILVIU STANCULESCU. Din biserică s-au mai păstrat catapeteasma din lemn, sculptată şi aurită, precum şi icoana de hram, lucrată în argint, care au fost dăruite bisericii din Vălenii de Munte. După unele izvoare narative, altarul fostei biserici s-ar afla îngropat în partea de N-V a Casei Poporului, de-a lungul gardului de prefabricate dinspre Str. Izvor, la intersecția cu Str. B.P. Haşdeu.

Biserica „Sf. Arhangheli Mihail şi Gavril" – Ghencea

„Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului şi cu săvârşirea Sfântului Duh, s-a ridicat această sfântă biserică cu hramul „Sfinții Arhangheli" şi „Sf. Spiridon", în Parohia Parcul Ghencea, în zilele şi cu ajutorul neprecupețit al Prea Fericitului Părinte Justinian, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, cu osârdia Consiliului şi Comitetului Parohial şi a tuturor binecredincioşilor enoriaşi, sub îndrumarea şi conducerea preotului paroh Spiridon Andreescu, care s-a străduit cu ridicarea acestui sfânt locaş de la temelie până la târnosire.

Parohia Parcul Ghencea a fost înființată, la cererea enoriaşilor, în anul 1938, fără biserică şi fără teren de biserică, iar primul ei preot, care a organizat-o a fost preot Spiridon Andreescu.

În anul 1677 a fost înființat şi al doilea post de preot, în care a fost numit preot Paraschiv Popescu, care a decedat însă în anul 1976 şi a fost înlocuit cu preotul Petre Balcanoglu, iar în anul 1975 a fost înființat şi al treilea post în care a fost numit preot Ştefan Dobra.

Terenul pentru biserică a fost donat în anul 1944 de către Ministerul Apărării Naționale, prin stăruința domnului general Aurelian Balaban.

Lucrările de construcție s-au început în anul 1957 şi s-au terminat în anul 1973, când biserica a fost dată în folosință pentru cult, însă nepictată.

Până la intrarea în această sfântă biserică, parohia s-a servit timp de 33 de ani de o capelă, amenajată de preotul Spiridon Andreescu într-o clădire a sa personală.

Fondurile pentru construcție au fost donate de credincioşi, iar din partea Sfintei Arhiepiscopii a Bucureştilor s-au primit ajutoare substanțiale, prin aprobarea Sfântului Părinte Patriarh Justinian.

Lucrările de pictură s-au început în anul 1975 de către pictorul Vasilescu Gheorghe-Popa, care a decedat în anul 1976 şi au fost continuate şi terminate în anul 1977 de către pictorul Vasile Blendea din Văleni Dâmbovița.

La strângerea fondurilor pentru construcție precum şi la diferite munci benevole au colaborat şi epitropii parohiei, Consiliul şi Comitetul Parohial, precum şi mulți credincioşi binevoitori, cu dragoste de biserică.

Slujba târnosirii s-a oficiat de către P.S. Episcop Roman Ialomițeanul, delegat al Prea Fericitului Patriarh Justin, cu un mare sobor de preoți, în prezența enoriaşilor, care au dat slavă lui Dumnezeu pentru ridicarea acestui sfânt locaş.

Binecuvântează Doamne pe toți cei care s-au ostenit cu zidirea şi împodobirea sfintei casei Tale, precum şi pe toți credincioşii ce vor veni şi se vor ruga în sfânta biserica aceasta. Amin.”

„Capela Sf. Mina" Institutul - Medico Legal

(Str. Căuzaşi Spl. Unirii nr. 57-59)

Capela avea hramul Sf. Mina şi era parte componentă a fostului Institut Medico-Legal dr. Mina Minovici. Ridicată odată cu clădirea institutului amintit, capela a fost inaugurată la data de 20 dec. 1892.

Concepută în stil clasic, cu planul în formă de cruce grecească, capela a fost gândită astfel de către prof. Mina Minovici, încât să poată servi ceremoniilor religioase ale diferitelor confesiuni.

La punctul de intersecție al brațelor crucii se afla o cupolă, prevăzută cu o cruce metalică. Brațele crucii erau îndreptate spre cele patru puncte cardinale (fiind prevăzute cu frontoane) purtând, fiecare, la rândul lor câte o cruce de piatră.

Biserica GHERGHICEANU

(Str. Apahida nr. 5)

În apropiere de Şos. Pantelimon, pe Str. Apahida nr. 5 (fostă strada Gherghiceanu) se afla biserica Gherghiceanu (cu hramul Sf. treime şi Sf. Mihail şi Gavril). Numele bisericii provine de la faptul că pământul pe care s-a clădit acest lăcaş aparţinuse unui anume Gherghiceanu.

În anul 1939, locuitorii cartierului foloseau o capelă amenajată într-un fost atelier de tâmplărie, în Str. Gherghiceanu nr. 5

Prin strădania preotului Ioan Flueraş (1907-1983) şi cu contribuţia locuitorilor din acest cartier capela amintită este refăcută în anul 1943, după planurile arh. Boleslav, din cărămidă, sub forma unei nave, acoperite cu bolţi din lemn, cu o mică turlă pe naos, cu cafas pentru cor.

Pictorul Dumitru Dogărescu zugrăveşte icoanele mari, pe suport de tablă, fixate pe pereţi, precum şi icoanele mici, inclusiv cele de pe catapeteasmă, în stil bizantin (1944).

Biserica, avea o clopotniţă cu turlă şi arcade, alipită lateral bisericii, spre altar.

După cutremurul din 1977, biserica a fost renovată şi tencuită în exterior.

La data de 18 noiembrie 1984, biserica a fost demolată iar obiectele de cult au fost transferate la M-rea Căldăruşani.

Mânăstirea „Antim”

Ctitorie din anii 1713-1715 a Sfântului Ierarh Antim Ivireanul, mitropolit al Țării Româneşti, pe locul unei biserici mai vechi de lemn; complexul monahal avea inițial forma unui dreptunghi, limitat de zidurile exterioare ale chiliilor, înalte de 7 m şi groase de 1.05 m, din cărămidă şi mortar. Întregul ansamblu a fost construit după planurile lui Antim Ivireanul. Biserica, de stil brâncovenesc, are plan în cruce, cu pronaosul uşor supralărgit, iar absida altarului este mai prelungă decât cele două abside laterale. Naosul, pătrat spre partea vestică, este despărțit de pronaos prin patru coloane de piatră, cu socluri şi capiteluri sculptate. Deasupra pronaosului şi naosului sunt înălțate, două turle prevăzute cu ferestre. Pridvorul, dreptunghiular, se sprijină pe 10 coloane de piatră (două angajate în zid), cu socluri şi capiteluri sculptate în motive vegetale. Deasupra acoperişului pridvorului, zidul pronaosului este străbătut de o rozetă în piatră (cu vitralii reprezentând zodiacul), datând de la restaurarea din anul 1860, condusă de arhitectul J. Schlatter. Uşa bisericii, sculptată minuțios de mitropolitul Antim, are ancadrament din piatră, cu decor geometric şi vegetal.

Parametrul bisericii – din cărămidă aparentă; cele două turle au fost reconstruite între anii 1947 – 1950, înlocuindu-le pe cele din anul 1860, care erau din paiantă şi nu respectau forma inițială.

Din vechea frescă, realizată de Preda Zugravul, nu s-a păstrat nimic, repictată în ulei între anii 1860-1863 de Petre Alessandrescu şi refăcută în anul 1950 de Costin Petrescu.

Catapeteasma, din piatră de Albeşti, datează din 1715, realizată după indicațiile ctitorului.

Din vechiul inventar al bisericii menționăm cele două icoane ctitoriceşti: „Toți Sfinții” şi „Sf. Nicolae”, din 1715.

Intrarea în incinta mânăstirii se face pe sub turnul – clopotniță, cu trei niveluri (gangul de intrare a fost pictat în 1950).

Chiliile, construite odată cu mânăstirea, au avut rost de locuințe pentru viețuitori, administrație, tipografie şi bibliotecă. Cele situate de o parte şi de alta a turnului – clopotniță au fost dărâmate; la fel construcțiile de pe latura nordică, în locul lor aflându-se astăzi birouri ale Sfântului Sinod (1908). Au rămas intacte construcțiile de pe latura nordică, estică şi sudică; în continuarea chiliilor de pe miază-zi se află paraclisul, locuința egumenului şi arhondaricul.

În colțurile de nord-est şi sud-est, mitropolitul a construit câte un turnuleț de zidărie. Paraclistul vechi, aflat în continuarea chiliilor, a fost început de mitropolitul Antim şi terminat de boierul Matei Ruset: interior dreptunghiular, împărțit în altar, naos şi pronaos, turlă din cărămidă şi beton armat (construită între anii 1962 – 1964, în locul celei de paiantă); pictat inițial în frescă, peste care s-a aplicat o pictură de ulei în secolul trecut. Actuala pictură datează din anul 1951, realizată de D. Dimitriu - Nicolaide; catapeteasma a fost pictată de Tattarescu, dar sculptura lemnului înnoită în 1960.

Clădirile egumeneşti, construite odată cu mănăstirea, au fost modificate ulterior; astăzi servesc ca reşedință pentru episcopii vicari patriarhali, pentru eclesiarhia mânăstirii şi locuințe pentru slujitorii bisericii.

Paraclisul nou (Pompilian) aparține mânăstirii din anul 1958. ample lucrări de restaurare s-au întreprins în anii 1812, 1860–1863, 1947-1958 şi 1960-1966 (ultima redând aspectul inițial al ansamblului).

În incinta mânăstirii funcționează un muzeu consacrat activității mitropolitului Sf. Ierarh Antim Ivireanul, cu o importantă colecție de icoane, cărți şi diverse obiecte liturgice cu valoare istorică.

Biserica „Sfântul Nicolae-Jitnița”

(Calea Văcăreşti nr. 46)

La intersecția Căii Văcăreşti cu Str. Căuzaşi, acolo unde în prezent se află Bl. A4, a existat până în anul 1986 Biserica Sf. Nicolae Jitnița.

Pe vremuri, în vechea mahala a Popescului, denumită astfel după boierii din Popeşti, se afla JICNIȚA domnească (jitniță sau jigniță, adică grânar sau hambar), care a dăinuit până pe la mijlocul veacului al XIX-lea.

Pe la sfârşitul secolului al XIV-lea exista aici o biserică din lemn, „biserica de lângă Jitnița Domnească din Bucureşti”, după cum glăsuieşte un document din 19 iunie 1590.

Un secol mai târziu, mărturii scrise vorbesc de „biserica Popescului” sau biserica din „mahalaua Popescului” (29 aprilie 1698). În veacul al XVIII-lea şi începutul celui următor, biserica era denumită în documentele vremii: „Biserica Protopopului”.

Lăcaşul inițial, din lemn, datând din sec. XVI a căzut pradă focului, astfel că, la începutul sec. XVII, în acelaşi loc va fi ridicată din temelie o biserică de zid care, la rândul ei, va fi mistuită de flăcări în 1821 (Hurmuzaki, X, p.124) şi încă odată la 1847.

Pisania bisericii vorbeşte doar de reîntemeierea din 1712, ctitori fiind menționați: Gheorghe căpitan de lefegii, care împreună cu soacra sa, Chirița Portăreasa contribuie la ridicarea noii biserici întru pomenirea răposatei sale soții PAUNA.

Aceeaşi pisanie aminteşte de refacerea bisericii în 1851, prin contribuția mai multor enoriaşi: Matache şi soția sa Elena, Ghiță Chiriac, Fotie Dumitriu, Costache Belu etc.

Biserica, de plan treflat (25 m lungime, 10 m lățime), cu turle pe pronaos şi naos, învelite în tablă, cu două colonete la intrare, însoțind un mic baldachin cu cupolă, a fost pictată de Costache şi Petre Popescu, în timp ce catapeteasma a fost realizată şi pictată de către zugravul NITA STOENESCU, după incendiul distrugător din anul 1847.

Mici reparații au fost făcute bisericii între anii 1933 şi 1948. Aceasta a fost demolată în intervalul 18-23 iulie 1986.

O parte din elementele de decor ale vechii biserici (pisania, spartă din nefericire în timpul transportului, ancadramente de ferestre şi uşi, masa din altar) au fost depozitate în Muzeul din curtea Bisericii Stavropoleos iar alte obiecte prețioase (catapeteasma, cărți, icoane) au fost dăruite M-rii Căldăruşani sau altor biserici nevoiaşe.

Biserica „Sf. Vineri-Hereasca”

(Str. Sf. Vineri nr. 23)

Tradiția spune că, pe locul bisericii Sf. Vineri-Hereasca se află un schit sau bisericuță de lemn, construită încă din secolul XIII-XIV, având hramul Cuvioasa Paraschiva. Se crede că Mircea cel Bătrân ar fi adus din sudul Dunării moaştele a două mucenițe romănce: Cuvioasa Paraschiva, moartă la 1050 şi Sfânta Filoftea, moartă în secolul al XIII-lea, pentru a nu cădea în mâinile păgânilor, după desfiinţarea Patriarhiei de Târnovo.

Mai târziu, în vremea lui Matei Basarab, pe vechea temelie va fi ridicată o nouă biserică, între anii 1641-1645, cunoscută sub numele AGANITA, deoarece unul dintre ctitorii ei se numea NICOLAE VELAGA. Printre ocrotitori se aflau ELINA (Elena Doamna), soția voievodului Matei Basarab şi fratele acesteia Udrişte Năsturel din Hereşti. Ca urmare a multor danii făcute de boierii din acest neam bisericii Sf. Vineri, ea va fi cunoscută şi sub numele HEREASCA.

Familia Năsturel-Herescu a dăruit, printre altele, şi icoana Sf. Cuvioase Parascheva – făcătoare de minuni – pictată la Viena în anul 1748 şi aflată în prezent la M-rea Cernica.

Din secolul al XVIII-lea boierii Băleni devin protectori ai acestui lăcaş, căruia i-au adăugat noi clădiri, pentru a găzdui aici săraci, bolnavi sau orfani.

În anul 1839 biserica va fi reconstruită din temelie, după ce cutremurul din anul precedent îi pricinuise mari stricăciuni, de către arhiereul IOANICHIE STRATONICHIAS, care va aşeza icoana Sf. Parascheva la tâmpla bisericii şi îi va adăuga un nou hram: Botezul Mântuitorului.

Generalul Constantin Năsturel-Herescu (1796-1874) a consolidat biserica şi clopotnița, a refăcut incinta, în care era găzduit azilul Sf. Vineri. Alte consolidări s-au mai efectuat în 1896 (când s-au construit 6 coloane de susținere,

în interior), iar între cele două războaie mondiale s-a refăcut zugrăveala interioară de pictorul BELIZARIE.

Cutremurul din 1940 a deteriorat grav biserica iar incinta a ajuns o ruină. Aceleaşi neajunsuri au fost cauzate şi de cutremurul din 1977. lucrările de refacere au început în toamna anului 1977 şi au durat până în decembrie 1985. Biserica va fi demolată în 19-20 iunie 1985, ultimul paroh fiind preotul GHEORGHE BOGDAN. Pe locul fostei biserici Sf. Vineri se ridică acum blocul 105 B.

ISTORIA BUCURESTIULUI PRIN BISERICILE SALE
Fascic. III

Mânăstirea „Văcăreşti”

(Calea Văcăreşti nr. 391)

Ctitorie a Mavrocordaţilor (Nicolae şi Constantin Mavrocordat, tată şi fiu) de la începutul secolului XVIII, M-rea Văcăreşti este chintesenţa meşteşugului rafinat şi a talentului constructiv, plin de ingeniozitate al românilor, manifestat timp de peste o jumătate de veac şi întrupat în ctitori precum: Biserica Mitropoliei (Constantin Şerban Basarab - 1655), M-rea Cotroceni (1679), M-rea Hurezi (1694), Biserica Sf. Gheorghe Nou (1705) etc.

M-rea Văcăreşti a fost un focar de cultură renumit în această parte a Europei, prin biblioteca de mare valoare aparţinând Stolnicului Constantin Cantacuzino şi colecţia de documente rarisime a lui Nicolae Mavrocordat. Începând cu 1733, aici a funcţionat şi o vestită şcoală grecească, precum şi o tipografie.

Din primul an de domnie în Ţara Românească a lui Nicolae Mavrocordat, domnul fanariot va începe construcţia a ceea ce avea să devină cea mai mare Mânăstire din Balcani. În prima etapă (1716-1724) va fi construită biserica, având hramul Sf. Troiţă, casa domnească şi primul zid de incintă, stăreţia, trapeza, două cuhnii şi un corp de chilii, cu portice.

În anul 1721 construcţia mânăstirii este aproape gata, zidul de incintă fiind terminat în 1723.

Nicolae Mavrocordat este răpus de ciumă în 1730, construcţia complexului monastic stagnând câţiva ani, fiind reluată de fiul său, Constantin, în vremea căruia s-au construit paraclisul pe latura de răsărit şi cea de-a două

incintă, prevăzută de asemenea cu un turn la intrare. Aici se găseau chiliile corpului de gardă.

Casele domneşti se aflau pe latura de nord-est a curții mânăstireşti (cu pivniță, parter şi etaj). La etaj se afla apartamentul domnitorului, iar la parter, probabil, se afla renumita bibliotecă a Mavrocordaților, inclusiv fondul de carte şi manuscrise aparținând Stolnicului Constantin Cantacuzino, adus de la Mărgineni.

Biserica M-rii Văcăreşti era una dintre cele mai mari şi mai frumoase lăcaşe de cult din Țara Românească (41 m lungime şi 16,70 m înălțime).
După cutremurele din 1802 şi 1838 biserica şi casele domneşti au fost grav avariate. De asemenea, în urma seismului din 1940, turla de pe naosul bisericii s-a prăbuşit, fiind complet dezafectată. Fisuri profunde au suferit bolțile şi pereții.

În perioada 1868-1973, în incinta M-rii Văcăreşti a funcționat un penitenciar, a cărui prezență a dus la degradarea complexului mânăstiresc.

Între anii 1973-1977 s-au desfăşurat operațiuni de restaurare (se reuşise refacerea completă a paraclisului şi a porticelor de pe latura de est) însă seismul din 1977 a afectat grav biserica şi chiliile, astfel încât, în 1984, s-a decis demolarea turlelor fisurate de deasupra pridvorului bisericii, iar în noiembrie 1985 începe demolarea întregului complex.

S-a reuşit, totuşi, salvarea unei suprafețe de 120 m.p. din fresca originală, inclusiv tabloul votiv al ctitorului, Nicolae Mavrocordat, precum şi diverse elemente din piatră: coloane, pilaştri, parapeți, capiteluri, fragmente de ancadramente. Suprafețele de frescă extrase au fost depozitate inițial la Casa Melic, Muzeul de Artă al Municipiului Bucureşti şi la Academia de Artă (pentru restaurare) iar elementele decorative la Muzeul Palatului Mogoşoaia şi la Mânăstirea Brâncoveni.

Întreaga operațiune de demolare s-a derulat în intervalul noiembrie 1985 – ianuarie 1987.

Biserica „Zlătari”

(Calea Victoriei nr. 12)

Documentele vremii amintesc încă de pe la mijlocul veacului al XVII-lea de Ulița Zlătarilor şi de Biserica Zlătari, ceea ce înseamnă că mahalaua şi biserica existau înainte de anul 1669, dată extrasă din actele M-rii Cotroceni, în care se face mențiune pentru prima oară de Ulița Zlătarilor.

Situată în apropierea Curții Domneşti, Ulița Zlătarilor evocă existența unei bresle de meşteri aurari, meşteri aşezați pe loc domnesc.

Tradiția orală, datând încă din vremea lui Matei Basarab, susține, spre deosebire de documente, că mahalaua şi biserica Zlătari ar exista din vremea domnitorului Vlad, fiul lui Vlăduț. Scurta domnie a lui Vlad (1530-1532; s-a înecat în Dâmbovița, în apropiere de Popeşti-Leordeni, în urma unei crize de epilepsie, de unde i-a rămas în istorie şi numele de Vlad Înecatul) este totuşi importantă pentru trecutul Bucureştilor. Acest domnitor este cel care după aproape 25 de ani, mută capitala Țării Româneşti, de la Târgovişte la Bucureşti. El intenționa să refacă Bucureştii din temelie, să-l aducă la rangul unei adevărate capitale, aşa cum văzuse el, în anii tinereții, la Istanbul, acolo unde îşi însoțise unchiul, vornicul Balea.

Cum visteria țării era secătuită, domnul, poate mama lui, Doamna Chiajna, ori consilierul său de taină, evreul german LAZĂR, gândesc să facă rost de banii trebuincioşi, falsificând în secret mahmudele turceşti. Tatăl Doamnei Chiajna, Petru Rareş, se alătură acestei fapte şi trimite la Bucureşti pe URSUR MIKEŞ şi AKADEŞ, meşteri aurari secui, din Sibiu. Aceştia se pricepeau de minune în a fabrica mahmudele turceşti, dar şi alte monede, folosind pulbere de aur, cumpărată de la minele de aur din Transilvania şi trecută pe căi tainice în Țara Românească, precum şi aramă, adusă din ocnele Olteniei.

„Zlătarii” (meşteri aurari) şi-au adus cu timpul, aici în partea de apus a Curții Domneşti, întreaga familie: părinți, rude apropiate, copiii, astfel încât domnitorul Vlad le dăruie ca loc de „ohabă” această parte a oraşului, unde aceştia îşi vor ridica mahalaua lor. Cu ajutorul Doamnei Chiajna şi-au ridicat o bisericuță de lemn, care de atunci a primit numele de Biserica Zlătarilor.

La început, în această biserică slujeau doi călugări de la biserica Coconilor (Sărindar), aflată în apropiere. Hramul acestei biserici s-a numit, inițial, Arhanghelii Gheorghe şi Dimitrie.

Cu trecerea anilor, Biserica Zlătari s-a deteriorat şi, după cum aminteşte pisanii bisericii, aceasta a fost reconstruită de marele Spătar Mihai Cantacuzino, în anul 1705, păstrându-se, pe mai departe numele primei biserici.

În anul 1850, ca urmare a cutremurelor din prima jumătate a sec. XIX, Biserica Zlătari ajunsese în ruină. Ea va fi reconstruită, din temelie, în zilele domnitorului Barbu Dimitrie Ştirbei (1849-1853; 1853-1856) prin grija arhiereului ANASTASIE LIVIS, egumenul bisericii. Acesta schimbă hramul vechi cu acela al Naşterii Sf. Fecioare.

În apropierea Bisericii Zlătari au apărut ca prin farmec, zarafii, bancherii şi băncile, instituții ce mai amintesc de vechiul meşteşug al făcătorilor de bani şi averi.

Biserica „Sfinții Îngeri” a fostei M-ri Mărcuța

(Str. Biserica Mărcuța nr. 8)

Pisania: „Cu vrerea Tatălui şi cu ajutorul Fiului şi al Sfântului Duh, ziditu-s-au această sfântă mănăstire după apa Colentinei unde se cinsteşte şi să prăznuieşte hramul Sfinților Îngeri, întâi den temelia ei de Dan Vel Logofăt, când era cursul anilor 7095 (=1586-1587) care după întâmplarea vremurilor rămâind la mare lipsă şi văzând ctitorii că nu vor putea să o chivernisească, venit-au jupâneasa Vişana, fata lui Marco Vel Armaş, nepoata lui Dan Vel Logofăt la Prea Sfințitul Mitropolit Chir Teodosie de au închinat-o metoh Sfintei Mitropolii şi sființa sa au învălit-o şi au făcut şi casele. Iar acum, în zilele prealuminatului domn Io Grigori Ghica Voevod, îndemnatu-s-au den râvnă dumnezeească prea Sfântul Mitropolit al Ungrovlahiei, chiar Ştefan de o au înfrumusețat cu slomnul şi cu clopotnița şi cu zugrăveala pe denlăuntru şi pe denafară cu ferestre şi cu uşi de piatră şi cu multe precum se vede, făcându-i-se nou ctitor ca să-i fie sfinției sale vecinică pomenire: sept. 20, 7242 (=1733)

La început, acest lăcaş era cunoscut sub numele „Mânăstirea lui Dan Logofătul” dar şi-a schimbat numele în „Mărcuța”, în amintirea fiicei lui Marcu Armaşul, pe nume VIŞANA, prin grija căreia s-a făcut închinarea către Mitropolie, în anul 1679.

Din secolul al XVI-lea se păstrează doar biserica, al cărei naos formează împreună cu altarul un plan triconic, cu abside semicirculare la interior şi poligonale la exterior.

Turla naosului, prăbuşită la cutremurul din 1802, a fost restaurată în 1969-1972 de către fosta Direcție a Monumentelor Istorice.

Decorul fațadelor este înrudit îndeaproape cu acela al Bisericii Tutana, prin asimilarea ideilor plastice de la Biserica Mânăstirii Dealul: deasupra soclului de cărămidă profilată, fațadele sunt împărțite în două registre, printr-un brâu median, cu tor şi cavete adânci. Pe ambele registre se găsesc frize

neîntrerupte, firide înalte cu arcuri plate şi semicolonete îngemănate, realizate din cărămizi de format special. Cornişa este alcătuită din cărămizi pe colț. Fațadele sunt decorate cu panouri de tencuială în casete, ce alternează cu paramentul cu asize de cărămidă. Ancadramentul ferestrelor şi cel al intrării vestice, toate din gresie fină, sunt împodobite cu vrejuri florale de tip post-brâncovenesc. Ele au fost montate în anul 1733, atunci când a fost construit şi pridvorul.

Biserica „Sărindar”

Pe locul unde se află în prezent clădirea Casei Centrale a Armatei (numită inițial Casa Oştirii şi apoi Cercul Militar), construcție monumentală, realizată în perioada 1909-1911 de către arhitectul Dimitrie Maimarolu (1859-1926) se află odinioară fosta mânăstire şi biserică Sărindar.

Potrivit tradiției, locul acesta se află, cu secole în urmă în proprietatea boierilor Cocorăşti. Aici s-a ridicat, în secolul al XVI-lea o biserică de lemn, numită a „Coconilor” ajungând în paragină, domnitorul Matei Basarab construieşte în 1652 o biserică de piatră, impunătoare, purtând vechiul hram, Adormirea Maicii Domnului, pe care a închinat-o M-rii TON PATEIRON, de la Muntele Athos.

Tradiția explică numele Sărindar prin aceea că ar fi fost a 40-a biserică făcută sau renovată de către Matei Basarab (Saranda = 40 în limba greacă), deşi există mărturii documentare cate atestă că numele Sărindar era purtat de această M-re cu mult înainte de a fi reclădită de Matei Basarab (mânăstirea exista chiar înainte de domnia lui Mihai Viteazul).

Cutremurul din 1802 atinge grav biserica Sărindar. Tradiția afirmă că a fost refăcută imediat, din temelie, la îndemnul epitropului ei, marele ban Dimitrie Ghica, şi cu contribuția mai multor familii boiereşti, dintre care amintim: Cocorăştii, Filipeştii, Ghiculeştii, Câmpinenii, Grecenii etc.

În sec al XIX-lea, prin dimensiuni şi prin poziția centrală avută în oraş, biserica M-rii Sărindar era cea mai însemnată din Bucureşti, fiind lucrată pe dinăuntru după modelul Bisericii Sf. Sofia din Constantinopol.

Cu trecerea vremii, din cauza cutremurelor, biserica s-a şubrezit, zidurile s-au crăpat iar edilii oraşului au arătat că repararea ei ar costa mai mult decât dacă s-ar ridica una nouă. Ca urmare, după 1880 s-a interzis oficierea slujbelor şi a fost închisă, ceea ce a contribuit şi mai mult la deteriorarea bisericii.

Primăria Capitalei a decis dărâmarea ei, fapt ce s-a petrecut în anul 1883, locul rămânând viran, timp de mai mulți ani. Edilii preconizau că, pe locul rămas liber, să se clădească sediul unui modern minister – Ministerul Domeniilor. Clădirea acestuia s-a ridicat însă pe alt amplasament, acolo unde se află astăzi sediul Ministerului Agriculturii, deoarece terenul fostei biserici Sărindar nu asigură condiții pentru clădirea unui minister impozant, avut în vedere în planurile arhitectului Maimarolu.

Biserica „Precupeții Noi”
(Str. General Broşteanu nr. 12)

Are hramul „Adormirea Maicii Domnului” şi „Sfântul Nicolae”

Pe locul actualei biserici, în anul 1713, din inițiativa lui Constantin MIULESCU, „precupeț” a fost ridicată o biserică din lemn, care de la început a luat numele după ocupația ctitorului ei de „Precupeții Noi”.

În jurul acestei biserici s-a înființat un cimitir. După trecerea unui veac, această biserică, al cărei material de construcție, lemnul, degradându-se, Bârcă, măcelar, în 1814, ajutat şi de alți enoriaşi, clădeşte o biserică din zid.

În anul 1865, epitropia de atunci, văzând că biserica a devenit neîncăpătoare, hotărăşte mărirea ei în lungime, o zugrăveşte şi aşează o tâmplă nouă.

Epitropii: V. Blehan, C. J. Cocioceanu, în frunte cu preotul D. N. Mirodot, repară biserica în anul 1877.

Cimitirul a fost desființat în anul 1890 de către Primăria oraşului Bucureşti. În anul 1893, pictorul Anton Serafim pictează biserica. Clopotul cel mare şi policandrele sunt cumpărate în anul 1898. Lumina electrică s-a produs în anul 1914. În anul 1921 se repară acoperişul, se spală pictura, iar Ministerul de Război donează un clopot, turnat la Uzina din Reşița.

În cei 40 de ani de păstorire, a preotului ANTIPA FLORESCU, biserica a fost înzestrată cu icoane, candelă, covoare, ce împodobesc sânta biserică şi astăzi.

În urma marelui cutremur din noiembrie 1940, biserica a suferit mari stricăciuni. Prin strădania preoților Nicolae Cosma şi Paraschiv Dumitrescu, cu ajutorul şi supravegherea domnului ing. DAN CAPRIEL, şi cu donațiile credincioşilor parohiei, s-au făcut toate reparațiile necesare.

În anul 1945, înnegrindu-se pictura bisericii şi deteriorându-se o parte din ea, dl. ing. DAN CAPRIEL a suportat personal costul întregii lucrări de spălare şi refacere a picturii. În anul 1968, cu donațiile acordate de Sfânta Patriarhie şi cu ajutorul credincioşilor s-a refăcut întreaga rețea de lumină electrică, s-a spălat şi reparat pictura de către d-na Olga Greceanu. De asemenea, s-au făcut reparații la acoperiş.

Stilul dominant în care este construită biserica este stilul arhitectonic din țara noastră. Planul este bazilical, în formă de cruce, mult alungită.
Biserica are două turle, una servind de clopotniță. Ferestrele bisericii, de factură gotică, unele cu frumoase vitrouri. Soclul este din piatră, iar zidăria din cărămidă. Este acoperită cu tablă galvanizată. Pictura este în stilul Renaşterii cu completări în stil bizantin.”

Biserica „Sf. Ilie Gorgani"

Odinioară, pe partea stângă a Dâmboviței se înălța o movilă numită GORGAN sau GORGANI, ce făcea corp comun, cu sute de ani în urmă, cu Dealul Mihai Vodă.

În primele decenii ale veacului al XVII-lea, acest deluşor era nelocuit, fiind împânzit de vii şi livezi, ce se întindeau până pe malul stâng al Dâmboviței, râu care provoca dese inundații.

Pe latura opusă a Gorganului se aflau, până pe la mijlocul sec. XIX, terenuri mlăştinoase, pe care acum se întinde grădina Cişmigiu.

Documentele arată că, la sfârşitul veacului al XVII-lea, a fost ridicată pe movila Gorgan, probabil de către Şerban Cantacuzino, o biserică închinată ca metoh M-rii Cotroceni.

Călugării M-rii Radu Vodă vor dobândi între 1692-1696, în vremea domnitorului Constantin Brâncoveanu, un teren viran, chiar la poalele Gorganului, unde vor clădi o moară, cu vad bun, aflată în funcțiune până la începutul veacului trecut. Moara lucra la concurență cu moara M-rii Mihai Vodă, aflată pe malul opus al Dâmboviței.

În a doua jumătate a sec. XVII, domnul Ţării Româneşti atribuie cu danie terenuri în zona Gorganului, unor înalți demnitari. Astfel încep să se stabilească aici şi locuitori ce vor forma mahalaua Gorgani.

Movila este o creație a naturii şi nu opera omului, dar este cert că vârful Gorganului a fost netezit în vederea amenajării curții bisericii celei vechi, ridicată la sfârşitul veacului al XVII-lea. În mijlocul curții a fost construită prima biserică, din zid, aşezământul fiind menționat într-un act datat 15 august 1693, ca fiind închinat de Şerban Cantacuzino ca metoh
M-rii Cotroceni, de asemenea ctitorie cantacuzină. Probabil că bisericuța a fost construită de Şerban Cantacuzino pe un loc primit de el ca danie domnească, pe vremea când nu ocupa scaunul Ţării Româneşti.

În timpul existenței primei biserici, în curtea ei exista un cimitir. În timpul domniei lui Alexandru Ipsilanti (1774-1782), bisericuța aceasta se ruinează, din cauza vechimii şi neîngrijirii. La aceasta se mai adaugă şi efectele cutremurului, atât cele de la sfârşitul veacului XVII, dar mai ales cele din 14 octombrie 1802.

În anul 1813, sub domnitorul Gheorghe Caragea, prima biserică a fost dărâmată şi, în curtea ei, după nivelare a fost ridicată a două biserică, care este chiar cea actuală, cu hramul proorocului Ilie Tesviteanul.

Pisania, păstrată până în zilele noastre, a fost aşezată în noiembrie 1819. Ea arată, asemenea celor două inscripții în greceşte, din 1813, aflate pe icoanele tâmplei, că biserica a fost ridicată de către negustorii din breasla cojocarilor şi de către alte persoane.

În jurul celei de-a doua biserici s-au continuat înmormântările în cimitirul din preajmă.

Biserica „Sf. Nicolae”-Băneasa

Cartierul Băneasa a fost ocina Văcăreştilor. În vechime, satul Băneasa purta numele Cârstieneşti, fiind amintit în vremea domniei lui Petru cel Tânăr (1564-1568). Domnul întăreşte satul Cârstieneşti M-rii Mihai Vodă, anterior satul fiindu-i dăruit Ghiorma Postelnicul şi soţia sa, Caplea (Ctitorii M-rii Mihai Vodă).

La 1719, aceste locuri mai purtau încă numele de Cârstieneşti, şi aparţineau banului Gheorghe Băjescu. Ulterior, trecând, succesiv în proprietatea altor boieri, Băneasa ajunge, pe la 1761, în posesia banului Ştefan Văcărescu, căsătorit cu Joiţa, din neamul Dudeştilor (una din nepoatele lui Brâncoveanu).

Numele de Băneasa vine de la Maria, jupâneasa Banului Mareş, ce a stăpânit această moşie, pe la sfârşitul sec. al XVII-lea.

La 1816, Nicolae Văcărescu, proprietarul moşiei Băneasa aduce aici, cu aprobarea domnitorului Ion Gh. Caragea, câteva familii de ţărani de la Cerveni-Teleorman, sat pe malul Dunării, pentru munca câmpului.

Găsind păşuni bune, pământ rodnic, aceşti locuitori au început să crească bivoli şi vaci pentru lapte.

Domnitorul Gh. Bibescu se va căsători cu fiica lui Nicolae Văcărescu, domniţa Maria, în acest fel, Băneasa devine proprietate domnească, trecând din mâna lui Nicolae Văcărescu, fiul mijlociu al lui Enache Văcărescu – „Enăchiţă”, în cea a neamului Bibescu.

După abdicare (1848) şi refugierea fostului domn Gh. Bibescu în Franţa, la moartea acestuia, moşia revine fiicei sale, Maria Bibescu, care se căsătoreşte la Paris cu contele ODON de MONTESQUIEU FENZENAC.

Moşia a fost exploatată până în anul 1921, când a fost expropriată în întregime şi definitiv.

Pe locul unde se află astăzi micuța ctitorie Băneasa (1792) au fost odinioară casele boiereşti ale Văcăreştilor, încadrate de un frumos parc, Băneasa.

La 1847, Gh. Bibescu îl cheamă de la Braşov pe celebrul arhitect SCHLÖTER, pentru a construi aici, în apropierea vechilor case ale Văcăreştilor, un Palat domnesc, cu trei etaje. Silit să abdice, la 1848, construcția Palatului a avut de suferit, iar în cursul timpului clădirea s-a năruit.

Din toată reşedința domnească a Bibescului nu a mai rămas decât Biserica Băneasa. Clădirea zveltă, veche de aproape două veacuri, arhitectonica bisericii Băneasa aminteşte de stilul brâncovenesc.

Biserica „Schitul Măgureanu”

„Biserica Schitul Măgureanu din Bucureşti, cu hramul Intrarea în Biserică a Maicii Domnului –Vovidenia şi Sf. Ierarh Visarion, a fost întemeiată între anii 1751-1752 de marele logofăt Constantin Văcărescu şi soția sa, Marica, fiica vornicului Iordache Krețulescu şi a Doamnei Safta, născută Brâncoveanu.

Rămânând neterminată la moartea lui Constantin Văcărescu, 1752, s-a isprăvit şi s-a înfrumusețat de fiica dumnealor, Marica, împreună cu soțul ei, marele Ban Constantin Mihai Cantacuzino Măgureanu, în zilele domnitorului Constantin Vodă Racoviță, între anii 1753-1756.

Biserica veche deteriorându-se cu vremea şi nemaifiind proprie slujirii a fost dărâmată şi, pe locul ei, s-a ridicat biserica de astăzi, între anii 1881-1884, prin grija Epitropiei şi cu concursul binevoitor al obştii, păstrându-se acelaşi hram.

Pictura este opera pictorului Gheorghe Ioanide care, ca şi contemporanul şi colegul său Tăttărescu, inaugurează în pictura noastră bisericească, după şcoala italiană, un curent nou: pictura realistă.

Catapeteasma, de un deosebit simț artistic, este executată de către pictorul Costache Georgescu şi pictată de către acelaşi pictor în anul 1884, când biserica a fost sfințită şi dată cultului.

De la biserica veche se păstrează pisania cu litere chirilice, aşezată în peretele bisericii dinspre nord, icoanele împărăteşti, rânduite în interiorul bisericii, la intrare, Sfânta Cruce, din Sfântul Altar, icoana Sf. Visarion şi icoana Cuv. Paraschiva, cu ornamente de argint şi cu un epitaf cusut cu fir, donat de Scarlat şi Elena, cu fiii lor, cu dedicație în limba greacă.”

Pisania la a doua zidire a Bisericii 1881

„Întru mărirea celui ce în Treime se mărește și cu binecuvântarea Prea Sfințitului Mitropolit primat Calinic Miclescu, s-a zidit pentru a doua oară această sfântă biserică cu hramul Sf. Visarion și dr. Pantelimon. Temelia reclădirii s-a pus în anul 1881, când România s-a proclamat independentă și a-a terminat în anul 1884, cu concursul binevoitor al obștii și stăruințele neobosite ale epitropiilor: preotul Hristache Mihăiescu, C. Angelescu și Chivu Gheorghe. Întreținerea acestui sfânt locaș se datorește, în mare parte, primei sale donatoare, cu un loc de proprietate pe dânsul, dăruit de binevoitoarea răposată Anica Văcărescu, născută Băbeanu.
Fie-i țărâna ușoară.”

Biserica „Schitul Maicilor”
(Str. Schitul Maicilor nr. 23)

În trecut, biserica Schitul Maicilor purta numele Schitul Hagi Dina, în amintirea ctitorei acestui lăcaş. Legenda spune că, scăpând din robia turcilor, TATIANA HAGI DINA, „din neam rusesc”, înalță din temelie această „Sfântă şi Dumnezeiască biserică, întru cinstea Bunei Vestiri a prea blagoslovitei stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu şi Pururea Fecioarei Maria”, în vremea domnitorului Nicolae Mavrocordat.

Dorința ctitorei a fost aceea ca aici să sălăşluiască o obşte de călugărițe nevoitoare. Prin călugărire, TATIANA HAGI DINA devine monaha TIMOTEIA sau KIRIAKI SCHIMONAHIA, nume sub care apare în pisanie. O mână de ajutor a primit TATIANA HAGI DINA şi din partea jupânesei SMARANDA, soția voievodului NICOLAE MAVROCORDAT, al cărei nume este considerat a fi printre ctitori. La 1 noiembrie 1730, ctitoria închină acest schit Mitropoliei.

Începutul sec. XIX aduce schimbări în viața acestui aşezământ: Mitropolitul Dosoftei decide mutarea maicilor la M-rea Țigăneşti, iar schitul maicilor devine metoh al mai sus pomenitei mânăstiri. Biserica Schitului este redată cultului urmând a servi trebuințelor locuitorilor cartierului.

După secularizarea averilor mănăstireşti, schitul trece în administrarea Bisericii Alba-Postăvari, până în 1926, când revine în grija M-rii Țigăneşti. Începând cu anul 1952, Schitul Maicilor intră sub oblăduirea Patriarhiei, devenind Paraclis Patriarhal, fiind acum restaurată prin grija Patriarhului Justinian (1955-1958). Cu această ocazie au loc ample lucrări de refacere a bisericii, de restaurare a picturii, în formele ei inițiale, precum şi de amenajare a clădirilor din jurul acesteia, care capătă acum un stil de inspirație

brâncovenească. Aici a fost instalat Institutul Biblic, cu diverse ateliere, unde se lucrau obiecte de artă veche românească şi de cult.

Coloanele porticelor, din piatră de Albeşti, reluau motive decorative existente la M-rea Comana (pe latura de est). Motivele inspirate de la M-rea Hurezi şi Palatul Brâncovenesc de la Mogoşoaia puteau fi regăsite în arhitectura foişoarelor de la etaj. Totodată, din decorația M-rii Antim au fost preluate elemente de trafor.

Întregul ansamblu era înscris în lista monumentelor istorice.

Complexul restaurat al Schitului Maicilor fiind opera arhitecților Patriarhiei: D. Ionescu-Berechet şi Richard Liablich, a ing. Dumitru Ionescu şi a meşterilor Alfredo Mella şi Ioan Bizon.

Din nefericire, acest frumos complex mânăstiresc nu a mai putut fi salvat în totalitate, în urma sistematizării cartierului Izvor. Prin tehnica de translare a clădirilor, pusă la punct de dr. Ing. Eugeniu I. Iordăchescu, (Brevet de Invenție nr. 80218/1982), biserica Schitul Maicilor a fost translatată pe o distanță de 245 m, față de vechiul amplasament, fiind prima biserică care a fost salvată prin acest procedeu de la dispariție (operațiunea a început în luna iunie, 1982, a durat 5 luni, din care deplasarea propriu-zisă doar 72 de ore).

Biserica „Stavropoleos”
(Str. Stravropoleos nr. 6)

Are hramul Sf. Arh. Mihail şi Gavriil. A fost construită de ieromonahul grec IOANICHIE STRARONICHEAS, la 1724. stilul arhitectonic este cel brâncovenesc. Pridvorul bisericii este alcătuit din coloane, în piatră monolitică, cu capiteluri în stil neocorintic.

Sunt amintiți şi meşterii sculptori: Preda, Marin, Ioan, Andrei, Ştefan, Ierod Iosif, diac. Hranite ş.a, din Şcoala brâncovenească.

În partea superioară a pridvorului s-a păstrat o frescă originală bine conservată, spre deosebire de cea din interior, care s-a degradat în decurs de peste 270 de ani, prin fumul lumânărilor.

Intrarea este mărginită de un portal, sculptat în piatră, în partea de sus existând o pisanie bilingvă, în greceşte şi în slavonă, dar redată cu caractere chirilice (un scurt istoric al monumentului).

Catapeteasma, cu uşile împărăteşti şi cu cele două iconostase mici, în lemn, sculptate artistic, sunt bine conservate.

Icoanele sunt originale, pictate pe fond de aur.

În Biserica Stavropoleos se păstrează scaunul original al domnitorului fanariot, Nicolae Mavrocordat (scaunul mare din naos, din partea dreaptă), frumos sculptat din lemn, având în partea de sus de asemenea meşteşugărit sculptate cele două steme ale Țării Româneşti şi Moldovei (semn că Mavrocordat a domnit în ambele Principate).

Imediat în dreapta scaunului domnitorului se află scaunul original al ctitorului. De la numele ctitorului a rămas şi numele bisericii STRAVOPOLEOS („cetatea – oraşul – crucii”).

La exterior există cele două elemente caracteristice stilului brâncovenesc: ancadramentul ferestrelor, cu motive florale şi brâul.

Monumentul a fost restaurat o singura dată, la 1904, de arhitectul Ioan Mincu. El a refăcut şi turla bisericii, distrusă la cutremurele din 1802 şi 1838. N. Iorga consideră biserica Stavropoleos unul dintre cele mai armonioase monumente arhitectonice.

Medalioanele sfinților au fost refăcute în anul 1904 de către preotul pictor VASILE DAMIAN. Arhitectul Ioan Mincu a organizat, cu prilejul restaurării din anul 1904, un „LAPIDARIUM", conținând pietre funerare şi ornamente, aflat în curte, pietre recuperate fie de la Biserica Stavropoleos, fie de la alte vechi biserici din Bucureşti.

Casa parohială a fost construită la 1904, pe locul vechiului Han Stavropoleos, ridicat la 1722, de acelaşi Ioanichie. Vechea construcție a hanului a fost folosită, în timp, şi ca mânăstire.

În colecția de pietre de mormânt se află: piatra funerară a pictorului, pisania Bisericii Sf. Ioan cel Mare (1703), aflată odinioară pe locul unde se află azi sediul central CEC; pisania bisericii Sf. Sava (pe locul ei se află astăzi statuile de lângă Universitate) şi alte lespezi funerare ale unor boieri şi egumeni din secolul XVIII-XIX.

Pietrele funerare sunt scrise în greceşte, slavoneşte, româneşte, cu litere chirilice şi în sârbeşte.

Biserica „Stavropoleos” (continuare)

Egumenul epirot Ioanichie a fondat în anul 1724 aşezământul monahal din care a supravieţuit numai actuala biserică; numele acesteia se trage de la faptul că în anul 1726 ctitorul a fost ales mitropolit al Stavropolei şi exarh al cariei. Dotată cu numeroase sate şi moşii, Mânăstirea Stavropoleos a fost în secolul al XVIII-lea una dintre cele mai bogate şi importante mânăstiri din Ţara Românească.

Planimetria bisericii cuprinde un pridvor pe latura vestică, pronaos, naos şi absida altarului.

Exteriorul zidurilor este ornamentat cu un brâu în formă de ghirlandă, din piatră sculptată prin ajurare (iniţial era din stuc), situată la două treimi din înălţimea pereţilor. Registrul inferior cuprindea 25 arcaturi oarbe, trilobate în acoladă, de influenţă orientală, despărţite de semicoloane angajate; spaţiile dintre arcaturi sunt pictate cu motive vegetale arborescente, vrejuri şi flori; registrul superior cuprinde o friză cu medalioane adâncite în zid, în care sunt zugrăvite figuri de sfinţi.

Pridvorul bisericii, adăugat cu prilejul lucrărilor din anii 1729-1730, situat de-a lungul peretelui vestic al pronaosului, se remarcă prin bogata ornamentaţie sculptată în piatră: cinci arcade trilobate, în acoladă, susţinute de patru coloane din piatră si două, angajate, din zidărie; coloanele se află pe baze cubice decorate cu rozete şi sunt ornamentate cu vrejuri, frunze de acant şi flori stilizate dispuse pe un traseu oblic, cu capiteluri corintice. Balustrada ce uneşte coloanele este sculptată prin ajurare: motive vegetale, reprezentarea luptei lui Samson cu leul, iar panourile laterale cu doi lei. Boltirea pridvorului este făcută prin calotă centrală, sprijinită pe pandantivi, cu arcuri dublouri şi două bolţi semicilindrice laterale.

Pronaosul – acoperit cu o calotă centrală şi arce laterale – e separat de naos prin patru coloane zidite: două libere şi două angajate, aşezate pe soclu.

Naosul, inițial pătrat, a devenit dreptunghiular prin extinderea din 1730, încununat cu turlă (refăcută la restaurările de la începutul secolului nostru) ridicată de patru pandantivi ce se sprijină pe arce în consolă; prevăzut cu două abside laterale pentagonale în exterior şi semicirculare în exterior.

Altarul, cu boltire semicilindrică şi semicalotă sferică, datează din 1730.

În pictură se remarcă tablourile votive ale ctitorului, cu frații săi, ale familiei domnitorului Nicolae Mavrocordat şi ale unor boieri (printre care Grigore Greceanu şi căpitanul Atanasie).

Tâmpla bisericii – printre cele mai reuşite exemplare de artă brâncovenească – cuprinde patru registre sculptate prin ajurare.

De mare valoare artistică este jilțul domnesc, cu stâlpii sprijiniți pe trupuri de lei şi panouri decorate cu vrejuri, iar spătarul are colonete, motive vegetale şi un fronton pe care se află stemele reunite ale Țării Româneşti şi Moldovei (din timpul lui Nicolae Mavrocordat). Jilțurile şi stranele sunt sculptate cu vrejuri şi lalele.

Prestolul bisericii, sculptat în piatră, are baza cu frunze de acant şi fusul în coloană cu caneluri.

Construcția anexă adăposteşte colecția de artă religioasă a Arhiepiscopiei Bucureştilor, iar în portic sunt expuse pietre funerare (printre care şi aceea a ctitorului, 1740) elemente sculpturale şi arhitecturale provenind de la o serie de biserici demolate în secolul al XIX-lea.

Armonia volumelor, precum şi calitatea sculpturilor în piatră şi lemn determină pe specialişti să considere biserica Stavropoleos printre cele mai importante realizări de artă brâncovenească din țară.

ISTORIA BUCURESTIULUI PRIN BISERICILE SALE
Fascic. IV

Mânăstirea „Radu Vodă”

Ansamblul monahal a fost inițial construit pe o colină înconjurată de mlaştini, pe locul unei străvechi biserici de lemn ce mai exista pe timpul lui Mihnea Vodă cel Rău (1508-1509).

Ctitoria mânăstirească de zid, palat domnesc şi incintă fortificată, aparține lui Alexandru II Mircea Vodă (1568-1577) şi soției sale Ecaterina, care au înzestrat-o cu întinse domenii. În timpul luptelor lui Mihai Vodă cu turcii, Sinan Paşa fortifică din nou mânăstirea, construind o palisadă şi cinci bastioane cu turnuri, transformând, totodată, biserica în moschee; în timpul retragerii, Sinan Paşa a distrus fortificațiile şi a aruncat biserica în aer (1595).

Radu Mihnea Vodă începe în 1613 zidirea din temelie a bisericii şi mânăstirii, lucrare terminată de fiul său, Alexandru III Mihnea (1624), sfințirea fiind efectuată de Chiril, patriarhul Alexandriei. Alexandru Vodă Coconul (fiul lui Radu Mihnea Vodă) repune mânăstirea în posesia vechilor proprietăți, fiind una dintre cele mai bogate aşezăminte monahale din țară.

Grav afectată de cutremurele din anii 1802 şi 1838, cu ziduri şi turle crăpate, tavane prăbuşite, părți ale mânăstirii sunt restaurate în 1847 pentru a adăpostii Liceul Sf. Sava (atunci a fost adus de la Viena ceasul din turn).

După reparațiile din 1862, biserica a fost pictată de C. Lecca şi Mişu Popp, din zugrăvirea anterioară supraviețuind numai catapeteasma şi icoanele mobile. Alte lucrări de consolidare s-au efectuat în anii 1877 şi 1933 (arh. N. Ghica-Budeşti şi V. Moisescu). În incinta mânăstirii s-a construit în anul 1893 clădirea pentru internatul teologic.

Ultimele restaurări s-au derulat în anii 1969-1974, pictura fiind refăcută de arhimandritul Sofian Boghiu şi V. Caraman.

Biserica actuală este rodul intervențiilor de-a lungul timpului: plan treflat, pronaos supralărgit, despărțit de naos prin 10 stâlpi, abside poligonale în exterior şi semicirculare în interior.

În biserică se află mormântul domnitorului Radu Mihnea Vodă (mort în cetatea Hârlăului la 13 ianuarie 1629) şi a patriarhului Justinian Marina (1948-1977), operă a arhitectului C. Joja, precum şi numeroase morminte boiereşti, cum este cel al bănesei Ecaterina Filipescu (născută Balş) şi al soțului său, marele ban Gheorghe Constantin Filipescu (5 iulie 1842).

„Biserica Radu Vodă”

(Str. Radu Vodă nr. 4)

În al treilea pătrar al veacului al XVI-lea, pe colina din jos de oraş, cunoscută mai târziu sub numele de Radu Vodă, domnitorul Ţării Româneşti, Alexandru Mircea Voievod, nepotul lui Mihnea cel Rău şi strănepotul lui Vlad Ţepeş, începe să zidească între anii 1575-1577, M-rea Sfânta Troiță. Aceasta, inclusiv întregul complex de clădiri înconjurătoare, respectiv casa de găzduire a înalților oaspeți (şcoli şi călători străini, aflați în trecere prin Bucureşti) vor fi terminate de MIHNEA, fiul lui Alexandru Mircea Voievod.

În vara anului 1577, printr-un hrisov de danie către ctitoria sa, Alexandru Mircea mărturisea că a „socotit cu râvnă din tinerețea domniei mele”, petrecută timp de 10 ani, în exil, la turci, să zidească „această Sfântă Mitropolie”, căreia îi dăruieşte vama ocnelor de sare de la GHITIOARA, pe Teleajăn şi Telega, pe DOHTEANA, precum şi satul Măneşti (azi Buftea) de pe Colentina, moştenire de la „bunicul meu, Mihnea Voievod”.

Spre sfârşitul anului 1577, domnul Ţării Româneşti moare şi este îngropat în chiar măreața sa ctitorie, ce va fi terminată de către fiul său Mihnea, la 1581. Chiliile din jurul mânăstirii vor fi terminate în 1586.

Alexandru II Mircea a dăruit ctitoriei sale din domeniul domnesc al oraşului, partea din jos de m-re, până aproape de Văcăreşti, inclusiv dealul cu vii şi partea stângă a Dâmboviței, până la satul Dudeşti şi până la Colentina. Prin aceste danii, M-rea Radu Vodă va poseda cel mai întins domeniu funciar în chiar oraşul de reşedință al Ţării Româneşti.

Acelaşi Alexandru Vodă va dărui ctitoriei sale moşii în „susul Dâmboviței”, cum ar fi satul Lupeşti (situat între Dealul Spirii şi Cotroceni, în lățime, şi între Dâmbovița şi hotarul satelor Măgurele, Bragadiru şi Domneşti, în lungime), domenii cumpărate de la Caplea din Perîş, cu 26000 de aspri.

Mihnea Vodă, fiul domnitorului ctitor – cel care, după mazilire, a trecut la islamism, pentru a nu-i fi tăiat gâtul – motiv pentru care urmaşii îl vor porecli MIHNEA TURCITUL – a fost şi el, la rândul lui, un destoinic ctitor de biserici.

Îndemnat poate şi de mama sa, evlavioasa Ecaterina, acesta înfrumusețează Biserica Sf. Troiță, rezideşte şi îmbogățeşte M-rea Plumbuita, de la Podul Colentinei, reface M-rea Tutana din Argeş, ctitori a strămoşului său, Mihnea cel Rău.

Acest Mihnea Turcitul, ajutat de egumenul MARDARIE, face din M-rea Sf. Troiță, un focar cultural al capitalei Țării Româneşti: aici se scriu cărți de slujbă, în greceşte şi după câte se pare, aici a funcționat cea mai veche bibliotecă din Bucureşti. Dar despre rolul cultural al acestui aşezământ vom vorbi ceva mai târziu.

În timpul primei domnii a lui Mihnea Vodă Turcitul (1577-1583), aşezământul de la Radu Vodă va lua în administrare şi averea M-rii Stelea, ctitorie a boierului grec, Stelea Spătarul. Biserica lui Stelea Spătarul, cu hramul Adormirii Maicii Domnului, situată în apropierea Bisericii Sf. Gheorghe Vechi, va pieri, în 1847, mistuită de incendiul uriaş din acel an şi nu va mai fi reconstruită. Averea M-rii Stelea era destul de întinsă, ea cuprinzând şi o parte din moşia Măgurele, acolo unde un Badea Vornicul, bunicul jupâniței Neacşa (mama Doamnei Stanca, soția lui Mihai Viteazul), ctitoreşte M-rea Grindurile, azi dispărută.

După bătălia de la Călugăreni, în vara anului 1595, turcii vor ocupa Bucureştii, vor întări dealul Sf. Troițe, transformând zidurile M-rii într-o veritabilă redută de luptă. Mai târziu, izvoarele narative şi documentele scrise vor consemna numele „Palanga lui Sinan”.

Atacat de către oştile lui Mihai Viteazul, turcii pârjolesc oraşul Bucureşti şi aruncă în aer toate clădirile de pe dealul Radu-Vodă, inclusiv biserica transformată în moschee – precum şi chiliile. Atunci, oraşul Bucureşti, cu toate

cele 22 de biserici ale sale a fost prefăcut în cenuşă (noaptea de 20 spre 21 oct. 1595).

M-rea va fi refăcută în primele decenii ale veacului următor de către domnitorul RADU MIHNEA, nepotul lui Alexandru II Mircea şi fiul lui Mihnea Turcitul. De acum, dealul va căpăta definitiv numele de Radu-Vodă, inclusiv numele M-rii Sf. Troiță.

Acest Radu Mihnea, un sprijinitor puternic al curentului grecesc în cultura românească, curent aflat în acea perioadă în plină expansiune, va închina M-rea Sf. Troiță mănăstirii Ivirilor de la Athos, încă de la 1614, cu scopul de a-i crea acesteia o aură spirituală aleasă. În acest scop, domnitorul îl va aduce de la M-rea Ivirilor pe cărturarul grec GRIGORE, făcându-l egumen la M-rea Sf. Troiță. În 1629, Grigore este ales mitropolit al Țării Româneşti, timp în care reface Biserica Stelea, şi o desemnează Mitropolie a țării.

Lucrările de refacere a noii mânăstiri a lui Radu Mihnea sunt conduse de logofătul Hrizea. Acesta lasă, la moartea sa, o mare parte din moşii, precum şi schitul Bălteni-Ilfov, mânăstirii Radu Vodă.

Radu Mihnea se stinge la Hârlău, în timp ce se afla pe tronul Moldovei. Este adus la Bucureşti de nevârstnicul Alexandru Vodă Coconul şi înmormântat în ctitoria ce de acum îi va purta pentru totdeauna numele: Radu Vodă.

Încă din primele decenii ale veacului al XVI-lea, la mânăstirea Troiței exista un loc de cazare, special, destinat primirii oaspeților străini, solilor aflați în Bucureşti cu diferite misiuni. Aceasta demonstrează cât de mult era prețuită mânăstirea, nu numai pentru dotările de care dispunea, dar mai ales pentru posibilitățile materiale despre care nu se poate spune că îi lipseau.

De altfel, pentru a-i întări puterea economică, Radu Mihnea decide ca M-rii Sf. Troiță să-i fie puşi la dispoziție oameni gospodari, „fie români, fie greci, fie sârbi/bulgari, fie arbănaşi”, care să lucreze pe domeniul mânăstiresc (în special sârbii şi bulgarii, pentru grădinile de zarzavat), în schimb domnul scutindu-i de plata birului. Aşa s-a născut mahalaua „Slobozia”. Aceşti locuitori,

dependenți de pământurile M-rii Sf. Troiță își vor întemeia și o biserică a lor, numită Sf. Nicolae din Sârbi. Tot în domeniul M-rii Radu Vodă intra şi satul „Greci” – nume ce indică în mod clar originea locuitorilor acestui sat – precum şi locuitorii aşezați pe moşia Ciumernic, bulgari colonizați (aproximativ pe locul fostei aşezări Vitan – Bârzeşti).

În cursul timpului, între călugării de la M-rea Radu Vodă şi vecinii din mahalaua apropiată, BROŞTENI, unde se stabiliseră mulți meşteşugari tăbăcari („tabaci”), s-au iscat îndelungate procese şi neînțelegeri, legate de exploatarea pământului, precum şi de extinderea privilegiilor acestei mânăstiri.

În timpul domniilor lui Şerban Cantacuzino şi Constantin Brâncoveanu, viața spirituală a acestei mânăstiri va cunoaşte o vie strălucire. Aici s-au caligrafiat cu un meşteşug rar întâlnit numeroase cărți de cult. Aici, în a doua jumătate a veacului al XVII-lea s-a copiat, la cererea Stolnicului Cantacuzino, descrierea călătoriei eruditului boier Nicolae Milescu, din Rusia în China. Faima acestui lăcaş de cult, dar şi de cultură, era atât de mare încât, în anul 1698, la M-rea Radu Vodă vor fi aduse manuscrise vechi, de mare valoare, de la mânăstirea athonită IVIR, de către un călugăr grec, ce va ajunge egumen la această m-re bucureşteană.

La umbra chiliilor mânăstirii, în climatul propice profundei meditații se vor retrage numeroşi cărturari ai acelor vremi.

Să-l amintim, pe învățatul IOAN CARIOFIL, prietenul Stolnicului Cantacuzino (este îngropat în biserică, la 1692) dar şi pe cronicarul RADU POPESCU, din Popeşti-Leordeni, care s-a călugărit sub numele de Rafail Monahul, fiind îngropat, la 1631, în cimitirul acestei mânăstiri. Un alt Radu Popescu, fost mare vornic, în timpul domniei lui Antonie Vodă, de asemenea intrat în cinul călugăresc, se va stinge la această mânăstire, pe la 1670-1671, fiind înmormântat tot aici.

Mult timp, în biserică au fost păstrate pietrele de mormânt ale unor iluştrii reprezentanți ai familiilor de înalți dregători ai Țării Româneşti: Dudescu,

Comăneanu, Merişanu, Fărcăşanu, Băncescu etc. Potrivit cutumei, cei ce făceau danii consistente acestei mânăstiri aveau rezervat un loc de îngropăciune în pronaosul bisericii.

Loc faimos în toată Țara Românească, biserica şi mânăstirea au atras admirația întregii lumi creştine. Lăcaşul a fost vizitat în decursul vremii de înalte fețe bisericeşti, cum ar fi patriarhii CHIRIL LUCARIS al Alexandriei (1615), MACARIE AL ANTIOHIEI (1657), însoțit de PAUL DE ALEP, DIONISIE AL CONSTANTINOPOLULUI (1693), GHERASIM AL ALEXANDRIEI (1708) etc, toți având cuvinte de laudă la adresa mânăstirii Radu Vodă.

Din păcate, cutremurul din anul 1802 a afectat mult acest lăcaş, făcând să se prăbuşească „mai jos de mijloc măreţul turn al lui Radu Vodă". Acesta a fost însă refăcut de egumenul IGNATIE, în anul 1804.

Aici, la M-rea Radu Vodă a funcționat, între anii 1839-1848 Seminarul mitropoliei, mutat de la M-rea Antim. De asemenea, începând cu toamna anului 1847, în chiliile mânăstirii a funcționat Liceul Francez, şcoală destinată odraslelor boiereşti, ce a luat locul Colegiului Sf. Sava.

În prima jumătate a veacului al XIX-lea, din păcate complexul de la Radu Vodă se şubrezeşte: biserica, cele 14 chilii dinspre răsărit, cele 18 dinspre apus, cele 4 odăi egumeneşti, inclusiv „foişorul domnesc" (fostul palat al domnitorului), precum şi acoperişul.

Între anii 1858-1863 se fac reparații clădirilor, inclusiv bisericii modificările aduse, din nefericire, afectând stilul original al acestora. Biserica va fi pictată între anii 1862-1864 de C. Lecca, profesorul lui Theodor Amman, lucrarea fiind executată în ulei.

În ceea ce priveşte lucrările de întreținere şi reparații, să remarcăm că, în vremea domniei lui Ştefan Cantacuzino (1714-1716), s-au făcut acestei biserici importante reparații, fapt pentru care chipul domnitorului va fi zugrăvit, alături de primii ctitori, din rândul cărora se remarcă un Barbu vornicul, cu jupânița sa Preda şi o copilă.

Din punct de vedere arhitectural, biserica ridicată la începutul veacului al XVI-lea a fost reclădită pe vechiul contur al bisericii distruse în anul 1595 de către Sinan Paşa. Ea avea însă să fie construită mult mai înaltă decât clădirea primei biserici, având în plus două nave laterale, ceea ce îi va mări dimensiunile, atât în înălțime cât şi, desigur, în plan vertical.

Clădirile mânăstireşti înconjurau platoul central şi biserica din cinci părți, ca un pentagon puțin neregulat.

În apropierea bisericii se afla un cimitir unde, în veacul al XVIII-lea s-a ridicat un paraclis, ținând nemijlocit de M-rea Radu Vodă, de fapt bisericuța Sf. Anastasie, cunoscută şi sub numele de Biserica lui Bucur.

În veacul XX, M-rea Radu Vodă a cunoscut ample restaurări, în special în vremea Patriarhului Justinian, care, de altfel, este înmormântat în interiorul bisericii, conform unei îndelungate tradiții respectate în timp.

Biserica “Sf. Atanasie” (Bucur)

Construită la începutul secolului al XVIII-lea, cu pridvor şi turlă de zid, cu acoperiş în formă de ciupercă, înălțat deasupra naosului, prezintă aspect rural; interiorul tăvănit înainte de anul 1853. Exteriorul este decorat cu arcade înalte. A suferit numeroase lucrări de refacere: 1802, 1863, 1909 -1910 (de arhitectul Grigore Cerchez) şi 1931. Cele mai vechi icoane datează din anul 1705.

După o tradiție neautentificată, ar fi biserica ciobanului Bucur; se pare că în secolul al XVIII-lea servea ca bolniță mânăstirii Radu Vodă.

Biserica „MIHAI – VODĂ”

Biserica „Sf. Nicolae” a fostei Mânăstiri Mihai Vodă

La poalele dealului Mihai Vodă exista, după cum atestă documente datând din a doua jumătate a sec. al XVI-lea, o m-re cu hramul Sf. Nicolae din Mira Lichiei, ridicată de către jupâneasa Caplea, soția postelnicului Ghiorma.

Dintr-un act emanat de la cancelaria lui Petru Vodă cel Tânăr, din perioada 1564-1568, aflăm că acest lăcaş a fost metoh închinat M-rii SIMON PETRU (SIMOPETRA) de la Muntele Athos. M-rea Caplea a fost clădită înainte de mijlocul, veacului al XVI-lea, succedând, probabil, unui alt aşezământ bisericesc, aflat aici încă din vremea lui Mircea cel Bătrân.

Biserica jupânesei Caplea, situată chiar pe malul Dâmboviței, era supusă periodic inundațiilor, de aceea egumenul Evghenie şi călugării de la această mânăstire se vor plânge patriarhului de Constantinopol, IEREMIA II TRANOS, cerându-i încuviințarea de a clădi altă biserică.

Egumenul Evghenie a aflat sprijin la Mihail Banul, adică Mihai Viteazul, pe atunci mare dregător al lui Mihnea Turcitul, care cu a sa cheltuială, a ridicat din temelie, pe creştetul dealului din apropiere (drept pentru care acesta va fi cunoscut până în zilele noastre drept dealul Mihai Vodă) o „biserică frumoasă şi arătoasă” având de asemenea hramul Sf. Nicolae. Aceasta se întâmplă între anii 1589-1591. Tot dregătorul muntean a ridicat chilii în jurul bisericii dăruindu-i acesteia odoare din aur şi argint, moşii, sate, mori, vii, robi etc. Averea mânăstirii a crescut în mod considerabil, cu trecerea timpului. Astfel, sub domnia lui C. Brâncoveanu, M-rea Izvorani, de lângă Buzău, inclusiv uriaşa sa avere, a fost închinată M-rii Mihai Vodă, ca metoh. Aceeaşi soartă a avut şi M-rea Biserica Albă, din Bucureşti, la începutul veacului al XVIII-lea. În perioada 1750-1821, M-rea Mihai Vodă a atins culmea prosperității economice, egumenii „mihailoți” aflându-se în permanentă competiție cu cei „radulioți” pentru

sporirea zestrei averilor mânăstireşti, deţinând chiar mori, cârciumi şi prăvălii în Bucureşti.

Patriarhul IEREMIA II TRANOS va veni la Bucureşti pentru sfinţirea acestui lăcaş (octombrie 1591), pe care l-a ridicat la rangul de STAVROPIGHIE patriarhicească, cu subordonare directă patriarhiei de Constantinopol. Însă biserica veche (M-rea Caplea) şi lăcaşul cel nou (M-rea lui Mihai Vodă) cu toate averile lor, au format o singură unitate bisericească, închinată M-rii SIMOPETRA de la Athos.

În jurul bisericii Mihai Vodă a existat, încă de la întemeierea ei, un cimitir, care ocupa odinioară o mare parte din curtea Arhivelor Statului de mai târziu.

Clădirea M-rii Mihai Vodă, precum şi chiliile înconjurătoare au avut de suferit vătămări grave, în special în timpul năvălirilor turceşti şi tătăreşti din anii 1657-1659.

În cursul secolului XVI-XVII şi primele decenii ale veacului al XVIII-lea, dealul Mihai Vodă era situat în „susul Bucureştilor", în afară de oraş. El era înconjurat de o întinsă zonă de vii şi livezi, cu mulţi pomi roditori, aspect pe care l-a păstrat până în veacul al XIX-lea. Cu timpul locurile din jurul M-rii Mihai Vodă s-au populat treptat, apărând 6 noi mahalale, numite: MIHAI VODĂ, IZVOR, DEALUL, SPIRII, BISERICA ALBĂ zisă Postăvaru, ARHIMANDRITULUI (Sf. Apostoli) şi ANTIM.

Tot în apropierea M-rii Mihai Vodă s-a ridicat, în 1755-1756, şi noua curte domnească de pe Dealul Spirii. De altfel, în cursul vremii, M-rea Mihai Vodă a slujit temporar drept reşedinţă domnească, ori de câte ori domnitorii nu mai puteau locui la Curtea Veche, Cotroceni sau Curtea Nouă, din Dealul Spirii, construită de către Alexandru Vodă Ipsilanti. Astfel, C. Mavrocordat (1738), Alex. Const. Moruzi (1793-1796), Al. Ipsilanti, în a doua sa domnie (1796-1797) şi Grigore Ghica (1823-1827) au locuit la M-rea Mihai Vodă.

Cutremurul din 14 oct. 1802, ce a devastat oraşul Bucureşti a pricinuit mari daune clădirii: crăparea bolţilor şi prăbuşirea turlelor Bisericii Mihai Vodă, respectiv a clopotniţei sale.

Ulterior, bolţile şi turlele, care la început erau din zid, au fost înlocuite prin bolţi de scânduri şi turle din lemn, acoperite cu tinichea, vopsită în roşu, cu chinovar. Aceste mijloace improvizate, ieftine, dar inestetice, au fost folosite, din păcate, şi la repararea altor biserici din Bucureşti, afectate de cutremurul din 1802.

Alte reparaţii s-au făcut bisericii în 1834-1838, în urma cutremurului din acel an (arhimandrit fiind TEODOSIE CONTOPULO). Cu începere din 1828, o parte din chiliile acestei mânăstiri, anume cele situate pe latura de est, au fost folosite în scopuri laice; spitalul militar, Şcoala Mică de Chirurgie, devenită apoi Şcoala de Medicină (de la 4 decembrie 1855 până la 1860) iar, ulterior, Şcoala Militară (1860-1862).

După secularizarea averilor mânăstireşti (noiembrie 1863), fostele chilii călugăreşti de la Mihai Vodă au fost repartizate Arhivelor Statului, ce nu aveau încă un local propriu. Ele au fost mutate aici însă abia în 1866. ministerul Instrucţiunii publice a refăcut radical vechile chilii şi a construit în perioada 1910-1916, pe vechea pivniţă şi temeliile din secolul XVI, noul Palat al Arhivelor Statului, căruia i s-a păstrat forma patrulater.

Biserica Mihai Vodă, împreună cu clopotniţa dinspre răsărit a fost reparată, prin grija C.M.I. între anii 1928-1934, iar aripa de nord a Arhivelor Statului a fost refăcută radical în 1940-1941.

Biserica a fost translatată pe actualul amplasament în anul 1985, împreună cu clopotniţa.

Din punct de vedere tipologic, biserica Sf. Nicolae imită modelul bisericii înălţate de Radu cel Mare la LOPUSNIA, în Craina Sârbească (circa 1500). Are formă de treflă. Pronaosul era despărţit în trecut de naos prin trei arcade, susţinute de doi stâlpi izolaţi. Naosul cuprinde doi sâni, fiind dominat de o turlă

octogonală. Altarul este mărginit de două absidiole dreptunghiulare, proscomidia şi diaconiconul. De remarcat faptul că pastoforiile sunt încoronate, fiecare, cu turle mai mici. Biserica nu a avut clopotniță, deoarece aceasta se află, încă de la întemeiere, în partea de est a curții, în dreptul altarului.

În anul 1711, în vremea lui Constantin Brâncoveanu, a fost aşezată la intrarea principală a acestei biserici o uşă ornamentală astăzi înlocuită cu o alta, şi un portal de piatră, frumos sculptat cu ulei, vrejuri şi frunze. Aceste adăugiri au fost făcute sub egumenul IOSIF din MILOS, precum aminteşte inscripția greacă gravată deasupra uşii care, însă, în mod eronat, menționează data de 1594 ca an al sfințirii acestei biserici.

Construită în întregime din cărămidă, decorația fațadelor derivă din modelul bisericii M-rii Dealu: fațade împărțite în două registre, separate printr-un brâu median, alcătuit dintr-un tor încadrat de şiruri de cărămizi, aşezate pe colț. Asemenea decorației exterioare de la Bucovăț, Tutana sau Mărcuța, cele două registre sunt placate cu arcaturi formate din ciubuce, cu ajutorul unor cărămizi de format special, cu alternanță ASIZE de CARAMDIDA – PANOURI DE TENCUIALĂ. Cornişa, alcătuită din cărămizi dispuse pe colț, formează modelul numit „dinți de fierăstrău”.

Preot paroh Dobrion Beldion.

Biserica Stelea

Se află în imediata apropiere a bisericii Sf. Gheorghe Vechi, acolo unde în prezent se află un scuar, pe actuala stradă Stelea Spătaru.

Biserica Stelea, a fost ridicată de Spătarul Stelea, între anii 1577-1582, în timpul domniei lui Mihnea Vodă Turcitul.

Spătarul Stelea, ctitorul bisericii ce-i va purta numele, boier bogat, probabil grec de origine a mai ctitorit şi la Târgovişte un monument religios ce-i poartă, de asemenea, numele.

Acesta a chemat călugări pricepuți de la M-rea IVIR (Muntele Athos), însoțiți de lucrători, care au ridicat din temelie biserica. Aceştia au dat lăcaşului hramul Adormirea Născătoarei, asemenea hramului purtat de M-rea Ivir, şi au închinat-o Sfântului Munte, M-rii Ivir.

În 1595, Sinan Paşa, în retragerea sa din calea oştilor lui Mihai Viteazul a incendiat şi distrus numeroase clădiri şi lăcaşe de cult din Bucureşti, printre care şi Biserica M-rii Stelea.

Timp de aproape 30 de ani, m-rea rămâne în părăsire, până în vremea lui Leon Vodă, domn care decide ca averile M-rii Stelea să intre în posesia M-rii Radu-Vodă.

Odată cu strămutarea capitalei Țării Româneşti de la Târgovişte la Bucureşti, egumenul M-rii Radu Vodă, pe nume Grigorie, ajuns între timp „vlădică şi mitropolit" al Țării Româneşti, decide refacerea M-rii Stelea şi, cu voia domnitorului ridică acest lăcaş la rang de Mitropolie a Munteniei.

Cu vremea, biserica Stelea ajunge metoh al M-rii Radu Vodă. În anul 1838, cutremurul aduce grave stricăciuni clădirii bisericii, fiind reparată de meşterul constructor Josef Weltz. Din nefericire, marele incendiu din ziua de Paşti – 20 martie 1847 – care a distrus o mare parte din Bucureşti, a distrus cu desăvârşire şi biserica Stelea. O parte din arhiva acesteia şi a obiectelor de cult au fost aduse la M-rea Radu Vodă, unde se mai găsesc şi în ziua de azi.

Din păcate, acest lăcaş, situându-se în apropierea bisericilor Sf. Vineri, Vergului (Sf. Mina), Sf. Gheorghe Vechi, nu a mai fost reconstruit – lipsind interes atât din partea enoriaşilor cât şi a autorităților. Din acest motiv, în luna ianuarie 1850, biserica este demolată.

Biserica „Visarion”

(Str. Visarion nr. 24)

„Această sfântă şi dumnezeească biserică întru cinstirea şi lauda Sfântului Ierarh Visarion şi a sfinților împărați, cei întocmai cu apostolii Constantin şi Elena, ridicatu-s-a din temelie, împodobitu-s-a pe dinăuntru şi pe dinafară de prea creştina doamnă Elena Eraclide, născută Stârcea, spre pomenirea de-a pururi a sa şi atot bun şi blagogestiv neamului său, supt oblăduirea înțeleptului nostru rege CAROL I şi arhipăstoria I.P.S. D.D. dr. CONON, primat al României, anul 1913”.

(preot Crângaşu Nicolae)

Paroh pr. Prof Nicolae Buga – în curtea bisericii Sf Gheorghe Vechi

Biserica „Pitar – Moş”

(Str. Pitar Moş nr. 16)

„Această sfântă biserică s-a clădit în anul 1795, sub domnia lui Alexandru Moruzi Constantin Voievod şi s-a refăcut în anul 1898, sub domnia regelui Carol I, în timpul arhipăstoriei P.S. Mitropolit IOSEF GEORGIANUL, fiind ca preşedinte de miniştri dl. D.A. Sturza şi primar al Capitalei dl. C.F. Robescu.

Refacerea acestui sfânt lăcaş s-a executat după neobosita stăruință a d-lor epitropi Alexandru Antimescu, preotul BOCANCEA ALEXANDRU şi Ion St. Brăteanu, după planul şi sub conducerea d-lui arhitect Ştefan Ciocârlan de către d-l Gheorghe Ştefănescu, ca antreprenor. Pictura s-a executat de domnul FRIITZ ELSNER, pictor.”

Document de Sfinţire

„Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului şi cu săvârşirea Sfântului Duh, Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită.

Ziditu-s-a acest dumnezeesc lăcaş cu hramul Adormirea Maicii Domnului, în anul mântuirii 1795, tot atunci fiind împodobită cu zugrăveală în tencuială crudă şi înzestrată cu toate cele de trebuinţă, pentru săvârşirea sfintelor slujbe.

Cu trecerea vremii, sfântul lăcaş a suferit stricăciuni atât la ziduri cât şi la zugrăveală, iar cutremurul cel mare din 1940 l-a lipsit de orice frumuseţe, astfel că a fost de trebuinţă să fie împuternicit şi mărit pe deantregul între anii 1964-1966.

Lucrările de preînnoire s-au împlinit prin daniile bunilor creştini ai parohiei, la stăruinţele preotului paroh Vasile Gregorian, ajutat de Consiliul şi Comitetul parohial, în timpul arhipăstoriei Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, care a şi dăruit mari ajutorinţe pentru săvârşirea noii zugrăveli, la care

au osârdiit meşterii zugravi: arhimandrit Sofian Boghiu, Olga Greceanu, Petre Județ şi Mihai Moroşanu. Slujbele de resfințire s-au săvârşit în a 18-a zi a lunii decembrie din anul 1966, de către împuterniciții Prea Fericitului Părinte Justinian, preotul consilier Stan Dimancea şi protoiereul Octavian Popescu, împreună cu sobor de preoți. Bunul Dumnezeu să înscrie în cartea vieții pe toți cei ce au trudit şi au ajutat la refacerea şi înfrumusețarea acestui sfânt lăcaş. Amin.

Pr. Paroh VASILE GREGORIAN.

Biserica Sfântului Elefterie

„Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului şi cu săvârşirea Sfântului Duh, Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită.

Această sfântă şi dumnezeească Biserică, întru care se cinsteşte şi se prăznuieşte hramul sfinţitului Mucenic Elefterie, episcopul Iliricului şi al Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, s-a zidit din temelie, cu dania binevoitoare a enoriaşilor, cu ajutoarele hărăzite de alţi bine credincioşi creştini şi instituţii bisericeşti şi de stat şi cu purtarea de grijă şi sârguinţă a unui Comitet de construcţie, condus de preotul profesor universitar MIHAIL BULACU, parohul bisericii.

Lucrările începute la 29 iunie 1935, când cu binecuvântarea Patriarhului Miron (+1939), s-a pus piatra de temelie, au fost întrerupte în anul 1940, din pricina celui de-al doilea război mondial (1939-1945) când i se înălţaseră zidurile, cu podoabele lor pe dinafară şi i se făcuseră turlele şi acoperişul.

Trecând vremea de război, din îndemnul şi mai ales cu sprijinul Prea Fericitului Părinte Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, ele au fost reluate. Cu acest prilej, din a Prea Fericirii Sale dumnezeească râvnă, i s-a dăruit de Arhiepiscopia Bucureştilor cele 3 tâmple sculptate în lemn şi însemnate ajutoare pentru facerea picturii şi pentru a fi înzestrată şi înfrumuseţată aşa cum se vede.

Ostenitori şi îngrijitori la tot acest lucru au fost slujitorii bisericii, preotul paroh Mihail Bulacu, preotul Ştefan, fostul paroh, preotul Atanasie Preda şi preotul Octavian Popescu, ajutaţi de epitropie, Consiliul şi Comitetul parohial, precum şi de întreaga obşte din enorie.

Planul a fost întocmit de arh. Constantin Iotzu, sculptarea tâmplelor în lemn de iscusitul meşter Grigorie Dumitrescu, iar pictura de pictorii Vasile Rudeanu şi Iosif Keber.

Şi s-au isprăvit lucrările la împlinirea a 36 de ani de la începerea lor, adică la 29 iunie 1971 când, de praznicul Sfinților Apostoli Petru şi Pavel, s-a şi târnosit de către însuşi Prea Fericitul Părinte Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române."

Paroh Preot Prof. Gh. Bulacu

29 iunie 1971.

ISTORIA BUCURESTIULUI PRIN BISERICILE SALE
Fascic. V

Biserica „Adormirea Maicii Domnului”

(Str. Speranței)

Pisania: „Ziditu-s-a această biserică cu hramul Adormirea Maicii Domnului în anul 1710, fără pridvor, de către marele vornic Iordache Kreţulescu şi soţia sa Safta, fiica lui Constantin Brâncoveanu.

În anul 1884 ea a fost pictată de Gh. Tăttărescu, cu cheltuiala Emiliei Em. Lahovary.

Între anii 1902-1941, biserica a fost închisă. La data de 14 decembrie 1941 ea a fost deschisă şi redată cultului, iar în anii 1966-1968, în vremea păstoriei Prea Fericitului Patriarh Iustinian, cu ajutorul Prea Sfinției Sale, al credincioşilor şi cu îndemnul preotului C. Sârbu, biserica şi casa parohială au fost reparate în întregime, acoperindu-se cu tablă nouă.

Pictura a fost restaurată de Olga Greceanu, care a pictat şi pridvorul, zidit acum cu cheltuiala preotului paroh Constantin Sârbu, ajutat de munca benevolă a credincioşilor, spre slava lui Dumnezeu, a Maicii Domnului şi pentru pomenirea soţiei sale, Maria Presbitera.

1 Iunie 1969 Lui Dumnezeu slavă!”

Biserica „Foişor”

(Str. Foişorului nr. 119)

„Biserica a fost zidită de către doamna Smaranda, soția domnitorului Țării Româneşti, Nicolae Mavrocordat, în anul 1746. prin HCM 1160/1955, a fost recunoscută ca monument istoric, la nr. 41. În partea de sud-est, cam la 30 m de biserică, a fost zidit si un palat domnesc, ale cărui urme se mai văd şi astăzi. Aici s-au întreprins cercetări de către Muzeul de Istorie al Oraşului Bucureşti, în anii 1963-1964. Acest palat a fost reşedința de vară a familiei domnitoare şi probabil că avea şi un foişor, de la care şi-a luat numele, mai întâi biserica, apoi cartierul şi strada.

Potrivit tradiției orale, Palatul domnesc de la Biserica Foişor era legat printr-un pod de lemn care, în linie dreaptă, traversa valea mlăştinoasă a Dâmboviței, ajungând la M-rea Văcăreşti, ctitorie şi reşedință domnească a lui N. Mavrocordat.

Încă de la fondare, biserica Foişor a fost închinată M-rii Radu Vodă din Bucureşti şi deservită de către călugări, până când au început aşezări omeneşti în jurul ei.

Cu timpul, înmulțindu-se locuitorii, biserica a devenit parohie şi a fost deservită de preoți de mir. Până în anul 1880, pridvorul bisericii a servit ca şcoală pentru copiii enoriaşilor acestei parohii, care doreau să învețe să citească şi să scrie. Până mai anii trecuți, locuitorii acestui cartier povesteau despre dascălul Răducanu, cântăreț la această biserică, care aduna zilnic copiii în pridvorul bisericii, învățându-i să citească pe ceaslov sau psaltire.
Pentru osteneala sa, era plătit lunar de mamele copiilor.

Pictura inițială, a acestei biserici, în frescă, în stil bizantin, care se mai poate vedea şi astăzi, în urma sondajelor făcute de către specialiştii Comisiei Monumentelor Istorice, a fost acoperită în întregime în 1888-1889, cu o pictură

în ulei. Atunci s-au lărgit mult ferestrele bisericii, stricându-se arhitectura inițială a acesteia.

În anul 1915, în colțul de sud-est al bisericii s-a clădit o cameră cu pivniță dedesubt, pentru a servi de vestmântar şi depozit de obiecte scoase din uz. Această cameră vestmântar corespunde printr-o uşă cu altarul bisericii.

Deasupra uşii de la intrare se află pisania originală, cu următorul conținut:

„Această sfântă şi dumnezeească biserică, cu hramul Naşterea prea Sfintei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu şi Pururea Fecioarei Marii, este din temelie zidită, zugrăvită şi înfrumusețată pe dinăuntru şi pe dinafară, până în sfârşit, precum se vede, cu toată cheltuiala Prea Luminatului Măriei Sale Doamnei Smarandei Doamna Fericitului şi Pururea Pomenitului răposatului Măriei Sale Ion Nicolae Alexandru Voievod, săvârşindu-se în zilele Prea Luminatului şi Prea Înălțatului domn Ion Constantin Nicolae Voievod, întru a patra domnie a Măriei Sale, aici în Țara Românească, pentru veşnica pomenire a Măriei Sale şi a părinților Măriei Sale şi a tot luminat neamului Măriei Sale, şi a închinat-o a fi metoh Sfintei M-ri Radu Vodă de aici din Bucureşti unde există şi se cinsteşte cu hramul Prea Sfintei Troițe, fiind şi moşia acestei mânăstiri şi a fost ispravnic până la săvârşirea acestui Dumnezeesc lăcaş PASCAL VEL ISPRAVNIC. De la zidirea lumii 7254, nov. 20, de la Hristos 1746.”

Biserica „UDRICANI”
(Str. Barasch Iuliu nr. 11)

„Inscripția de deasupra uşii a doua de la intrarea în biserică arată că această biserică este zidită din temelie la anul 1734 de Udrican Clucerul şi soția Maria.

(Urmează textul pisaniei)

Cutremurul din 1802 a pricinuit crăpături zidurilor bisericii. În urma acestor stricăciuni, biserica a fost reparată şi consolidată cu legături de fier de către trei credincioşi: Nicolae, Ieremia şi Marin.

Tot atunci s-a umplut cu zid cele trei părți ale coloanelor de la intrarea în biserică. Inscripția de deasupra primei uşi de la intrare față, din pridvor, ne arată aceasta (urmează textul inscripției)

Biserica a mai suferit stricăciuni la cutremurul din 1839 (sic!) şi mai ales de la marele incendiu din 23 martie 1847 când, nimicind o mare parte din Bucureşti a distrus şi o mare parte a bisericii UDRICANI, cu odoarele dintru dânsa şi cu casele ce erau în spatele altarului.

Arhiereul TIMOTHEI TROADAS, fostul egumen al mânăstirii Sfântul Ioan din Focşani, a cărui biserică fusese închinată printr-un hrisov al domnitorului Moruzi din 5 iulie 1793 în trei rânduri a făcut reparații şi împodobiri bisericii, aşa după cum se vede în inscripția bisericii, partea stângă (urmează textul, n.n.)

1848 Aprilie 4 s-a sfințit.

Pe la sfârşitul secolului al XVIII-lea, Biserica Udricani şi-a făcut mare faimă şi cinste prin şcoala de carte românească pe care o înființase, şcoală despre care vorbeşte şi Ion Ghica în Scrisori către Vasile Alexandri („Şcoala acum 50 de ani”) şi unde întrebuințează cuvinte de laudă pentru conştiinciozitatea şi idealismul cu care Dascălul Chiosea de la Biserica Udricani

îşi făcea datoria, şi pentru marele aport pe care şcoala de la Udricani şi alte şcoli de carte românească l-au avut la luminarea poporului.

Iată cum descrie şi Ion Ghica Şcoala de la Udricani: „dar să ne întoarcem la şcoala noastră de la Udricani, şcoală sub albastrul cerului,
pe prispa bisericii, unde când ploua, copiii se ghemuiau în odaia țârcovnicilor jos pe cărămizi sau în clopotniță de citeau şi scriau pe genunchi şi pe brânci ... din acele şcoli îşi recrutau bisericile preoți şi cântăreți, acolo boierii căutau băieți pe care îi luau în casă pe procopseală, de acolo a ieşit Chiru de la Biserica Enii, Dumitrache Bondoliu, tata reposatului Vlădică Calistrat, Unghiurliu de la Sărindar, Costache Stirbu de la Sf. Ioan de lângă puşcărie şi Petre Efesiu, care mai în urmă a ajuns cântăreț în strana din dreapta la Patriarhie. Acolo au fost dați la învățătură Anton Pann, Petrache Nănescu, Nicolae Alexandrescu, Paris Momuleanu, Marin Serghiescu etc.

Pe Nicolae Alexandrescu, cum l-a auzit Grigore Ghica, l-a luat acasă, îl plimba cu dânsul noaptea în butcă dinainte, de-i cânta cântece de lume. Când Grigorie Ghica s-a făcut domn, Nicolae Alexandrescu a ajuns cafegi-başa. Pe Marin Serghiescu l-a luat Alechache Villara cântăreț la biserica Negustorilor, l-a plimbat cu dânsul pe la Petersburg, cu Regulamentul; dar, mai pe urmă, molipsindu-se de boala patriotismului, a fost arestat cu Mitică Filipescu, cu Nicolae Bălcescu şi cu Telegescu, trimis la Ocnă, unde şi-a ispăşit păcatele ani, până când a venit de l-a scos revoluția din patruzeci şi opt, ca să-i procure dulcile fericiri ale unei prescripțiuni de zece ani. El a fost cunoscut mai mult sub numele de Marin Naționalu. Vodă Cuza îl iubea, îl avea adesea la masă şi-l mângâia cu numele de Moş Marin.

Când a venit la Bucureşti dascălul Lazăr, băieții de la Udricani, de la Sf. Gheorghe de la Colțea şi de la toate bisericile au golit acele şcoli şi au alergat la sfântul Sava cu Petrache Poenaru, cu Eufrosin Poteca, cu Simion Marcovici, cu Pandele, cu Costache Moroiu şi cu mulți alți tineri din şcoala grecească ...”

Biserica Udricani a avut şi o renumită şcoală de caligrafie.

În pridvorul bisericii se găsesc 4 morminte (sunt redate numele de pe pietrele mortuare). Mai există un mormânt şi în biserică.”

Biserica „Scaune”
(str. Scaune nr. 20)

„Hramul bisericii este Naşterea Maicii Domnului şi Adormirea Maicii Domnului. Nu se ştie cu siguranţă data construcţiei. Istoricul IONESCU-GION, în ISTORIA BUCUREŞTILOR remarca: „se zice că este fondată la 1611, în altul de la 1681, de la Şerban Cantacuzino şi în Condica Brâncovenească de la 1701”.

L-a început s-a numit şi Biserica Măcelarilor sau a Săpunarilor.

În anul 1843 a fost restaurată de paharnicul IOAN COSTACOPOLU, care a zugrăvit-o de „iznoavă” şi i-a tencuit exteriorul. Biserica face parte din cele cu plan treflat, cu pridvor deschis, cu o singură turlă deasupra pronaosului. Este construită din cărămidă şi acoperită cu olane.

Pictura actuală este originală, dar data şi pictorul nu se cunosc. Prezintă o deosebită valoare artistică.

În anul 1944 a fost spălată şi restaurată de pictorul Gh. Popescu, cheltuindu-se suma de 530.000 lei.

Pe zidul de la intrare se văd cei doi ctitori: T{NASE şi STAVRO, cu familiile lor, ţinând vechea biserică. Pe uşa de la intrare se află o veche inscripţie: „D(umi) T(ru) LERE (scu) L(ă) C(ă) T(uş) 1975, mart. 1.” Care ne indică data când a fost făcută.

În interior, sub pantocrator, se află o piatră sculptată, în relief, cu un vultur, care poartă data de 25 martie 1863. În stânga pronaosului sunt două morminte, cu data 1803 şi 1819, iar în stânga pridvorului un mormânt, cu data 1830.

În jurul bisericii se mai află o parte din vechiul cimitir, datând din secolul al XIX-lea.

Între 1910 şi 1940 nu s-au mai oficiat în această biserică, fiind închisă şi lăsată în părăsire, fapt ce a dus la ruinarea ei.

În anul 1939 a fost hirotonisit ca preot pe seama acestei biserici tânărul licențiat în teologie, GHEORGHE PREJNEANU care, cu sprijinul Comisiunii Monumentelor Istorice, a autorităților religioase şi civile, a început restaurarea bisericii. În 1939 s-a executat acoperişul, din olane. În 1944 s-a dezgropat biserica, fiind îngropată aproape 1 m, scoțându-se 585 m.c. pământ şi moloz: s-a pardosit interiorul şi curtea cu dale de piatră de Buzău.

S-a restaurat catapeteasma şi baldachinul din Sfântul Altar. S-a introdus lumina electrică.

Biserica s-a redat cultului la 15 august 1944, iar la 8 septembrie a fost resființită, căpătând al doilea hram, Sărbătoarea Maicii Domnului.

În biserică se află o icoană a Maicii Domnului, făcătoare de minuni.

În 1954 s-a construit actuala turlă. În 1955-1956 s-a pavat restul curții iar în anul 1957 s-au introdus gazele naturale.”

Bucureşti, 2 februarie 1975, Paroh Econom-Stavrofor Gheorghe Prejbeanu.

Preot paroh BOŞTENARU ION

Biserica „Dintr-o zi" – Sfântul Nicolae
(Str. Academiei nr. 18, Buc., sector 1)

„Această biserică este o veche ctitorie a urmaşilor lui MIHAIU din Târgşor, ucis în anul 1612 de către vornicul Radu Mihnea fiindcă îi râvnea domnia. El a fost proprietarul unui întins teren în partea aceasta a vechiului Bucureşti. După uciderea lui Mihaiu, proprietatea lui s-a împărțit între cei trei fii ai săi: Neagul, Gheorghe şi Antonie. Neagul, feciorul cel mare, era foarte profitor să ajungă domn al uneia din țările româneşti şi după ce a încercat zadarnic cu rugăminți sau promisiuni la Constantinopol şi la principele Transilvaniei, Gheorghe Rackozi şi-a pus nădejde în Dumnezeu. În acest scop, el a făcut juruință că va construi o biserică într-o zi. Făgăduința şi-a îndeplinit-o, ridicând pe acest loc o bisericuță mică de lemn, într-o singură zi.

Cât de mică a fost biserica ridicată de Neagul Postelnicul, ne-o spune cronicarul Radu Greceanu, care o văzuse şi o cunoscuse în a doua jumătate a secolului al XVII-lea şi despre care spune:

„În oraşul Bucureşti este o bisericuță de lemn mititică foarte şi veche foarte, care se cheamă biserica dintr-o zi".

După moartea lui Neagul, mica sa bisericuță, precum şi tot terenul din jurul ei, ca şi cea mai mare parte din averea lui, a trecut în stăpânirea fratelui său mai mic, Antonie Vornicul din popeşti, care a ajuns domnul Țării Româneşti, între 1669-1672. de la el, proprietatea trece la unicul său fiu, Neagul Postelnicul Negoescu, zis şi Popescu, de la care trece – drept zestre – la fiica sa MARICA, odată cu căsătoria ei cu Constantin Brâncoveanu.

În 1702, Doamna Marica, „au ridicat această bisericuță mititică foarte şi au înălțat alta de piatră în locul ei, foarte iscusită şi gingaşă, făcând-o şi pe care au înfrumusețat-o atât pe dinăuntru precum şi pe dinafară, precum se vede."

Biserica zidită de Doamna Marica, soția lui Constantin Brâncoveanu, în locul celei de lemn a lui Neagul Postelnicul, fratele bunicului ei, este biserica de azi, păstrând acelaşi nume de „biserica dintr-o zi”, cu hramul Sf. Ierarh Nicolae.

Această biserică a servit ca lăcaş de închinare domnitorului, până la 1830, aceştia având locuința vis-a-vis, de unde intrau direct în cafasul bisericii printr-un coridor construit anume pe deasupra străzii.

În 1825, un incendiu a distrus acoperişul bisericii, fiind refăcută la 1826-1827, sub domnia lui Grigore Ghica Vodă, după care s-a pus pisanie deasupra uşii de intrare şi în care se spune: „Această sfântă şi dumnezeiască biserică ce se numeşte dintr-o zi, cu hramul Sf. Ierarh Nicolae a fost mai înainte făcută din lemn şi învechindu-se, minunata doamnă MARICA, a Măriei Sale Constantin Basarab Brâncoveanu VV, la leat 1702 de la naşterea domnului nostru Iisus Hristos, îndemnându-se a făcut-o toată de zid şi a înfrumusețat-o cu toate podoabele spre pomenirea Măriei Sale, ispravnic fiind dumnealui Enache Văcărescu, Vel Logofăt. În urmă, la leat 1825, în zilele Măriei sale Grigore Ghica VV al IV-lea, întâmplăndu-se de s-au ars şi s-au reînnoit şi s-au înfrumusețat, precum se vede, cu grija Măriei Sale, Grigore Ghica şi a altor pravoslavnici, prin stăruința dumnealui vel stolnic Stanciu epitropul acestei sfânte Biserici isprăvindu-se l-a preînnoit la 1827”.

Din 1911 până în 1945 această biserică a servit ca loc de închinare pentru comunitatea albaneză din Bucureşti, iar de la această dată a revenit la rostul ei firesc, adică comunității ortodoxe române din această parte a capitalei.

Paroh preot N. Popescu-Cernea. Preot paroh RUNCANU VASILE.

Biserica Doamnei
(Calea Victoriei nr. 28, sector 4)

Hramul: „Intrarea în biserică a Maicii Domnului”

„Biserica Doamnei a fost zidită în anul 1683 de Doamna Maria, soția lui Şerban Cantacuzino, pe locul altei biserici de lemn, făcută tot de ea. La terminarea ei, Biserica Doamnei a fost înzestrată de ctitori şi închinată, la 1689, oct. 28 M-rii Cotroceni, ctitoria soțului său. Cu acest prilej aflăm că biserica avea şi chilii în jur.

Biserica este construită din cărămidă, pe un plan nou, creație a secolului al XVII-lea, în formă de dreptunghi alungit, fără abside laterale şi terminată cu absida poligonală a altarului.

Biserica a fost reparată în anii 1869, 1906 şi 1931 de Comisiunea Monumentelor Istorice şi nu a suferit modificări decât la turla de la pronaos, care a fost refăcută din lemn, îmbrăcat cu tablă, pe o bază mai veche.

Biserica Doamnei este una dintre primele biserici unde stâlpii interiori, ca şi cei ai pridvorului, sunt din piatră, având secțiunea octogonală. Baza şi capitelul – şi ele octogonale – sunt sculptate cu motive decorative de origine orientală.

Pronaosul este boltit la fel ca şi naosul. Turla de pe naos mai păstrează numai baza pe care a fost pus direct acoperişul. Cu toată vechimea sa, nu este sigur că această turlă ar fi existat la origine.

Pridvorul, deschis, se compune din 9 arcade, în arc de cerc, rezemate pe stâlpi de piatră de secțiune octogonală, caracteristici bisericilor din vremea lui Şerban Cantacuzino. El este boltit cu două calote sferice, rezemate pe arcuri, care stau pe console, şi despărțiți cu un arc transversal.

Decorul exterior este format din două registre suprapuse pe panouri foarte exact construite, mărginite de ciubuce duble, din cărămidă rotunjită cu arcaturi semicirculare.

Registrele, din care cel inferior este dominant, sunt despărțite de un brâu obişnuit, format dintr-un tor, între două şiruri de cărămizi dispuse în dinți de fierăstrău.

Ferestrele originare, au chenarele din piatră sculptată, de influență moldovenească.

La intrarea în biserică se află un portal frumos sculptat cu motive florale, având deasupra următoarea pisanie:

„Această svântă şi Dumnezeiască biserică iaste zidită şi înălțată din temelia ei până în săvârşitu de luminata Doamna Maria a luminatului Domn Io Şerban Cantacuzino Basarab Voievod, oblăduitorul Țării Româneşti, care întru lauda şi proslăvirea svântului hramu văvedenie prea sveatie vladicitu naşei bogorodati i prinovianii Marii, ca să le fie măriilor sale, fiilor şi părinților vecinică pomenire şi sufletelor răpaos şi fericire, leat 1683.

1683-1684”

Biserica este pictată de către pictorul grec CONSTANTIN MINA şi ION ZUGRAFUL, în frescă. Pictura murală originală, din interior, a fost scoasă de sub pictura cea mai nouă, aplicată ulterior, a fost degradată de spărturile provocate prin ciocnirea sa de către meşterul (pictorul) care a restaurat-o în vederea unei noi picturi, fiind încă descifrabilă.

Actuala pictură nu a suferit restaurări, până în prezent.

În anul 1970 s-au întocmit devizele privind restaurarea picturii bisericii, cu fonduri proprii şi s-au înaintat forurilor superioare competente, spre aprobare.”

Preot paroh Crâşmariu Toader

Biserica „Oborul Nou”
(cunoscută odinioară sub numele „Oborul din Vii”)

„Biserica Oborul Nou, cunoscută şi sub numele Biserica Avrig sau „Popa Lazăr”, după numele primului ei preot slujitor şi ostenitor împreună cu alţi ctitori la clădirea ei, este situată la intersecţia străzii Avrig cu Popa Lazăr.

La 12 iunie 1850, un număr de 150 locuitori ai mahalalei Oborul Nou, în frunte cu cel care avea să fie ctitorul bisericii, Costache Deftu, sau Deftulescu, împreună cu soţia sa Anastasia, se hotărăsc să clădească o biserică pe locul donat de Grigore Ghika Voievod, din moşia sa domnească. Ei se adresează în acest scop Sfintei Mitropolii care, după cercetările cuvenite, aprobă, în ziua de 30 mai 1853, construirea bisericii care, după terminare, este târnosită la 18 septembrie 1854.

La 8 noiembrie 1854, Lazăr Sin Stan, ţârcovnic la biserica satului SUHATU, judeţul Ilfov, este hirotonisit preot, pe seama noii biserici. Cu el începe şirul celor peste 20 de preoţi care au slujit acest sfânt lăcaş.

De-a lungul anilor care au urmat, Biserica Oborul Nou a avut un rol de seamă în educarea religioasă şi socială a enoriaşilor, dintre care mulţi au fost comercianţi.

De la zidire şi până astăzi, bisericii i s-au făcut reparaţii capitale şi unele îmbunătăţiri. În anul 1899, biserica a fost împodobită cu o nouă tâmplă, iar în anul 1913, a fost repictată de pictorul Ion Simionescu. În anul 1943 s-a reparat interiorul şi exteriorul bisericii, spălându-se şi restaurându-se pictura în ulei. În anul 1963, din nou a fost spălată şi restaurată pictura. În anul 1971 s-a făcut instalaţia cu gaze naturale şi a început încălzirea cu gaze a bisericii, iar în anul 1973 a fost terminată instalaţia cu apă curentă în Sfântul Altar.

Ca hramuri, biserica a avut pe cel al „Sfântului Vasile cel Mare”. „Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena”, „Izvorul Tămăduirii” şi „Adormirea Maicii Domnului”.

În dreapta pronaosului bisericii se află o piatră funerară, din 1854, sub care odihnesc osemintele ctitorilor ei.

Vrednic de menționat este faptul că, în anul 1896, dascălul Dumitrache Popescu, conformându-se ordinelor Directorului Şcoalelor Naționale, Petrache Poenaru, a înființat la această biserică o şcoală pentru copiii mahalalei. Vara, în curtea bisericii, iarna, într-una din casele bisericii, şcolarii, băieți şi fete, în număr de 50-60 învățau aritmetica, citirea, istoria şi geografia.

Se făceau excursii în grup, în capitală şi în jurul ei. Dumitrache Popescu a fost unul din dascălii de seamă, continuatori ai vechii şcoli româneşti. În anul 1907, şcoala s-a desfiinţat. Numărul dascălilor care au glăsuit cântări în această biserică, până în prezent, este de 18.

Sub înţeleapta arhipăstorie a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, actualii preoţi, care continuă şirul celor peste 20 slujitori, început cu Popa Lazăr în 1854, duc mai departe vechile tradiţii bisericeşti, moştenite de la înaintaşi, luminând poporul drept credincios cu luminile învăţăturii Evangheliei Domnului Nostru Iisus Hristos."

Paroh, preot Răduna Dumitru

1974, în Bucureşti, 01 noiembrie.

Biserica „Oțetari”

„Biserica Oțetari din Bucureşti, cu hramul Sf. Voievozi, în formă de treflă, cu 2 turle de lemn, acoperite de tablă, îşi trage numele de la zăvoiul de oțetari aflați pe malul fostei gârle Bucureştioara, loc pe care s-a construit biserica. Această gârlă, afluent al râului Dâmbovița, îşi avea vadul pe actuala stradă Galați. Din lucrările „Istoria Bucureştilor” de Ionescu Gion, „Din vechiul Bucureşti între anii 1789-1791” de Gh. Florescu şi lucrarea lui M. Dumitrescu, aflăm că pe acest loc a fost construită prima biserică din lemn, între anii 1680-1681, în zilele lui Şerban Voievod Cantacuzino. Tot din lemn s-a refăcut a doua biserică, între anii 1691-1692, pe vremea lui Constantin Basarab Voievod Brâncoveanul. Iar după răzmeriță, zice un act al mitropolitului Grigorie, din anul 1786, s-a făcut din zid, în iulie 1757, în zilele lui Ion C. Mavrocordat.

Despre ctitorii celor două biserici din lemn nu găsim nici o însemnare.

Din textul pisaniei care se păstrează în amvonul bisericii, aflăm că biserica, refăcută din piatră, la 1757, căreia i s-a adăugat şi hramul Sf. Nicolae, s-a zidit şi s-a înfrumusețat cu ajutorul lui MARGARIT STAROSTE, Jupân Nicolae Cupețul şi a altor creştini, ca să fie lor veşnică pomenire.

În prima jumătate a sec. XIX, această biserică a fost necropolă a familiei HAGI TUDORACHE, de la care să păstrează în amvon, două plăci funerare din anii 1825 şi 1845.

Din sus amintita lucrare a lui Gh. Florescu, aflăm că alt ctitor, pe nume RADU NICULE, face bisericii ca dar un clopot, la 25 august 1794.

Biserica păstrează odoare de preț dăruite de ctitori, ca: un epitaf al mântuitorului brodat în fir, din 1793, o icoană împărătească, îmbrăcată în argint, din anul 1803, două icoane din 1804 şi un frumos sfânt potir din argint, cizelat şi aurit cu 4 evanghelişti, lucrați în email, executat la Viena în anul 1858, potir a cărui fotografie se găseşte şi în lucrarea lui Ionescu Gion.

Biserica, aşa cum se află astăzi, a fost restaurată de Mitropolitul Nifon, cu ajutorul familiei Hagi Tudorache, N. Zamfirescu şi Romanescu, între anii 1860-1866, cu care ocazie Gh. Tattarescu unul din marii noştri pictori execută mural, în ulei, pictura întregii biserici.”

Preot paroh al parohiei Oțatari, Gh. Dimulescu.

Scris de Alexandru Gorovei, 12 martie 1968.

Biserica „Olari”

(Calea Moşilor nr. 180)

„Biserica Olari, monument istoric, a fost construită în anul 1758, ctitori fiind un grup de mahalagii, în frunte cu vel vistierul Dumitraşco Racoviță, Mihail-Băcanul, Mincul-Căpitanul şi alții. Pisania de la uşa bisericii menționează data: octombrie 1758, domn fiind Ion Scarlat Ghica Voievod iar Mitropolit Chiru Chir Filaret.

Mai înainte a existat o altă biserică mică, numită a olarilor, puțin depărtată de actuala. Din această biserică se mai păstrează două sfinte antimise, unul scris cu chirilice româneşti, anul 1226, de la facerea lumii şi altul în greceşte, semnat de Mitropolitul Platon, anul 1733. se mai păstrează, de asemenea, şi cărți de cult, mai vechi.

Biserica actuală are formă de navă, cu două turle de zid şi trei abside foarte proporționate. Stilul arhitectural este zvelt şi simplu. Fațada exterioară este împărțită printr-un brâu median simplu. Atât deasupra, cât şi dedesuptul lui sunt firide aparente, cu formă regulată, arcuite sus. Partea de deasupra are trei roze pătrate, la cele două abside laterale şi deasupra altarului.

Pe peretele de la intrare, deasupra brâului, sunt trei medalioane rotunde, pictate în frescă, din 1943: Adormirea Maicii Domnului la mijloc, Sfinții Apostoli Petru şi Pavel, de o parte şi de alta.

Este construită din cărămidă subțire şi foarte rezistentă. Cutremurele din 1809, 1810, 1940 nu i-au cauzat avarii. Focul din 1847, care a bântuit jumătate oraşul, nu a atins-o.

La început, biserica a avut pridvor deschis, sprijinit pe stâlpul de zid, străpunşi sus de bârne puternice, din stejar.

În anul 1836 a fost zidit acest pridvor, mărind interiorul, s-a mai adăugat un balcon. Tot atunci s-a zidit şi o turlă de zid. De asemenea, tot în 1836 s-a executat o nouă pictură în ulei de către pictorul EUSTATIU STOENESCU,

având un stil al renaşterii realist, existând până astăzi, dar deteriorat în cea mai mare parte.

În anul 1863 a fost dărâmată turla din zid şi s-au construit două turle din lemn, care au dăinuit până în 1939. Prin străduinţa Comitetului de Restaurare a bisericii, conform instrucţiunilor Comisiunii Monumentelor Istorice s-a urmărit şi s-a ajuns la restaurarea bisericii în forma originală. Astfel, în anul 1939, s-au dărâmat turlele din lemn, şi s-au construit alte două, din cărămidă uşoară, iar învelitoarea de tablă de pe acoperiş s-a înlocuit cu olane.

În anul 1943 s-a desfiinţat balconul, s-a înlăturat tencuiala şi o parte din zidăria suprapusă, ieşind la iveală conturul vechiului pridvor, stâlpii cu o minunată frescă, înflorituri în ton roşu, maron şi negru, de asemenea şi bârna veche, înnegrită şi roasă de vreme la suprafaţă.

Biserica posedă obiecte de valoare, în primul rând două icoane mari ale Maicii Domnului, de dimensiuni 1.10 x 0.90. Valoarea lor artistică constă în faptul că în anul 1810, în urma războiului ruso-turc, refugiaţii din localitatea ARNAUCHIUL – Turcia, au venit împreună cu preoţii lor şi cu podoabe de cult, printre care şi o icoană mare a Maicii Domnului, şi s-au aşezat în Bucureşti, prin mahalalele Batiştei, Pitar-Moşu, Olari. Odoarele au fost puse întâi în Biserica Batiştei, apoi mutate în biserica Pitar-Moşu.

Cei mai mulţi dintre cirezarii arnăuchioi fiind aşezaţi în mahalaua Olari, au luat cu sila această icoană a Maicii Domului şi au dus-o în Biserica Olari. Ivindu-se contestaţii, documentul din 1830, iunie 14, statorniceşte pentru totdeauna şederea acestei icoane în Biserica Olari, prin decizia Mitropoliei Bucureştilor, document ce se află în arhiva actuală a parohiei.

Din această icoană s-au făcut două. Îmbrăcămintea de argint, mult aurită, lucrată cu multă artă, în ciocan, a fost luată la 1864 şi pusă pe o altă icoană a Maicii Domnului de aceeaşi mărime, ce se află în faţa tâmplei. Tot atunci, colonelul cavaler Ştefan Stoica, cu soţia sa, Zoia, au făcut o nouă îmbrăcăminte

pentru vechea icoană de argint, lucrată cu multă artă, având pe margini 24 de medalioane cu numele Maicii Domnului.

Această icoană se află păstrată într-un cadru măreț, în partea stângă a tâmplei, fiind mult venerată.

Se mai află în biserică, în pronaos, deasupra uşilor de la intrare, un epitaf artistic, aşezat în centru, cu geam, de dimensiuni 1.50 x 1.10. pe o stofă roşie, de mare valoare, în mijloc scena punerii în mormânt este lucrată în fir de mătase, marginile sunt ornamentate de jur împrejur cu motive florale, țesute în fir de aur, datând din anul 1820, ostenindu-se cu migală STEFANOS DIMITRIOS şi donat bisericii de baronul BARBU BELU.

Biserica mai păstrează o sfântă Evanghelie, în greceşte, tipărită la Viena, la 1810, cu o îmbrăcăminte artistică, din argint aurit, lucrată cu multă finețe, donată tot de Barbu Belu, de asemenea şi alte obiecte de mai mică valoare, şi totuşi destul de valoroase ca: icoane împărăteşti la catapeteasmă, icoane mai mici în dulap special, sfinte potire, epitrafire, discuri, tăvi de anafură.

Din mai 1982, în cadrul acțiunii de sistematizare a zonei – Calea Moşilor – Biserica Olari a fost translatată pe o distanță de 100 m spre Sud, până la nr. 8 al acestei străzi. Lucrările de translatare, ca şi orientarea poziției definitive, s-au încheiat în martie 1984, când pe toată această perioadă de timp biserica a fost închisă. După efectuarea tuturor lucrărilor şi finisarea lor, la 13 aprilie 1984, biserica a fost redeschisă prin săvârşirea de către un sobor de preoți cuvenita slujbă de redeschidere şi dată în folosință credincioşilor pentru împlinirea nevoilor lor sufleteşti.

Paroh Preot IOAN NICOLAU.

ISTORIA BUCURESTIULUI PRIN BISERICILE SALE
Fascic. VI

Biserica „Sf. Constantin şi Elena"

(Str. Sf. Constantin nr. 33)

„Biserica Constantin şi Elena este situată în Str. Sf. Constantin nr. 33. Este zidită în 1785 de Constantin Cojocarul, Constantin Croitorul, Hagi Panait şi alți meseriaşi, probabil în locul alteia mai vechi, ce avea în jurul ei cimitir.

Înfățişarea de azi a bisericii diferă de cea veche ca urmare a diferitelor modificări suferite pe parcurs. S-a produs lărgirea interiorului bisericii prin desființarea despărțiturii dintre naos şi pronaos. Au fost lărgite şi li s-au adăugat actualele vitrouri cu gratii. Pictura inițială, în frescă, a fost acoperită cu o altă pictură în ulei, de pictorul Ioanid în 1880.

Sub îndrumarea Comisiunii Monumentelor istorice s-au dat la iveală chipurile inițiale în frescă din absida stângă a naosului ale sfinților mucenici TEODOR TIRON, TEODOR STRATILAT şi MERCURIE.

În interior, toate picturile au fost executate după primul război mondial de pictorul Costin Petrescu. În 1917 s-au luat clopotele bisericii. După război îndată – i-au cumpărat altele, care au fost instalate într-o clopotniță nouă, în curtea bisericii.

Turla de pe pronaosul bisericii în care fuseseră clopotele, fiind şubredă, a fost desființată.

În curte se află mormântul preotului CELUS GRIGORIU, care a păstorit aici din 1919 până în 1959.

În timpul său s-au făcut bisericii însemnate îmbunătățiri, pridvorul care fusese în trecut închis a fost readus la forma lui inițială.

S-a spălat pictura în ulei, din 1880. S-a pardosit biserica cu marmoră, s-a îmbogăţit inventarul şi curtea a fost închisă cu grilaj de fier.

Amănunte se găsesc în arhivele bisericilor vecine a căror filială a fost.

Slujitorii actuali ai bisericii sunt: preot paroh Ion Grigorescu, născut 1904, doisprezece ianuarie, Câmpulung Muscel; Preot ajutor Dănilă I. Pavel, născut 1892, treisprezece iulie; în Com. Crestăuţi URSS; Preot –înbisericit EVUTIAN ION, născut 1887, optsprezece octombrie, Ţeblea Hunedoara.

(se reproduce pisania din 1785, septembrie, în prezent ilizibilă, precum şi figurile ctitorilor, cu menţiunea: „Figurile ctitorilor sunt reproduse după „Istoria Bucureştilor”, scrisă de prof. Ionescu-Gion, 1899.

Biserica „Visarion Vechi”

În prima jumătate a veacului al XVIII-lea se construieşte în mahalaua VISARION o biserică de lemn, având forma de navă, cu absida altarului poligonală.

Spre sfârşitul veacului, locul bisericii de lemn este luat de o biserică din cărămidă, de formă dreptunghiulară, în mod sigur construită înainte de anul 1797, data înscrisă pe pisanie. În acest an, după cum consemnează pisania, bisericii acesteia, al cărei presupus ctitor este un anume Mihăilă, şi se adaugă la naos absidele laterale de către POPA PETRE referendarul şi ANTON BERHICEANU, logofăt de taină.

Biserica avea o clopotniță exterioară, lipită de zidul longitudinal nordic al construcției.

În jurul bisericii a existat şi un cimitir al cartierului. Pisania din 21 septembrie 1797, care menționează drept ctitori pe preotul Petre Referendaru, protopopul Bucureştilor şi pe logofătul de taină Anton Berhiceanu avea hramul închinat Sfântului Visarion, arhiepiscop al LARISEI, Sfântului Mucenic Haralambie şi Sfântului Mucenic Mina.

Biserica a fost serios avariată de cutremurul din 11 ianuarie 1838. Din lipsă de fonduri, sau interes, reparațiile durează foarte mult, fiind finalizate abia la 19 august 1876. Lucrările de refacere au fost executate după devizul alcătuit de către arhitectul şef al Capitalei, CAROL KUCHNOVSCHY, cu ajutorul arhitectului BENES. Prin amintitul proiect, clopotnița a fost mutată de pe pronaos pe pridvor, iar peretele dintre pronaos şi naos a fost desființat.

Spre exterior, fațada principală a suferit modificări esențiale, executându-se mai întâi o verandă cu geamlâc, în fața intrării, iar uşa a fost încadrată prin doi pilaştri. Ulterior, fațada a primit un fronton, susținut de 4 pilaştri realizat prin placaj de cărămidă.

Pe noua tencuială s-au pictat cei trei sfinți ai hramului bisericii, în chenare vopsite. Tot atunci a fost refăcută şi pictura interioară de către Anton Serafim, prieten şi tovarăş de atelier al lui Nicolae Grigorescu, de la care a rămas o frescă – „Batjocorirea lui Iisus în temniță”, copiată după Van Dyck.

La începutul sec. XX, cam prin 1910, va fi construită în curtea bisericii, dar la fațadă, un nou lăcaş, purtând hramul Sf. Visarion Nou.

(A se vedea planurile Bisericii Sf. Visarion Vechi în lucrarea „Cercetări Arheologice în Bucureşti, vol. II, Muzeul de istorie a oraşului Bucureşti, ed. 1965, p. 298, 299, 316, 317 D.D.)

Biserica „Oborul Vechi”

(Str. Traian 168)

Biserica cu hramul „Sfântul Ioachim şi Ana” este monument de arhitectură din pricina monumentalei cruci ce se află în altar.

Sfântul lăcaş de închinăciune, din punct de vedere arhitectonic reprezintă un specific al său, în sensul că ridicarea sa a fost efectuată în trei etape distincte: mai întâi a fost construit altarul (troița de odinioară), după aceea naosul şi în al treilea rând pronaosul, în forma actuală.

a) Exteriorul Sfântului lăcaş, fiind construit în secolul al XVIII-lea, la zidirea lui s-a folosit cărămidă oltenească, altarul deosebindu-se de restul edificiului printr-un brâu circular şi nişte panouri fără pictură, scoase în evidență din tencuială, pentru a se încadra stilului „brâncovenesc”. Acoperişul bisericii s-a făcut din olane de Dobrogea, care dă privirii credincioşilor un aspect mai plăcut decât tabla obişnuită.

b) Interiorul. Pridvorul a fost adăugat în 1938, când s-a restaurat biserica. Această anexă a bisericii nu are picturi murale ci adăposteşte în el câteva icoane mai vechi din patrimoniul bisericii, însă niciuna din ele nu este mai veche de sec XVIII. Sfintele icoane sunt interesante pentru evoluția artei picturale bisericeşti din țara noastră. Tot în pridvor se află una din primele fresce ale pictorului D. Belizarie (icoana Sf. Gheorghe).

Pronaosul se află pe locul pridvorului vechii biserici şi în el au mai rămas resturi din frescele picturii de la începutul sec. al XVIII-lea. Pe locul vechiului pridvor al bisericii sunt două icoane mai vechi din care una arată că la biserica Oborul Vechi îşi serbau dogarii patronul lor, pe Sf. Haralambie.

Naosul bisericii păstrează din vechea frescă două bucăți iar în sfântul altar se află monumentala cruce a serdarului MATEI MOGOS, executată la începutul secolului al XVIII-lea (1719), precum şi câteva părți din pictura în frescă, de la finele secolului al XVIII-lea şi începutul sec. al XIX-lea.

c) Istoricul bisericii. Față de alte lăcaşuri de cult, biserica nu are pisanie şi nici documente mai vechi. Informațiile istorice provin din tradiție orală, deoarece lipsesc documentele autentice, care să vorbească de originea bisericii. După istoricul Ionescu Gion, cât şi după ceilalți istorici care vorbesc despre biserica „Oborul Vechi", datele acestora se bazează pe tradiția orală, conform căreia biserica a fost construită astfel: peste crucea monumentală, înaltă de peste 5 m., adăpostită de o troiță de zid, la îndemnul mitropolitului Grigore, în a doua jumătate a sec. al XVIII-lea (1760-1780), s-a zidit o bisericuță, fără abside, care a devenit Biserica „Târgului de Afară". Acest sfânt lăcaş de închinăciune era aproape de oborul de vite şi cereale, aşa cum, la vremea aceea locurile comerciale se aflau la periferia oraşelor.

La începutul secolului al XIX-lea, biserica va purta şi ea numele de „Oborul Vechi", deoarece spațiul de schimburi comerciale ale Bucureştilor s-a mutat la periferia oraşului, cam unde este astăzi liceul „Iuliu Haşdeu".

Prima formă a bisericii era dreptunghiulară, (nu avea abside) şi de dimensiuni foarte mici. De aceea, spațiul fiind prea mic, enoriaşii l-au lărgit cu 5 m., astupând vechiul pridvor şi spărgând zidurile laterale lângă sfântul altar.

Tot acum au fost construite cele două abside (actuale)

Monumentul de arhitectură de la „Oborul Vechi" îl formează crucea de piatră a serdarului M. Mogoş, din Sfântul Altar, care este un adevărat giuvaier prin sculptura ei interesantă cât şi prin inscripția cu caractere chirilice:

„Crucii Tale ne închinăm Stăpâne şi prea sfânta învierea Ta slăvim. Cruce păzitoare a toată lumea. Cruce bisericii podoabă. Cruce a împăraților întărire. Cruce a credincioşilor întemeiare. Cruce a îngerilor slavă şi a diavolilor rană. O buni credincioşi călători, care pe aici treceți şi pre cinstita Cruce în slavă vedeți, pe a credincioşilor podoabă şi a dracilor stricare, aşternut picioarelor lui Iisus Christos. Ei vă închinați cu dragoste mare, că pre dânsa s-a înălțat Dătătorul de viață Rugați-l pe țară să o păzească de rele de primejdii ca să nu pață, iar pe cel ce a lui cheltuială Cruce a înălțat, al țărei Mare Serdar Matei Mogoş să ştiți că s-

a chemat. Păzit de cele rele Dumnezeu să-l miluiască şi spre împărăția cerească ajute-i să moştenească. Leat 1227 (1719)”.

Serdarul Matei Mogoş a fost dregător din timpul epocii brâncoveneşti. Despre viața şi activitatea acestuia nu sunt documente pe baza cărora să putem alcătui o biografie mai detaliată.

Dintre icoanele care împodobesc sfântul lăcaş, ne atrage cea a patronilor bisericii, Sfinții părinți Ioachim şi Ana, donată de domnitorul Alexandru Ipsilante. Această sfântă icoană, aşa cum confirmă tradiția, a fost adusă de la Constantinopol, şi are pe dânsa, în limba greacă, următoarea inscripție: „Rugați-vă către Domnul Sfinților, pentru robul lui Dumnezeu Alexandru Ipsilante şi Ecaterina Doamna cu fiii lor.” Probabil că de la această icoană dăruită de domnitor biserica şi-a ales hramul Sf. Părinți Ioachim şi Ana.

În inventarul bisericii sunt înregistrate cărți vechi de ritual, care nu sunt mai vechi de anul 1830. Cele existente nu au pe ele inscripții interesante care să ne dea posibilitatea ca să oferim datele de ordin istoric. Ceea ce găsim pe cărțile de cult sunt însemnări generale, lipsite de interes cărturăresc.

Paroh: Emilian Cornițescu.

(N.N. a se vedea lucrarea: Athanasie Negoiță, ***Monumentul Istoric Oborul Vechi,*** Editura Litera, Bucureşti, 1991)

Biserica „VINTILĂ VODĂ” din Popeşti – Leordeni

Este situată în oraşul Popeşti – Leordeni şi a fost târnosită la 25 Septembrie 1676, fiind unul dintre cele mai vechi lăcaşe de cult ale oraşului Bucureşti, păstrat până în zilele noastre.

Deşi poartă hramul SFINTEI TROIȚE, biserica este cunoscută sub numele VINTILA VODA. Această denumire este, probabil, rezultatul unei mari confuzii istorice de nume de domnitori. Într-adevăr, domnitorul al cărui nume îl poartă, aparent, biserica este VALD VINTILĂ de la SLATINA (1532-1534). Însă acest domnitor nu are niciun fel de legătură cu localitatea Popeşti – Leordeni. De fapt, predecesorul său, domnitorul VLAD INECATUL (1530-1532) şi-a găsit sfârşitul în apele Dâmboviței, aici în marginea oraşului Popeşti – Leordeni. Pentru că ambii domnitori aveau prenumele VLAD este posibilă această confuzie. În ultimă instanță, mai putem presupune că VLAD VINTILĂ DE LA SLATINA a ridicat la moartea predecesorului său o cruce, o troiță sau o bisericuță de lemn, în memoria fostului domn, lăcaş pe care memoria acestei localități să-l fi păstrat vie timp de peste 150 de ani.

La 1676, vistierul HRIZEA DIN POPEŞTI a purces la sfințirea actualei biserici de zid, a cărei construcție începuse cu câțiva ani mai înainte.

Pisania de piatră, situată deasupra uşii de intrare (cu dimensiunile 169/79 cm, cu litere în relief, având înălțimea de 6 cm.) glăsuieşte astfel:

„Cu vrerea Tatălui, şi cu ajutorul Fiului şi cu săvârşitul Sfântului Duh, ziditu-s-au această sfântă şi Dumnezeiască biserică întru censtia şi slava Sfintei Troițe, dentru osteneala robului lui Dumnezeu, Hristea Vel Vistier şi Maria, care s-au început în zilele răposatului Ion-Grigorie Voievod şi s-au săvârşit acum în zelele luminatului domn Ion Duca Voievod, sept. 25 1676, leat 7185”.

Prin urmare, ctitorii acestui locaş sunt Hrizea şi Maria, părinții cronicarului Radu Popescu, din Popeşti – Leordeni. Se presupune că membrii

familiei cronicarului Radu Popescu sunt îngropaţi în partea dreaptă a pronaosului, în timp ce cronicarul însuşi, la bătrâneţe călugărit sub numele Chir Rafail – s-a stins şi a fost îngropat la M-rea Radu Vodă.

Biserica din Popeşti–Români are plan dreptunghiular, cu o absidă pentru altar, către răsărit, cu câte o turlă pe naos şi o clopotniţă pe pronaos.

Prin stăruința Alexandrinei Hagi Moscu, propietara moşiei din localitatea, dr. Ioan Nicolescu şi a lui Dumitru Georgescu, arendaşul moşiei, biserica a fost restaurată în anul 1889-1890. Această Alexandrinei Hagi Moscu se înrudea după nume cu Ştefanache Hagi-Moscu, ctitorul bisericii Sf. Nicolae din Dudeşti-Cioplea, satul vecin (1820).

Peste pictura originală s-a aplicat, în veacul al XIX-lea, un nou strat de vopsea, care a acoperit vechile însemnări şi, eventual, portretele ctitorilor.

În anii 1889-1890, decorația interioară a bisericii a fost executată de pictorul bucureştean Gh. Ioanidis. Semnătura acestuia se află pe icoana „Judecății lui Iisus în fața lui Pilat". Stilul picturii interioare este acela promovat de şcoala lui Tăttărescu.

Pereții foarte groşi ai bisericii nu au avut de suferit şi nici nu a fost nevoie de consolidări esențiale, fiind deosebit de solizi.

În colțul de nord-vest al bisericii se găseşte o scară secretă astăzi nefolosită, care duce la clopotniță.

Partea superioară a bisericii a fost refăcută în decursul vremii (turla de pe naos şi clopotnița de pe pronaos), în prezent rezultând o formă compozită. Este posibil ca şi absida altarului să fi suferit modificări.

Dintre slujitorii acestui lăcaş de cult amintim, în primul rând, pe cărturarul şi omul de mare distincţie morală, preot dr. Nicolae Turcu. Acesta este autorul primei monografii a localității Popeşti – Leordeni, un bogat tezaur de date culturale şi istorice. Hirotonist diacon, la 25 iunie 1967 şi preot, la 29 iunie 1967, preotul Nicolae Turcu devine consilier al Patriarhiei. Este absolvent al cursurilor de doctorat ale Institutului Teologic Universitar Bucureşti, în

specialitatea Istoria Bisericii Române. Prin osârdia sa au fost restaurate bisericile ortodoxe din Popeşti – Leordeni.

La 25 sept. 1976, cu ocazia împlinirii a 300 de ani de existență a bisericii din satul Popeşti-Români, a fost ridicată o cruce de marmoră, în curtea bisericii, în memoria ctitorilor. Biserica posedă cărți valoroase de cult din veacul al XIX-lea şi icoane din sec. XVIII-XIX, de o certă valoare artistică şi istorică, cum ar fi icoana Sf. Treimi şi icoana Sf. Nicolae. De mare valoare este şi icoana lui Iisus Hristos, pictată pe negru pe fond galben. Icoana amintită poartă data 1785 şi următoarea inscripție, în limba greacă:

„Rugăciunile lui MIHAIL SUTU, Domnul DACIEI, ale Doamnei SEVASTIA, ale copiilor, priieşte-le cu bunăvoință şi ca un îndrumător, slobozeşte-i de datorii. Nu te mânia pe cei ce te slăvesc şi învredniceşte-i să fie părtaşi împărăției tale celei veşnice."

Biserica “Domnița Bălaşa”

(Calea Rahovei nr. 1)

„Biserica are hramul „Înălțarea Domului” şi a fost clădită în anul 1885. Ea se numeşte astfel după numele celei de-a 6-a fiice a lui Constantin Brâncoveanu, care a zidit prima biserică în 1744, împreună cu soțul ei, marele ban Manolache Lambrino. Edificiul avea 3 nave, fără turle, vădind influențe catolice, desigur opera unui arhitect apusean.

În 1751, Domnița Bălaşa, rămasă văduvă încă din 1745, ridică la o mică distanță de această ctitorie (păstrată ca paraclis până în anul 1871) un al doilea lăcaş, mai mare în stilul tradițional al bisericilor din țara noastră, la îndemâna tuturor credincioşilor, lângă care înființează o şcoală şi un azil. Numeroase moşii, vii şi bunuri de tot felul măresc zestrea fundației.

Ce-a de-a doua biserică a Domniței Bălaşa a fost grav avariată de cutremurul din 1838 şi a fost înlocuită cu o a treia clădire, în stil neo-gotic, ridicată între anii 1838-1842 de marea băneasă Safta Brâncoveanu, fondatoarea Spitalului Brâncovenesc aflat în imediata apropiere a bisericii.

Clădită însă pe un teren expus inundațiilor Dâmboviței, această biserică s-a degradat repede, încât, după numai 40 de ani, a trebuit să fie dărâmată, iar pe temelia ei s-a înălțat între anii 1881-1885, cea de-a patra biserică, Domnița Bălaşa, lăcaşul de astăzi.

Biserica Domnița Bălaşa a fost construită după planurile arhitectului Alex. Orăscu şi este în prezent un impunător edificiu în stil neo-românesc.

Pictura în ulei a fost realizată de pictorii vienezi KOTT şi RIHOFSKI, în stilul neo-renaşterii, caracteristic vremii. Se remarcă pe peretele de la intrare portretele ctitorilor brâncoveni. Uşile, catapeteasma şi mobilierul sunt opera sculptorilor Petre şi Mihai Babic.

Vitraliile au fost executate la Műnchen, iar policandrul, de valoare artistică deosebită, unic în felul său, la Viena.

Monumentul funerar, aflat în nişa din dreapta, unde se odihnesc osemintele Domniței Bălaşa, reprezintă „Întristarea" şi a fost dăltuit de sculptorul I. Georgescu.

Monumentul de pe partea opusă, care acoperă mormântul principesei ZOE BRANCOVEANU, soția domnitorului Gh. Bibescu, este opera sculptorului francez JULES ROULLEAU.

Datorită golurilor provocate de retragerea apelor Dâmboviței şi în urma marelui cutremur din anul 1940 se produseseră şi la această biserică grave fisuri în zidărie, lucru care a impus luarea unor urgente măsuri de consolidare.

Datorită salvatoarei intervenții a Prea Fericitului Părinte Justinian, Patriarhul României, prin însemnatul ajutor financiar pe care a binevoit a-l acorda, s-a procedat la o radicală şi masivă restaurare, între anii 1959-1962. cu acest prilej, portretele ctitorului reînnoitor al vechii fundații brâncoveneşti a fost pictat de Grigore Stoenescu, pe peretele de miază-zi al lăcaşului, alături de cel al Sfântului Calinic de la Cernica. Pe peretele de miază-noapte sunt înfățişați Mitropolitul Calinic Miclescu şi Sf. Dimitrie Basarabov.

În parcul bisericii se remarcă monumentul Domniței Bălaşa, una din lucrările celei mai reuşite ale renumitului sculptor Carol-Storck-Senior. Pe soclul statuii sunt înscrise numele moşiile ce au constituit zestrea bisericii.

Biserica Domnița Bălaşa figurează pe lista oficială a monumentelor istorice din România ca monument de arhitectură.

Datorită prestigiului trecutului său, slujbelor sale de înaltă ținută, şi renumitului cor, care în 1968 a împlinit 100 de ani, ea este cercetată cu osârdie de un număr mare de credincioşi, precum şi de un număr mare de vizitatori din țară şi din străinătate."

Biserica „Sfinții Apostoli”
(Târnov-Arhimandritul)
Str. Sfinții Apostoli nr. 35

„Prima construcție datează din a doua jumătate a secolului al XVI-lea. Dintr-un document din 1626, noiembrie 30, rezultă că mânăstirea exista la 1585-1586. era închinată unei mânăstiri, din Târnovo – Bulgaria, de la care şi-a luat numele de Mânăstirea Târnovului. Sub acest nume este cunoscută în primele decenii ale sec. al XVII-lea.

Din pisania pusă la 1715 iulie 10 – cu ocazia unor reparații făcute de Ştefan Cantacuzino, rezultă că prima ctitorie a fost din lemn şi a fost construită din zid de Matei Basarab.

După domnia lui Matei Basarab, Mânăstirea Târnovului este cunoscută în acte sub numele de Mânăstirea Sfinții Apostoli, iar mahalaua se numea a „Arhimandritului”.

În secolul al XVIII-lea i se spunea uneori „Mânăstirea Arhimandritului”, unde se prăznuiesc Sfinții Apostoli.

Mânăstirea a fost prădată de slujitorii răsculați, în februarie 1655, când au fost jefuite Mânăstirile si toate bisericile câte erau în Bucureşti.

Înainte de februarie 1677, când a fost închinată Patriarhiei de Constantinopol, a fost arsă „prin mâna unui duşman”.

În timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu a fost reparată de AXENTIE, mitropolitul Sofiei, originar din Târnovo, care îi face pardoseala şi îi reface nartexul (pisania din 1705).

Voievodul Ştefan Cantacuzino îi face clopotniță pe pronaos, îi adaugă pridvor, o zugrăveşte şi îi face uşa de la intrare, cu chenarul de piatră sculptată (pisania din 1715, iulie 10), voievodul şi familia sa fiind enoriaşii acestei biserici, aşa cum se arată în pisanie.

Altarul seamănă cu cel de la „Biserica Doamnei” şi cu cel de la Mitropolia din Bucureşti, cu o boltă ovoidală pe pandativi, rezemaţi pe patru arcuri. Catapeteasma este un excepţional obiect de artă – seamănă cu cel de la Sf. Gheorghe Nou – sculptată în lemn de tei cu minunate ornamentaţii florale şi care este în întregime poleită. Nu se ştie precis de când datează. Unii istorici susţin că ar fi din timpul voievodului Matei Basarab (ctitorul iniţial) alţii, din timpul voievodului Ştefan Cantacuzino. Se păstrează, de asemenea, stranele de lemn sculptat, decorate cu vulturul bicefal.

Înăuntrul bisericii, la uşă în dreapta, se află următoarele portrete: Ştefan Cantacuzino, Păun Doamna, Jupân Constantin Cantacuzino Vel Stolnic şi Jupâneasa Safta. În stânga: Mathei V.V., Elena Doamna, Jupân Mathei Cantacuzino, Jupân Iorgu Mare Vel Spătar Cantacuzino, Jupân Drăghici Vel Spătar Cantacuzino, Jupân Mihail Vel Spătar Cantacuzino. Aceste portrete sunt foarte bine conservate.

Din anul 1940 şi până în prezent au fost efectuate o serie de reparaţii şi îmbunătăţiri interioare şi exterioare: 1949,1952,1957,1960, 1967. Între anii 1974-1976, prin stăruinţa preotului Gh. POSOI a fost restaurat în întregime exteriorul.

După cutremurul din 1977 s-au efectuat lucrări de reparaţii şi consolidare, asigurând construcţia în ansamblul ei pentru eventualele mişcări seismice de intensitate până la 7,5 – 8 grade. Se impune restaurarea picturii.

Biserica avea şi clădiri în jurul ei. După mărturia preotului MUSCELEANU, în anul 1862, lăcaşul era înconjurat de case cu etaj, care erau închiriate.

Morminte

În pronaos, la intrare, dreapta, mormântul logofătului Nicolae Grigore-Şuţu, răposat la 21 august 1851.

În pronaos, la stânga, o piatră funerară din vremea lui Ştefan Cantacuzino. Inscripția este indescifrabilă.

Preot paroh Nicolae C.

Istoricul Bisericii „BATIŞTE”

(Str. Batişte nr. 21)

„Biserica BATIŞTE este unul dintre cele mai vechi lăcaşuri religioase ale oraşului Bucureşti. Din informațiile pe care le posedăm reiese că ea a fost clădită pentru prima oară în timpul domniei lui Matei Basarab (1632-1654), de către meseriaşii care trăiau în acest cartier.

Numele de BATIŞTE îi vine de la un întins ocol de vite, care se întindea cam pe locul actualei străzi Alexandru Sahia (fostă Polonă) – actualmente J.L. Calderon (n.n. 1995) – de-a lungul pârâiaşului Bucureştioara, până în mahalaua Scaune, în care locuiau măcelarii din Bucureşti.

Fiind un loc bătătorit de vite i s-a pus „batişte” (prin derivație de la verbul „a bate”, nume pe care l-a căpătat apoi întreaga mahala şi biserică).

Distrusă în anii 1659-1660 şi, poate, în 1696, de foc, biserica a fost refăcută, desigur din lemn. O nouă refacere datează din anii 1726-1727.

În anul 1739, biserica arde din nou şi este refăcută, grație unui ajutor al domnitorului Țării Româneşti, Constantin Mavrocordat (1735-1741).

În anul 1763, vechea biserică din lemn a fost înlocuită cu actuala clădire de zid, ctitori fiind MANCIU, vătaf de măcelari, cu familia sa şi împreună cu alți măcelari. Pictura, datând din acest timp, este în fresco, de o calitate onorabilă

Tâmpla bisericii este din cărămidă, însă cutremurul din 1838 a şubrezit-o, astfel că, în 1850 a fost dărâmată şi înlocuită cu altă tâmplă din lemn.

În anii 1883-1884, biserica a fost radical reparată de către preotul MINA BUNGETIANU şi epitropii săi, într-un mod care nu respectă forma inițială a clădirii.

Abia în anii 1929-1930, biserica a fost readusă la forma sa inițială.

În anul 1940, pictura în frescă a fost curățită de pictori specialişti, autorizați de Comisiunea Monumentelor Istorice.

Se cuvine să amintim jertfele personale şi strădaniile depuse de preotul GEORGE NEGULESCU (1903-1947).

(Preotul redă o interesantă legendă a copacului secular ce învecinează biserica, sub titlul „DUDUL DIN BATIŞTE”)

Preot paroh DESPOIU MIRCEA

Biserica „Sf. Atanasie" – „Biserica lui Bucur"
(Str. Radu Vodă nr. 33)

Potrivit unei legende, biserica Sf. Atanasie ar fi fost ridicată de către ciobanul Bucur, pe locuri acoperite de păduri, cu rarişti de păşune, pe malul drept al Dâmboviței. În jurul acestui loc, considerat prima aşezare a Bucureştilor, s-a dezvoltat, mai spune legenda, oraşul capitală al României.

În realitate, pe dealul Radu Vodă (un rest din terasa înaltă a Dâmboviței) au fost evidențiate urme de locuire vechi de aproape 3700 de ani, din epoca bronzului.

În a doua jumătate a veacului al XVIII-lea, apare în izvoarele interne informația conform căreia oraşul a fost ales drept reşedință domnească de Mircea cel Bătrân, în anul 1383, acesta construind aici o curte măreață.

Fr. I Sulzer afirma, în 1781, că numele oraşului provine de la „bucurie", „bucuros", ‚a bucura", deci Bucureşti înseamnă oraşul bucuriei, în germană FREUDEN STADT.

În primele decenii ale sec. XIX, explicații filologice şi istorice încep să acrediteze ideea conform căreia oraşul Bucureşti („oraş al bucuriei") ar fi fost zidit de Mircea cel Bătrân, de bucurie că l-a învins pe Baiazid I.

În paralel, se dezvoltă şi legenda lui Bucur, ciobanul de la al cărui nume ar proveni toponimicul acestui oraş, cu mențiunea suplimentară că acesta este făuritorul celei mai vechi biserici din capitală.

Cel ce a introdus în literatura istorică scrisă, pentru prima oară, această legendă este geograful I. GENILIE, profesor la Colegiul Sf. Sava, într-un manual tipărit în anul 1835. Alți zeloşi susținători ai aşa zisei vechimi, de peste 500 de ani a bisericii Sf. Atanasie, au fost PELIMON („BUKUR, Istoria fondării Bukurescilor"), preotul Grigore Musceleanu, fost egumen, timp de 25 de ani al m-rii Radu Vodă şi Narcis Crețulescu, un amic al lui Pelimon.

În realitate, săpăturile arheologice efectuate în zonă nu au putut pune în evidență existența vreunui lăcaş de cult mai vechi de jumătatea a doua a veacului al XVIII-lea. Abia în acest timp a fost ridicată bisericuța Sf. Atanasie, ținând nemijlocit de m-rea Radu Vodă.

Preotul Grigore Musceleanu, cercetător pasionat, dar improvizat al istoriei Bucureştilor, ticluieşte o inscripție atestând aşa zisa vechime a Bisericii lui Bucur, pe care însă nu a putut-o vedea nimeni, din care rezulta că Mircea cel Bătrân, „la anul 6924 (=1419) a zidit biserică de zid, în locul celei de lemn, a lui Bucur, în pădure, pe movila de lângă Dâmbovița, cu hramul Sf. Atanasie şi Chiril unde – spune voievodul – am pus oasele martirilor căzuți în lupta ce am avut cu turcii la Giugiu, iulie 12.”

Precaut, Grigore Musceleanu spune că piatra nu mai există, fiind aşezată de către călugării greci la temelia bisericii Radu-Vodă, când s-a reparat. Totuşi, Grigore Musceleanu are şi un merit: el insistă pe lângă ministrul cultelor din vremea lui Al. I. Cuza – Dimitrie Bolintineanu – pentru reparația Bisericii lui Bucur.

Lucrările de restaurare s-au încheiat în 11 iunie 1869, dându-i prilej lui Musceleanu să sape pe o lespede din biserică următoarea inscripție:

„Mircea Vodă I, în anii 1402, strămută capitala din Târgovişte în Bucureşti. Biserica Bucur încă era fundată. Mircea Vodă puse oasele soldaților căzuți în rezbelul cu turcii lângă biserică. Acum, după patru veacuri şi jumătate, se repară din fondul statului român, fără a i se schimba figura primitivă ... ministru fiind d. Al. Crețulescu.”

În timpul săpăturilor arheologice desfăşurate în campania din anii 1953-1954 s-a stabilit în mod cert că, înainte de a doua jumătate a veacului al XVIII-lea nu a existat nici o urmă a unei biserici din lemn mult mai vechi, ori ziduri din vremea lui Mircea cel Bătrân, ori chiar din vremea lui Vlaicu Vodă, cum pretindeau izvoarele narative, invocate de Pelimon, Musceleanu, Narcis Zărnescu şi alții.

În realitate, Biserica lui Bucur este paraclisul de cimitir al călugărilor m-rii lui Alexandru Vodă Mircea şi a nepotului său de fiu, Radu.

Preot paroh Georgescu Dumitru

ISTORIA BUCURESTIULUI PRIN BISERICILE SALE
Fascic. VII

Biserica „Sfântul Spiridon Vechi”

(Piața Națiunilor Unite)

Marele istoric N. Iorga, care a consacrat acestei biserici un documentat articol, intitulat „O biserică siriană în Bucureşti” (B.C.M.I., nr. 6, iunie-sept., 1929) prezintă date de interes privind trecutul acesteia.

Pe locul actualei biserici există, în veacul al XVII-lea o mânăstire, având acelaşi nume: Sf. Spiridon. Mânăstirea avea o bisericuță de lemn, ridicată probabil de boierii Floreşti. Biserica respectivă a fost înlocuită cu una din zid, având case solide în jurul ei, după cum consemnează un document din anul 1716, într-una dintre ele locuind însuşi Mitrofan Tipograful.

Date sigure despre biserică aflăm din pisania ultimă a lăcaşului din care reiese că biserica şi complexul de clădiri din jurul ei au fost zidite între anii 1746-1748 de către Patriarhul Silvestru al Antiohiei, cu banii domnitorului Constantin Mavrocordat, cei doi fiind considerați ctitori. Ca o curiozitate, pisania avea un text bilingv identic, în greacă şi arabă, din care rezultă că hramul bisericii închinat Sfântului Spiridon al Trimitundei, că însăşi lăcaşul fusese închinat „prea sfântului apostolicesc şi patriarhicesc scaun al Marii Cetăți a lui Dumnezeu, Antiohia”.

Cutremurele din anii 1802 şi 1838 lasă biserica în mare suferință (inclusiv chiliile din jurul ei), în special cutremurul din 1838 văduvesc biserica de turlă. Clopotnița a fost dărâmată în anul 1898. În veacul trecut, cât şi în cel XX, bisericii i-au fost aduse repetate reparații şi renovări.

Inițial, construcția se găsea pe malul stâng al Dâmboviței, dar – după amenajările şi lucrările efectuate asupra cursului râului – biserica avea să se

găsească în cele din urmă pe malul drept al apei. Între anii 1880-1882 prin amenajarea malurilor Dâmboviței, nivelul de bază al bisericii a devenit mai coborât cu circa 1 m față de nivelul solului iar casele egumenești au fost demolate.

Inițial biserica avea formă trilobată, pronaosul sensibil lărgit, inclusiv pridvorul, remarcabil fiind la acesta din urmă arcadele, decorate cu elegante frunze de cant, cu coloane zvelte, având canelurile răsucite.

La ultima reparație, fațada principală a suferit vizibile modificări constructive, adăugându-i-se frontonul de deasupra porticului.

Biserica a fost demolată la data de 27 august 1987, ca urmare a sistematizării Centrului Civic al Capitalei. Ultimul preot slujitor a fost părintele Al Zărnescu.

Obiectele de cult ale bisericii, împreună cu elemente artistice de preț (coloane, ferestre etc) au fost duse la M-rea Cernica.

Din nefericire, în anul 1990, de acolo a dispărut icoana primită de la Patriarhul Silvestru al Antiohiei, în 1748, obiectul cel mai valoros din punct de vedere artistic, al bisericii.

Prin grija Patriarhiei, biserica a fost reconstruită cu grija de a se respecta forma avută în momentul demolării ei.

Biserica „Bărbătescu Nou” – Cuțitul de Argint

(Str. Cuțitul de Argint)

„Ridicatu-s-a această sfântă biserică în 1906, de regele Carol I, cu prilejul împlinirii a 40 de ani de domnie, având model Biserica Sf. Nicolae Domnesc din Iaşi, zidită de Ştefan Voevod cel Sfânt, tot la 40 de ani de domnie.

Între anii 1992-1995, în timpul păstoririi Prea Fericitului Patriarh Teoctist şi vicar P.S. Teodosie Snagoveanul, s-au făcut reparații capitale, pictura din nou, în frescă, interior şi exterior, precum şi nenumărate îmbunătățiri, toate cu purtarea de grijă, stăruință şi îndrumarea preotului paroh ION TURCU.

Sfințirea s-a făcut de Prea Fericitul Părinte Teoctist în 13 februarie 1993.”

- Lucrările de construcție au durat în perioada 1906-1910, arhitectul fiind N. Ghica – Budeşti.

Pictura a fost executată în perioada 1992-1995 de către Dimitrie Bănică din Bucureşti şi Gh. Bondoc din Vedea - Argeş.

În pisania interioară este menționată însă data de 14 februarie 1993

Biserica „Sf. Gheorghe Nou”

(Calea Griviței)

„Biserica Sf. Gheorghe – Grivița a fost construită de Casa Muncii CFR între anii 1926-1931, arhitect fiind C. Pomponiu iar preot paroh St. C. Marinescu.

Este în formă de cruce. Între anii 1931-1946 a slujit preot Ionescu l. Vicar al Sfintei Arhiepiscopii.

A fost grav avariată în urma cutremurului din 1940 şi a bombardamentelor din 1944.

După 1949 s-au început lucrările de reparații, sub preot St. C. Marinescu (paroh 1913-1950) şi au fost continuate de preot D.A. Popescu (paroh 1950-1970).

Între anii 1944-1971 s-a slujit numai în pronaos.

Biserica a fost renovată complet iunie 1971 – iunie 1972 prin grija Prea Fericitului Justinian, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, paroh fiind Dumitru I. Găină.

Renovarea s-a făcut cu contribuția integrală a credincioşilor şi prin stăruința preotului paroh D. Găină, pr. St. C. Marinescu, pr. D.A. Popescu, arh. Gh. Văsîi, subing Nae Ştefan – şef şantier şi Nicolae M. Contabil, redându-i-se stilul inițial.”

„Între anii 1972-1976 s-au terminat lucrările de reparații şi restaurare a picturii bisericii sub preoții Ion Cristache – titular şi Ion Surubaru – suplinitor.

În urma avariilor provocate de seismul din anul 1977 s-au efectuat lucrări de mari proporții la sfântul locaş şi cimitirul parohial prin strădania vrednicului preot paroh Niculescu Tănase, ajutat de preot D. Popescu, pr. Manole Marcel şi Consiliul Parohial.”

Biserica „Schitul Măgureanu”

„Cu Mărirea celui ce în Treime se adoră şi cu binecuvântarea prea Sfinției Sale, mitropolitul primat Calinic Miclescu, s-a zidit pentru a doua oară această sfântă biserică cu patronul sfinților ierarhi VISSARION şi doctori Pantelimon. Temelia reclădirii s-a pus la anul 1881 (text cenzurat) binevoitor al obştii şi stăruințele neobosite ale epitropilor: preotul Hristache Mihăescu, Constantin Angelescu şi Chivu George.

Întreținerea acestui sfânt lăcaş se datoreşte în mare parte primei binevoitoare, răposata Anica Ion Văcărescu, născută Băbeanu, fie țarina uşoară”.

Biserica „Sf. Ilie” – Crângaşi
(Str. Fălciu)

„Această biserică cu hramul Sf. Ilie s-a început în anul 1907 şi terminat în 1918, în timpul Domniei M. S. Regelui Ferdinand I al României, mitropolit primat fiind D.D. dr. CONON ARAMESCU DONICI, prin stăruința şi concursul principal dat de domnii Ştefan Dobrescu şi Nae Păunescu, preot fiind Chiriță Cernescu, epitrop Gh. Avramescu.”

„În vara anului 1992 s-au definitivat lucrările de reparații ale sfintei biserici, cu ajutorul lui Dumnezeu şi substanțiala contribuție a drept credincioşilor donatori: Ilie Stanciu, cu părinții Dumitru şi Maria şi a Maiorului Ştefan Olteanu, cu părinții săi HARALAMBIE şi Floarea.”

Biserica „Sfânta Cruce” – Fundeni

(Str. Balotului nr. 4)

„Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului şi cu săvârşirea Sf. Duh, începutu-s-au zidirea din temelie a acestei sfinte biserici, cu hramul „Înălțarea Sfintei Cruci”, în anul mântuirii 1957, luna iunie, ziua 26 cu ajutorul şi prin părinteasca purtare de grijă a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, arhipăstorul Bisericii Ortodoxe Române şi s-a săvârşit prin daniile credincioşilor şi prin osârdia şi prin nevoințele preotului paroh Dimitriu C. ALEXANDRU, ale Consiliului şi ale Epitropiei Parohiale, înfrumusețându-se cu zugrăveală nouă în tencuiala crudă, în vara anului 1963.

Înscrie Doamne în cartea vieții Tale pe toți cei care au trudit la zidirea acestui sfânt lăcaş.

Sfințirea bisericii a avut loc în ziua de 30 octombrie 1968 de către P.S. Episcop dr. Antim Târgovişteanu, vicar patriarhal.”

Biserica „Sfânta Paraschiva”

(Str. Mincă D. nr. 33)

„În numele Sfintei Treimi.

Această Sfântă biserică, închinată cuvioasei maici PARASCHIVA, s-a început în anul 1957, cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Justinian, zidită cu cheltuiala multor creştini.

S-a sfinţit în ziua de 14 octombrie 1983 de către Episcopul Roman Ialomiţeanul, în timpul Arhipăstoriei Preafericitului Patriarh Justin, iniţiatorul, ctitorul şi primul ei slujitor fiind preotul paroh ZAHARIA CHIRU, ajutat de Consiliul Parohial şi de arhitectul lucrării, A. Marcu.”

Biserica „Cuvioasa Paraschiva” – Militari

(Str. Dreptății nr. 24)

„Cu vrerea Tatălui, cu puterea Fiului şi cu umbrirea Sfântului Duh, ridicatu-s-a din temelie această sfântă biserică cu hramul „Sfânta Cuvioasă Parascheva”, între anii 1946-1952 sub înalta arhipăstorie a Preafericitului Părinte Patriarh Justinian, cu contribuția enoriaşilor parohiei Militari II şi cu ajutorul sfintei arhiepiscopii a Bucureştilor, prin strădania preotului paroh MARIN MIHAI, epitrop ION BALICA.

S-a pictat între anii 1975-1976 prin strădania parohului, p.c. preot ANDRONESCU NICU şi a preoților slujitori: pr. Dumitru Coman şi preot Ioan Teodorescu, pictor TOMA LASCOIU, cu contribuția enoriaşilor parohiei Militari II şi cu ajutorul primit de la Parohia Militari I”.

Biserica „POPA NAN”

(Str. Popa Nan nr. 30)

„Acest sfânt şi dumnezeiesc lăcaş cu hramul Sfinții Împărați Constantin şi Elena s-a zidit din temelie la anii 1910-1918, pe locul unde a fost vechea biserică Popa Nan, cea zidită la nul 1719 şi care, roasă de dintele vremii, s-a prăbuşit în anul 1910.

S-au ostenit şi au jertfit mult pentru ridicarea acestui sfânt lăcaş ctitorii: protoiereul Ioan Georgescu şi epitropii Niță Berechet, Anghel Postelnicu, N. Riga şi au ajutat cu mână darnică enoriaşii, 1960”.

Biserica „Popa Soare”
(Str. D. Burghelea nr. 7)

„Pisania ce se află pe fronitspiciul bisericii, ne spune următoarele în legătură cu data construirii bisericii:

„Această sfântă biserică este zidită şi înălțată din temelie, precum se vede de către robul lui Dumnezeu Jupân IANE CUPTU de la Buzău 15 sept. 7253” (1748)

Biserica şi-a păstrat forma ei veche, în anul 1902 adăugându-i-se porticul din față. În anul 1910, biserica a fost tencuită completă în exterior. Până în anul 1904 biserica a avut trei turle din lemn, care au fost înlocuite cu o singură turlă de zid, aşezată în fața bisericii.

Biserica este construită în formă de cruce. Întreg mobilierul este din stejar sculptat şi datează din 1924. În anul 1933 s-a introdus calorifer în biserică. În anul 1940, după cutremur, s-au întărit bolțile şi pereții cu bare de fier.

Pictura bisericii este în ulei, semnată de pictorul Anton Serafim. Ea a fost spălată în anii 1914, 1940 şi 1967.

Catapeteasma este din lemn iar geamurile au vitrouri.

Obiecte de valoare ale bisericii menționăm: Icoanele împărăteşti din argint a Domului Iisus Hristos (1834, aprilie 6) şi a Maicii Domnului (1833, martie 10); Icoana din argint a Sf. Nicolae (1834, aprilie 15), Icoana Sf. Elefterie, Sf. Stelian (1856) din lemn; un potir de argint cu scriere slavonă, o Evanghelie legată în argint din anul 1791, în chirilică.

În interior, există mai multe inscripții săpate în lespezi de piatră, fixate pe pereți, datând din secolul al XVIII-lea.”

Biserica „Popa – Tatu”

Str. Nuferilor nr. 51, Buc., sect. 1

(25 iunie 1969)

„Biserica a fost zidită între anii 1760-1774 pe un loc în apropierea căruia se află „izlazul vitelor’ şi o fântână numită Fântâna Boului”.

De pe acest teren izvorau apele ce alimentau lacul Cişmigiu. Mahalaua se numea Fântâna Boului, fiind pomenită în anul 1753.

Profesorul Giurescu credea că mahalaua şi fântâna îşi trag numele de la un localnic cu numele „Bou”, despre care însă documentele nu scriu nimic.

Biserica a primit pe atunci două denumiri şi anume: Biserica Fântâna Boului şi Biserica Luminată.

În pomelnicul ctitorilor apare numele de Constantin Voievod. Dar care voievod?

Constantin Mavrocordat, în a doua lui Domnie (1761-1763)? Sau Constantin Racoviţă, la 1764?, „alcoolicul” în timpul căruia se pune temelia bisericii?

În timpul acestui domnitor a fost o răscoală, motivată de sporirea „haraciului” şi a „extinderii fumăritului” pe toată ţara.

Aceste împrejurări au împiedicat construirea bisericii. Mai târziu, Constantin Văcărescu Vel Vornic, continuă construirea acestei biserici, legată de biserica Schitu Măgureanu, pe care o terminase la 6-5 oct. 1756. Dar nici Constantin Văcărescu nu termină construcţia, şi mai târziu, în anul 1774, biserica este terminată de către Mihail Cantacuzino, prietenul ruşilor, de la care a primit titlul de general şi în ţara cărora s-a retras după pacea de la Kuciuk – Kainargi, la 1774.

Pe la 1811, biserica îşi schimbă denumirea în Biserica Popa Tatu, după numele unui preot vrednic şi progresist (sic!), care a construit lângă biserică un feredeu (baie) şi o casă pentru îngrijirea bolnavilor şi găzduirea temporară a săracilor. Uliţa bisericii s-a numit succesiv: Uliţa Fântânii – Str. LUEGER – Str.

G-ral Berthelot – Str. Alex. Popov – Str. Nuferilor. Pe această stradă au mai fost construite: Casa Bisericii – Casa Şcoalelor şi Catedrala Sf. Iosif.

Pronaosul bisericii a fost ruinat în două rânduri: la cutremurul din 1802 sau 1839 şi la cutremurul din 10 noiembrie 1940.

În anul 1944, din inițiativa şi contribuția materială a Căpitanului Ioan Negoescu Bârlad, ofițer în Marele Stat Major şi a familiei sale, biserica a fost reparată şi pictată parțial, din nou, iar vechile picturi au fost restaurate.

Toate lucrările de pictură au fost executate de pictorul Emi Ivănescu. Astfel, în 1944, s-au redat bisericii o înfățişare şi o frumusețe deosebită.

După 25 de ani, adică în anul 1969, Col. rezervă Ioan Negoescu-Bârlad ia din nou inițiativa şi, pe cheltuiala sa, a spălat majoritatea picturilor şi a făcut diverse amenajări care au redat bisericii frumusețea şi strălucirea de odinioară.

Hramul bisericii este Adormirea Maicii Domnului – Sfântul Ierarh Nicolae şi Sfântul Ioan Botezătorul.

Întocmitor: Pr. A.C. Cosma

Paroh: Pr. Toma Chiricuță.

Biserica „POPA CHITU”

(Str. Bis. Popa Chițu Nr. 5)

„Această biserică, numită POPA CHIT s-a zidit în anul 1813, prin osteneala protopopului GRIGORIE şi cu sprijinul breslei cismarilor, pe locul unei biserici mai vechi, înconjurată de cimitir.

Hramul bisericii este Sfântul Grigorie Teologul, 25 ianuarie.

Trecerea anilor şi întâmplarea cutremurelor, cum şi râvna slujitorilor şi evlavia creştinilor au făcut ca biserica să mai fie reînnoită până acum de trei ori, cu adăugiri şi împodobiri.

În anii 1875-1880 s-a acoperit cu tablă, s-a adaos turla din față, s-a zugrăvit, s-au făcut icoane de argint, policandru de bronz şi sfetnice de aramă, prin osteneala preotului Ion Niculescu.

În anii 1932-1937 s-a tencuit din nou şi s-a pictat în frescă, s-a făcut pardoseală de mozaic, tâmplă de beton şi vitralii, prin grija preotului Alexandru NICOREANU şi ajutorul soților DUMITRU şi STELIANA NESTOR.

În anii 1975-1980 s-a restaurat complet, eliminându-se igrasia prin sistem ventilator, s-a reînnoit pictura prin acelaşi meşter IOSIF KEBER, s-au adăugit 91 de sfinți în exterior, s-a iluminat şi împodobit şi s-a târnosit pentru a doua oară, la 19 octombrie 1980, prin osteneala preotului VASILE DAIA, care a ridicat şi monument de granit pe locul vechii biserici şi al cimitirului părăsit.

Această însemnare s-a făcut la anul 1989.”

Biserica „Sf. Nicolae” – Băneasa

„Această biserică întru care se prăznuieşte hramul Sf. Ierarh Nicolae de la Mira Lichia, făcătorul de minuni, şi al sfinților ierarhi şi ai lumii mari dascăli Vasile cel Mare, Grigorie Bogoslav şi Ioan Zlataust, s-au zidit din temelie de dumneaiei jupâneasa Ecaterina Văcărescu, fiica dumnealui Donie Văcărescu-Vistierul şi rămânând nesăvârşită din pricina al multora răzmerițe ce au răzvrătit în multe rânduri țara aceasta, apoi în anul 1792 s-au săvârşit de dumnealui Enache Văcărescu şi de luminata soție Ecaterina, fiica lui Voievod Caragea, în zilele prealuminatului Domn Mihail Suțu, după ce cu toate cele necesare înfrumusețând-o.

Între anii 1983-1992 s-au făcut lucrări de restaurare: acoperiş din nou, consolidare, retencuire, încălzire proprie, pardosire cu marmură, pictură nouă, „frescă’.

A fost resfințită la data de de către
Preot paroh VIRGIL CÎRSTOIU, pictor Dimitrie Bănică, Bucureşti.”

(tel. Preot paroh Cîrstoiu Virgil.)

Biserica „Sf. Pantelimon”

„Ridicatu-s-a această sfântă biserică cu hramul Sf. Pantelimon, „doctorul fără de arginți” între anii 1872-1876, pe locul unei biserici mai vechi, din lemn, ce dăinuia, după datele mai vechi, pe moşia domnitorului Grigore Ghica, ctitorită de Popa Ivan ot Silvestru, Logofăt Vernescu şi alți pravoslavnici creştini, la 1790.

Amvonul şi catapeteasma au fost sculptate de meşterul PETRE BABIC.

Din cauza vremii, a fost reparată între anii 1921-1925, când i s-a adăugat cafasul şi vitrourile cele mari. După cutremurul din 1977, clădirea bisericii a suferit grave stricăciuni; fiind nevoie de reparații generale, s-a executat consolidarea după devizul întocmit de arh. Gh. Naumescu, sub păstoria pr. Ioan Stănculescu.

Pictura în frescă a fost făcută de prof. pictor PETRE Achițenie în anii 1979-1980, cu ajutorul bănesc al Arhiepiscopiei, al credincioşilor. O donație importantă a făcut Prea Fericitul VASKEN I, Patriarh şi Catolicos al Bisericii Armene, în amintirea copilăriei sale, petrecute în vecinătatea acestei biserici.”

Biserica „MAVROGHENI”

(Str. Monetăriei nr. 4)

„Biserica Cişmeaua Mavrogheni Voievod şi soţia sa, Maria Doamna, la anul 1786.

Bisericii i s-au făcut în timp diferite reparaţii şi modificări în anii: 1838, 1847, 1890, 1902, 1926, 1941 şi 1945.

Între anii 1971-1973, în timpul păstoriei Prea Fericitului Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, paroh al bisericii fiind preotul Virgil Tacu, preoţi slujitori Ioan Voinescu şi Ion Gălăţeanu, cu sprijinul Consiliului Parohial şi contribuţia enoriaşilor s-au făcut reparaţii de consolidare la bolţi şi înlocuirea vechilor picturi în ulei, total deteriorate, cu actuala pictură în fresco, executată de pictorul COSTIN IOANID, ajutat fiind de pictorii Gheorghe Rizoiu, Costică Cantea, Petru Manea şi Dan Neamu, cu ajutorul de toată ziua al lui Gheorghe Dumitrescu.

Azi 9 iunie 1973”

Biserica „Dichiu”

(Str. Icoanei nr. 42)

„Biserica „Dichiu” nu poartă vre-o pisanie sau inscripție, din care să rezulte anul construcției, sau numele ctitorilor. Stilul este însă din epoca brâncovenească.

După tradiție, primul ctitor a fost un monah, care era „dichiu”, adică mai mare peste călugării de la Sf. Mitropolie, ajutat în osteneli de un bun creştin, cu numele de TIRCHILA, de unde apoi numele de „DICHIU TIRCHILESTI, cum ulterior s-a numit şi cartierul sau mahalaua care s-a dezvoltat în jurul bisericii.

Se crede că ar fi fost construită între anii 1773-1775, cu destinația schit de călugări, cu mult în afară de oraş. Cu timpul, însă când Bucureştii s-au extins, a fost transformată în biserică parohială (de enorie), cu o modificare a construcției, prin alungirea clădirii şi ridicarea unei turle din lemn (1880).

I s-au făcut reparațiuni interioare, prin desfacerea tencuielii până la zidărie, şi apoi pictată în întregime, între anii 1949-1953 iar în anul 1955 i s-au făcut şi reparațiuni exterioare.

N.N. Biserica are hramul Adormirea Maicii Domnului.

Renovată în anul 1993, biserica are pe peretele frontal o iconografie originală: chipurile unor sfinți români, martiri ai ortodoxiei: Constantin Brâncoveanu, Sava Brancovici etc.

De interes istoric este şi pisania plasată în interiorul bisericii, cu prilejul renovării din anul 1993:

„Cu ajutorul Bunului Dumnezeu, cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist şi cu râvna deosebită a P.C. paroh ION MALCIU şi familia sa, în vara anului 1933 s-au executat lucrările de restaurare a picturii interioare şi exterioare a bisericii, instalația de gaze, precum şi instalația de sonorizare a bisericii Dichiu din capitală. Restaurarea a fost executată de pictorul autorizat Constantinescu Mircea din Bucureşti. Fondurile pentru

acoperirea cheltuielilor au fost asigurate prin contribuția substanțială a societății MIGAS REAL LTD, reprezentată de dl. preşedinte BELEAN Gh. Şi soția sa LIDIA, dl. director MINDRILA NICOLAE, cu familia şi dl. director Rădulescu Mircea, cu familia. În mod deosebit au contribuit şi următorii donatori:

dl. Ionescu Dan, cu familia;

dl. avocat Popescu Nicolae;

d/na Gherase Margareta, cu familia;

dl Negru Ion, cu familia.

La desăvârşirea lucrărilor au mai contribuit prin dragoste şi prin evlavie atât consiliul parohial cât şi enoriaşii din parohie şi din țară.

Bunul Dumnezeu să-i pomenească pe toți binefăcătorii amintiți şi neamintiți în Împărăția Cerească.

1 sept. 1993.”

ISTORIA BUCURESTIULUI PRIN BISERICILE SALE
Fascic. VIII

Biserica „Adormirea Maicii Domnului” – Balta Albă

1. Cadrul geografic

Cartierul Balta Albă este situat în partea de răsărit a Capitalei, de o parte şi de alta a fostei şosele Vergului (Bulevardul Muncii) ce duce spre uzinele „23 August” şi Republica, foste uzinele Malaxa. Acest cartier a luat fiinţă după Primul Război Mondial, odată cu fabricile ce se găsesc în jurul lui: Malaxa, Fabrica de Ciment Titan, Filatura de Bumbac, Fabrica de Cărămidă, IOR, etc.

Denumirea acestui cartier, Balta Albă, ar fi fost dată de pe vremea lui Vodă Caragea, loc de tristă amintire, căci în urma cumplitei molime de ciumă din vremea aceea, mii de locuitori ai Capitalei, decedaţi sau în agonie, au fost aruncaţi în aceste depresiuni de la marginea de est; pe Câmpia Dudeşti-Cioplea, unde erau ordiile ciumaţilor şi cum, datorită căldurilor, era pericol de infectare a Capitalei, s-au turnat mari cantităţi de var nestins. Venind ploile torenţiale de vară, acest var s-a stins şi s-au creat bălţi albe, de unde se presupune că se trage această denumire de Balta-Albă (Ion Ghica, Scrisori către Vasile Alecsandri, p. 35-37).

Din punct de vedere social-administrativ, locuitorii acestui cartier depindeau mai mult de fosta comună suburbană Dudeşti-Cioplea, iar din punct de vedere confesional au aparţinut de Biserica Mărcuţa, care se află la o distanţă de circa 2-3 km. Cetăţenii acestui cartier, în mare majoritate muncitori la fabricile din jur, au intervenit de mai multe ori pe lângă Sfânta Mitropolie a Ungro Vlahiei să se înfiinţeze aici o parohie şi să li se zidească o biserică, pentru

satisfacerea nevoilor lor sufleteşti, încât pe data de 1 aprilie 1938 a fost înfiinţată această parohie cu numele de Parohia Balta-Albă – de sine stătătoare, dezlipită de Parohia Mărcuţa, iar primul preot slujitor a fost în persoana preotului Dumitru Popovici, numit prin hirotonie şi instalat preot paroh pe data de 15 nov. 1938, potrivit Ord. Sf. Mitropolii nr. 8682/1938.

2. Construcţii anterioare actualului monument nu au existat.
3. Date asupra bisericii:

Pentru satisfacerea nevoilor sufleteşti ale enoriaşilor din noua parohie, preotul D. Popovici, în înţelegerea cu credincioşii, şi prin bunăvoinţa şi concursul domnului Vasile Bujoreanu, directorul Şcolii Primare „Gh. Asachi" din acest cartier, şi cu aprobarea Comitetului Şcolar Comunal al Municipilului Bucureşti şi al Sfintei Mitropolii, la data de 24 decembrie 1938 s-a amenajat o Capelă, într-o sală de clasă a acestei şcoli, iar pentru a se putea săvârşi sfânta liturghie s-a procurat în prealabil Sfântul Antimis iar în ziua de 25 decembrie 1938 – Naşterea Domnului – s-a oficiat prima Sf. Liturghie. Această situaţie a durat până la Sfinţirea noului lăcaş de cult, făcută la data de 24 decembrie 1939 de către protoiereul pr. Gheorghe Georgescu – Silvestru, însoţit de pr. Florin Gâldău, pr. Petre Grigoriu şi pr. Atanasie Negoiţă şi Diacon Julian Stoicescu.

Această biserică a început să se construiască din iniţiativa preotului paroh D. Popovici, precum şi al fostului primar al comunei Dudeşti-Cioplea, Constantin Brânzoi, şi cu concursul material atât al acestora cât şi al industriaşului ing. N. Malxa, a comerciantului Georgescu Dumitru – Valea Mieilor, a pr. Protoiereu Gh. Georgescu – Silvestru, al enoriaşilor acestui cartier şi a altor donatori din Capitală.

Planul şi devizul acestui sfânt lăcaş au fost întocmite de către C.N. Simionescu şi Naumescu, sub conducerea arhitectului şef al Mitropoliei D. Ionescu Berechet. În ziua de 13 august 1939, Consiliul şi Epitropia Parohiei aprobă devizul acestui sfânt lăcaş; iar în ziua de 20 august 1939 s-a pus piatra fundamentală şi s-a început construirea bisericii cu hramul „Sf. CORNELIE-

SUTAŞUL”, lucrarea care s-a terminat în timpul record de patru luni, datorită zelului neprecupeţit al pr. Paroh D. Popovici, a primarului C. Brânzoi şi a epitropului casier N. Anurei, care a împrumutat Comitetul Parohial al construcţiei cu suma de 150 000 lei, fără dobânzi, cât şi maistrului zidar STOIAN GHERGONOFF, maistrului tâmplar C. Marinescu, şi tuturor muncitorilor cu plată şi benevoli.

Materialele necesare acestei construcţii au fost parte cumpărate şi parte donate şi anume: 20 000 bucăţi cărămidă, 60 care de nisip, 25 care de pietriş şi un vagon de ciment.

4. Aspectul arhitectural al bisericii

Biserica Parohiei Balta Albă are planul în formă de treflă – Cruce, cu două abside laterale (sau sînuri), cu turla Pantocratorului pe naos şi cu pridvor. Dimensiunile lăcaşului sfânt sunt: lungime 25 m, lăţime 9 m plus 2 m fiecare absidă (pentru cântăreţii bisericii), înălţimea naosului este de 8 m, forma sa este curbată (semicirculară). Turla (singura) este aşezată peste Pantocrator, în formă octogonală, cu fiecare latură de 1.5 m lăţime şi înălţimea de 6 m de la centura de beton armat, plus 2 m înălţime la acoperiş. Deasupra acoperişului este aşezată o cruce de 2 m. Crucea a fost confecţionată, transportată şi fixată de către donatorul bisericii IOAN TERCHEA.

Baza interioară a turlei se sprijină pe o centură de beton armat de formă dreptunghiulară, iar în interior pe 6 absidiole, 4 de formă dreptunghiulară şi două de formă, trapezoidală.

Sfântul altar are forma de semiprismă din 5 laturi, fiecare latură fiind de 1.7m, cu înălţimea de 8 m, terminându-se sus cu o semicupolă sferică.

Pridvorul bisericii are formă dreptunghiulară, cu plafon plan, care susţine Cafasul bisericii, care, la rândul lui, se termină tot cu un plafon plan. Urcarea în Cafas se face prin partea dreaptă a pridvorului, pe o scară de fier. Biserica este construită pe temelie de beton, cu soclu înalt de 0.7 m şi scară cu patru trepte,

restul construcției fiind făcută din cărămidă, beton şi material lemnos la acoperiş.

Catapeteasma este din lemn sculptat. Vechea pictură a bisericii a fost executată de pictorul Gh. Teodorescu-Argeş. Din cauza cutremurelor suferite şi a fumului, pictura s-a deteriorat şi, în anul 1989 s-a trecut la pregătirea pereților în vederea repictării. Din devizul întocmit reiese că pictura trebuie executată din nou şi, astfel, după lucrările pregătitoare în vederea pictării, la data de 15 februarie 1990 s-au început lucrările de pictură cu pictorul de cat. I TOMA LASCOIU, lucrare ce a fost terminată în anul 1991, august 15, fiind executată în tehnica în ulei, cu o pictură neobizantină.

Pardoseala bisericii este din marmură albă.

Catapeteasma bisericii a fost comandată şi executată la atelierele M-rii Plumbuita şi montată la data de 18 august 1990, cea veche fiind mâncată de carii.

Icoanele de la catapeteasmă (cea veche) nu s-au mai potrivit la cea nouă şi astfel am fost nevoiți să confecționăm toate icoanele din nou (afară de cele împărăteşti).

Strănile din biserică au fost reparate, curățate, lustruite, iar 22 de bucăți au fost realizate din nou.

Cafasul a fost lucrat cu grijă si astfel apare ca un mic paraclis, procurând scaune noi şi aplicând în față trei tăblii sculptate. S-a mai procurat pentru biserică un panagar sculptat, pentru lumânări, un jeț arhieresc sculptat şi strană pentru cântăreții bisericii, sculptată.

S-au executat lucrări de canalizare şi scurgere la rețeaua mare. S-a desfăcut scara monolit din beton, care duce la cafas, şi s-a înlocuit cu una spiralată, din fier, pentru a crea spațiu mai mare în interiorul bisericii.

Biserica s-a împodobit cu candele noi, o cruce mare cu Răstignirea, în Sfântul Altar.

s-au executat lucrări exterioare, s-a scos igrasia din pereți din partea de sud a bisericii, prin aerisire. În anii 1989-1991, s-a curățat tabla de pe acoperiş şi s-a protejat prin vopsire cu minimum de plumb şi vopsea.

Suporții de susținere a crucilor de la turlă şi din partea de intrare în sfânta biserică au fost înlocuiți.

Acelaşi pictor a executat şi pictura exterioară în firidele bisericii, în tehnica frescă.

În anii 1990-1991 au fost executate hotele pentru lumânări, magazia şi celelalte dependințe.

În 1991, s-au efectuat tencuielile exterioare la sf. biserică, la cancelaria parohiei, precum şi vopsirea gardului.

Clopotnița este din țeavă de fier şi se găseşte în partea de sud a bisericii.

Toate aceste lucrări au fost executate din fonduri proprii, cu contribuția enoriaşilor parohiei noastre şi a altor credincioşi, cărora le adresăm mulțumirile noastre şi rugând pe Dumnezeu-Tatăl să primească rugăciune şi ofranda lor pe care au oferit-o pentru înfrumusețarea acestui sf. lăcaş.

Binecuvântează Doamne pe cei ce iubesc podoaba Casei Tale."

Preot Paroh Chilianu Constantin

Biserica „Sf. Vineri – Nouă”

„Această biserică a fost zidită în anul 1854, de către negustorul Nicolae Eftimiu, punând-o sub patronajul Cuvioasei Paraschiva, Marelui Mucenic Haralambie si Sfântului Ierarh Nicolae, numind-o biserica „Sfânta Vinere-Nouă” din Bucureşti, Ulița Târgoviştei, azi Calea Griviței.
Hram – Sfântul Haralambie a fost prăznuit cu ceremonial deosebit până în anul 1870, numindu-se Cel Mic, iar Sfântul Ierarh Nicolae nu a mai fost prăznuit, hramul principal rămânând Cuvioasa Paraschiva – Hramul cel Mare, care se prăznuieşte în această biserică, cu deosebit fast, la 14 octombrie.

Biserica a fost înzestrată de la început de către Nicolae Eftimiu şi soția sa Floarea, ctitorii bisericii, cu avere, în bunuri imobiliare şi obiecte de cult.

Forma principală a bisericii a fost aceea de cruce (plan treflat), cu o arhitectonică specifică stilului vechi, creştin, cu altar, naos şi pronaos, având o singură cupolă şi fiind acoperită cu şindrilă.

După moartea ctitorului ei, în 1862, biserica a fost reparată în 1866, apoi, radical, în anul 1888 şi 1910.

Biserica din Ulița Târgoviştei, aflându-se în raza Gării de Nord, înființată posterior bisericii, în anul 1931, după o existență de 77 de ani, a fost expropriată şi demolată de CFR, în scopul măririi şi înfrumusețării Gării de Nord, la data de 3 mai 1931. cu o parte din fondurile primite din exproprierea menționată, s-a construit în Calea Griviței nr. 197, pe terenul bisericii, care a mai rămas, o capelă, care a fost inaugurată şi dată cultului la 14 octombrie 1931. Cu acest prilej, şi tot cu fondurile menționate, s-a construit alături de biserică, casa parohială, cu etaj şi subsol, destinată personalului bisericesc.

După 13 ani, în 1944, capela este distrusă, din cauza bombardamentelor aviației străine când, în mod implicit, încetează săvârşirea slujbelor religioase.

În anul 1937, din fondurile rămase de la exproprierea din 1931, s-a cumpărat de la proprietarul Bologa, din Bulevardul Titulescu, şi de la alții, terenul pe care, la 14 octombrie 1940, se pune piatra de temelie a bisericii actuale, paroh fiind preotul Ioan Popescu-Călineşti, înmormântat în partea de miază-zi a bisericii.

Biserica s-a zidit din beton şi cărămidă, între anii 1940-1942, de către Întreprinderea TIBERIU EREMIA, după proiectul arhitectului Dimitrie Ionescu-berechet şi, deşi neterminată, a fost dată cultului în anul 1944.

Lucrările au fost reluate în anul 1949, biserica fiind înzestrată cu tot mobilierul necesar; străni, ancadramente pentru icoane, Sfânta Cruce din Altar, sfeşnice, candelabre, icoane etc. iar între anii 1950-1953 s-a efectuat pictura acestei biserici în tehnica frescă, executată de către pictorii bisericeşti Ştefan Constantinescu, Gheorghe Popescu, Nicolae Stoica şi Eugen Profeta, paroh fiind preotul Ion Herduc.

Dacă arhitectura bisericii Sfânta Vineri – Nouă nu imită întrutotul pe aceea a Sfintei Sofia din Constantinopol, care este capodopera desăvârşită a arhitecturii bizantine, se inspiră, totuşi, din stilul ei şi al mânăstirii lui Neagoe Basarab de la Curtea de Argeş.

Planul bisericii, dezvoltat monumental, este clasic muntenesc, treflat, cu trei abside, sâni şi altar şi cu un pronaos prelungit.
Pridvorul a fost evitat, pentru a se da monumentului o intrare caracteristică, legată de motivul predominant şi principal al marii arcade din fațada ce cuprinde o vastă decorațiune din mozaic.

Peste spațiul larg, cu o vizibilitate deosebită şi cu o acustică perfectă, se ridică pe patru arc-dublouri cupola PANTOCRATORULUI, aflată în mijlocul naosului, având la baze arcuri moldoveneşti, în stilul bisericilor lui Ştefan cel Mare.

Ceea ce impresionează, în primul rând, după intrarea în biserică este cupola, privită ca o înălțare prodigioasă spre cer, în care Pantocratorul străluceşte în lumina de împărat al lumii, cu o înălțime de 42 de m.

Ca elemente noi, arhitectul a ales verticalitatea arhitecturii, mai ales la altar, cele cinci arcade mari ce decorează arcada principală dând bisericii o originalitate specifică.

Un alt punct de atracție îl constituie acoperirea pereților cu o frescă de o nuanță excepțional de rară şi delicată, de vaste proporții, caracteristică stilului tradițional ortodox.

Suprafața picturii reprezintă peste 1600 m.p. iar numărul figurilor pictate depăşeşte cifra de 2200, în care sunt înfățişate Sf. Treime, Maica Domnului, Îngerii, Patriarhii Vechiului Testament, Profeții, Sf. Apostoli, Martirii, Mărturisitorii, Preacuvioasele Femei etc.

Pe frontispiciul bisericii se profilează chipul Cuvioasei Paraschiva, executat într-o viziune monumentală, din mozaic venețian (Murano) şi colorat adecvat ansamblului arhitectonic al fațadei bisericii, executat de pictorul Eugen Profeta, după proiectul pictorului Gh. Popescu.

Mozaicul are o suprafață de 26 m.p., biserica este zidită pe o sprafață de 435 m.p. iar casele parohiale pe 175 m.p., cu 21 de încăperi.

Biserica nu are inscripții deosebite.

Ulterior, au fost executate următoarele lucrări: placarea bisericii cu cărămidă aparentă, termoficarea bisericii, spălarea şi restaurarea picturii, în anul 1987, sub conducerea prea cuviosului Arhimandrit SOFIAN BOGHIUL, starețul Mânăstirii Antim din Bucureşti.

În anul 1992, biserica a fost împodobită cu o catapeteasmă din lemn de stejar, sculptură realizată de meşterii populari moldoveni, sub conducerea domnului CONSTANTIN FOŞALÂU, menținându-se icoanele de la vechea biserică din Ulița Târgoviştii.

S-au mai adăugat şi icoanele noi: Sf. Ioan Botezătorul, Sf. Apostol Andrei, Sf. Arhidiacon Ştefan şi Sf. Cuvioasă Paraschiva.

Aceste lucrări au fost realizate din contribuția enoriaşilor şi a închinătorilor acestui sfânt lăcaş, evidențiindu-se în mod deosebit dl. Ştefan Tarbu şi mama sa, Ioana Dobrescu, precum şi dl. Georghe Mateş, a căror contribuție a fost substanțială.

În anul 1993, biserica a fost racordată la rețeaua de gaze naturale, lucrări realizate de Societatea RALEAMA, patronată de domnul inginer Bogdan Rădulescu, care a suportat jumătate din valoarea devizului (deviz în valoare de 2 300 000 lei).

Parohia acestei biserici este păstorită de P.C. Pr. Grigore Mazilescu – preot paroh – ajutat de P.C. Pr. Ioan V. Popescu şi P.C. Pr. Mihai Tita”.

Biserica „TÂRCA”

„Biserica TÂRCA, cu hramul Înălțarea Domnului, situată în Str. Vitan nr. 142, este construită din zid, la anul 1820, de către soții Radu şi Natalia Poenaru Sărdaru.

Pictura a fost făcută la început în frescă. În anul 1915 s-a tencuit peste pictură şi s-a făcut o alta nouă, în ulei. În anul 1966, cu aprobarea Direcției Monumentelor Istorice, pictura a fost recondiționată.

Catapeteasma este de zid. Biserica a fost reparată în anii 1924, 1934, 1942, 1956 şi 1964.

În anul 1960 s-a construit în partea de sud a bisericii, lângă altar, un vestmântar – cancelarie.

Biserica posedă un sfânt AER, cusut în fir de aur şi înrămat în ramă de lemn, cu sticlă, datând din anul 1820 şi o icoană a Sf. Niicolae, pictată pe lemn, şi îmbrăcată în argint, din anul 1831.

Pisania bisericii se află pe peretele de nord al bisericii şi are următorul text; cu litere chirilice:

„Ale tale dintru ale tale ție aducem de a noastră bunăvoință Radu Poenaru Sărdaru, cu Natalia soția mea, acest sfânt lăcaş care din temelie l-am zidit şi l-am înfrumusețat, atât în lăuntru cât şi în afară, împrejur, prin osteneala polcovnicului Andrei Cociu Hagiu pus întru slava lui Dumnezeu şi întru pomenirea sfintei Înălțări a Mântuitorului Iisus Hristos şi a Sf. Ioan Evanghelistul şi a Sfinților Mina şi Haralambie, spre veşnica pomenire a sufletelor noastre şi a tot neamul nostru, cât şi a tuturor creştinilor ce au ostenit şi au ajutat în zilele Măriei Sale Alexandru Suțu Voievod, mitropolit fiind Kirim Kir Dionisie, la anul de la Hristos 1820, iulie 7.”

Paroh, pr. H. Bărbulescu, preoți slujitori Micşunescu Dimitrie şi Stanciu Vasile, 30nov. 1966.”

(În luna iunie 1915 biserica a fost zugrăvită în ulei, s-a aşezat pe jos mozaic, s-a învelit cu tablă zincată şi s-au făcut reparaţii de zidărie exterioare.

Pisania: „Ziditu-s-a această Sfântă biserică la anul Domnului 1820 şi s-a restaurat la anul Domnului 1993, ultima dată când s-a refăcut pictura de pictorii Ion C. Ene şi Eugen A.M. Mânăstireanu din Ploieşti, s-a înlocuit instalaţia electrică, după ce, în 1991 a fost pus acoperişul. Lucrările de restaurare s-au făcut în timpul arhipăstoriei P.F.P. Teoctist, Patriarhul României, preoţi slujitori fiind pr. Prof. dr. Paroh Dumitru Colotelo, pr. Eugeniu Vlad şi pr. Dumitru Manolache."

(În anul 1976 s-a făcut termoficarea bisericii, în 1978 reparaţia şi refacerea picturii, în 1980 reparaţia exterioară a bisericii).

Biserica „Teiul Doamnei – Ghika”
(Str. Doamna Ghica nr. 3)

Biserica Teiul Doamnei – Ghika a fost zidită în anul 1833 de domnitorul muntean Grigore Dimitrie al IV-lea Ghika. Ctitorul, membru al familiei Ghika, care a dat Țărilor Române nouă domnitori, între anii 1659 şi 1854, a fost primul domn pământean, după regimul fanariot în Țara Românească (1822). De numele lui se leagă unele fapte memorabile, printre care pavarea cu piatră a unor străzi bucureştene. A domnit până în 1828 şi a murit în 1835, la doi ani după sfințirea bisericii. A fost înmormântat lângă zidul bisericii, în partea de Sud. Pe mormântul lui se află un monument, susținut de patru femei şi pe el stă scris:

„Pietrele de pe ulițele cetății învecinate mărturisita-ți, călător, ce fapte lăudate, Ghika Grigorie a lucrat: Domn plin de înțelepciune la-l lui mormânt eşti dator ismerenie a-ți depune”.

Biserica, purtând nr. 33 în lista oficială a Monumentelor de cultură de pe teritoriul României, este singurul monument de arhitectură din Bucureşti, construit în stilul neo-clasic italian, venit la noi prin intermediul Rusiei (meşterul Weltz). În țară mai există o singură biserică în acest stil, la Lețcani, lângă Iaşi (biserică rotundă, Sf. Spiridon, construită în 1793).

Spre deosebire de aceea, aici există o simetrie perfectă față de ambele axe de compoziție, prin alipirea a patru nişe circulare, mai scunde, două către răsărit (pentru proscomidion şi diaconion) şi două către apus (pentru scările care duc la cafas). Axa principală de compoziție este completată de un mic pridvor ce precede intrarea, compus dintr-un fronton, rezemat pe patru perechi de coloane îngemănate, în stil doric-toscan. Tâmpla, unică în felul ei, este adaptată planului neobişnuit de elevație al bisericii.

Jilțurile domneşti, coloanele şi icoanele de la tâmplă şi cafas prezintă o bogată artă decorativă, cu multe ornamente patinate cu aur. Înapoia jilțului

domnesc din dreapta se păstrează, într-o vitrină înaltă, tuiurile firmane de întărire în domnie a domnitorului Ţării Româneşti, de către Poarta Otomană. Un mare policandru de metal, cu 24 de brațe şi 8 candele mari de argint sunt încă o podoabă a bisericii.

Pictura în ulei, îmbinare bizantino-occidentală, a fost un exemplar rar de bună pictură bisericească, executată de pictorul italian GIACOMETTI, care a pictat şi palatul alăturat, căruia biserica i-a servit inițial de paraclis, a fost spălată în 1927, dar s-a afumat din nou.

Nu se ştie la ce dată biserica a încetat de a mai fi exclusiv a Palatului şi a început să fie şi loc de închinăciune şi pentru poporul din jur: în orice caz, conform testamentului domnitorului, biserica şi personalul au fost întreținute de o epitropie alcătuită din membri a familiei Ghika şi înzestrată cu bunuri din împrejurimi. În 1910, personalul a trecut în întreținerea Casei Bisericilor, iar în 1959 biserica, cu tot patrimoniul ei, a trecut în grija satului.

La cutremurul din 1940 turla s-a şubrezit şi a fost necesară demolarea ei; a fost rezidită, însă fără o parte din caracterele originale.

La cutremurul din 1977, avariile au fost proporțional mai mici, în schimb reparațiile mai cuprinzătoare.

În jurul bisericii se află mormintele membrilor răposați ai acestei familii, aproape toate fiind monumente de artă, în marmură.

În fața bisericii, sub rondul de flori se află temelia fostei biserici, zidite de vistierul Barbu Văcărescu şi soția sa, Ruxandra, pe la mijlocul sec. XVIII-lea.

Clopotnița şi zidul înconjurător (de cărămidă, înalt de 2 m.) sunt, de asemenea, monumente istorice.

Text întocmit şi scris (în martie 1981) după scrieri oficiale istorice de dr. Mihai R. Popescu, pentru pomenirea lui şi a soției sale SIBILEA OLTEA.

Biserica „Sfântul Dumitru" – Colentina

Biserica Sfântul Dumitru – Colentina, cu hramul Sfântul Dumitru, este clădită pe locul vechii biserici, ridicată în anul 1838, după cum reiese din pisania veche a acestei biserici, actualmente incrustată pe frontispiciul noii biserici, având următorul cuprins: „Această Sfântă Biserică, ce se prăznuieşte hramul Sfântului Dumitru, s-a zidit din nou în zilele prea Înălțatului Domn, Alexandru Ghika Voevod, şi a Prea Sfințitului Părintelui Mitropoli Neofit, cu cheltuiala şi osârdia Sfinției Sale Părintele Dumitrache Duhovnicul şi Stana Prezbitera, soția sa, fiul său Dumitrache Popescu şi Alexandru Popescu, spre pomenirea anului 1939."

Vechea biserică, dărâmată în 1935, a fost clădită împreună cu o clopotniță, pe un teren al familiei Ghika, la care s-au adăugat două donații, făcute de familia Bedros şi Ghenovici. Obiectele de cult au fost donate bisericilor Sf. Sofia din Capitală Cosova-Snagov.

În subsolul de la Altarul actualei biserici se păstrează doar patru icoane din Iconostasul mare, pictate pe aramă şi pomelnicul de la Sfânta Proscomidie, al ctitorului Dumitrache Duhovnicul, care după moartea soției sale a intrat în monahism sub numele de DIMITRIAN IEROMONAHUL, precum şi un medalion al Pitarului Dumitrache Popescu.

Vechea biserică, după informațiile din arhivă, era construită în afara oraşului, pe un loc sterp, înconjurată de terenuri de cultură. Cu vremea, aşezările omeneşti înmulțindu-se împrejurul său, în anul 1911 s-a simțit nevoia construirii actualei biserici, care s-a ridicat cu fonduri strânse de la enoriaşi, de la Primăria Capitalei, de la Ministerul Cultelor, de la alte instituții, precum şi din donații, mai de seamă a ctitorului Nicolae Rădulescu, cu soția sa Maria şi a donatorilor Petre Otopeanu, Vasile Năstase şi Gh. Stoenescu. Biserica a început să fie construită în anul 1924 şi a fost sființită în anul 1934. Cu prilejul zidirii bisericii

a fost restaurată şi vechea clopotniță. Planul arhitectural a fost întocmit de prof. arhitect TRAIANESCU, sculptura de interior a Iconostasului şi mobilierul au fost executate de către pict.: Costin Petrescu. Acum clopotnița a fost demolată şi făcută alta. Ca obiectiv de valoare, Biserica posedă: Cadelabrul Mare, Sfetnicele Împărăteşti, executate în bronz de Scoala de Meserii din Bucureşti, precum şi lucrări de sculptură.

Paroh pr. D. GIULESCU.

ISTORIA BUCURESTIULUI PRIN BISERICILE SALE
Fascic. IX

Biserica „Sf. Nicolae" – Dudeşti-Cioplea

„În catagrafia Eparhiei Ungro-Vlahiei, din anul 1820, despre satul şi parohia Dudeşti se spunea următoarele: „Case 56, familii 161, rumâni sau ţigani ai dumnealui Dudescului".

În legătură cu biserica din satul Dudeşti, în catagrafia citată se spune:

„Biserică de zid tare, cu hramul Adormirea Precistei, făcută de răposatul Nicolae Dudescu pe moşia dumnealor, cu un rând de veştminte de mătasă vechi, cu cărţile toate depline. La această biserică se aflǎ slujitor Popa Tănase şi Popa Stoian, de 50 de ani, din neam rumân, fecior de preot, preoţit în leatul 1798, dec. 20, pe numele satului Dudeşti.

Din această catagrafie, confruntată cu actuala pisanie a bisericii, pe care o vom reproduce mai jos, rezultă că înainte de ctitoria actualei biserici a existat o altă biserică, ctitorie a Dudescului, cu hramul Adormirea Precistei, iar în locul ei, în anul 1820 a fost construită actuala biserică, ctitorie a lui Stefănache HAGI MOSCU, cu Hramul Sf. Ierarh Nicolae.

În pisania actualei biserici, cu ocazia rezidirii ei, în urma incendiului din anul 1900, nu se face menţiune de fosta ctitorie a Dudescului. Faptul că în localitate nu se află nici o urmă ce ar dovedi existenţa unei alte biserici înaintea celei actuale, adică urmele ctitoriei Dudescului, de care se face menţiune în catagrafia din 1810, inclusiv faptul că nu a ezitat crucea tradiţională, care să indice locul altarului, tradiţie păstrată cu sfinţenie pe atunci, ne obligă să credem că actuala biserică a fost clădită în locul şi pe locul ctitoriei vechi a Dudescului.

Istoricul actualei biserici este foarte mult îngreunat din lipsa de acte şi documente care au fost distruse odată cu incendiul produs în anul 1900. singurul izvor autentic este actuala pisanie, cu un text foarte redus, pe care îl citǎm în întregime:

„Această sfântă biserică, cu hramul Sf. Nicolae, a fost zidită în anul 1820 de familia Ştefanache Hagi Moscu, fost proprietar. În anul 1838 s-a distrus de cutremur şi s-a restaurat de locuitori, fiind ajutaţi de administratorul moşiei, numit Stefanace, iar în anul 1900 a fost distrusă de incendiu şi în anul 1901 în zilele prea Sfântului Mitropolit primat Iosif Gheorghian ... text cenzurat ... s-a restaurat iarăşi cu stăruinţa unui pios creştin, Gheorghe Dobrescu, cu milostenia soţiei sale CALITA, a evlaviosului VELICU PETCU şi a locuitorilor. Aceasta s-a făcut cu stăruinţa preotului Petre Vlădescu, parohul acestei biserici şi prin puterea milosteniei soţiei sale, VASILICHIA şi a domnului primar NITA ELINESCU şi a soţiei sale MATILDA, fiind epitropi Gh. Petcu şi Tănase Gheţu. Ctitori: Gh. Dobrescu".

Deşi, după cum se constată, această pisanie alcătuită cu ocazia restaurării din 1900, nu aminteşte nimic de ctitoria DUDESCULUI, amintită în catagrafia din 1810, această ctitorie a existat. Pentru că nu sunt urme de biserică, sau mărturii de tradiţie, aşa cum am amintit mai sus, credem că pe locul actualei biserici a existat, înainte, până în anul 1820, o biserică, ctitorie a Dudescului.

Iniţial, biserica a fost construită în formă de corabie, forma de cruce de astăzi datează de la restaurarea din 1900-1901. La cutremurul din 1838, de care se face menţiune în pisanie, au rămas zidurile iniţiale, restaurarea constând în reconstituirea turlelor şi acoperişului, aşa cum s-a întâmplat şi cu restaurarea din 1900, numai că la aceasta s-au construit şi adăugirile, care i-au dat forma de cruce de astăzi.

Mărturii ale unor bătrâni, care au văzut incendiul din 1900, spun că biserica a luat foc din cauza unei lumânări aprinse, uitate în biserică.

În apropierea lumânării aprinse se găseau, după obicei, coroane din flori artificiale, uşor inflamabile, păstrate în biserică în amintirea decedaţilor.

Incendiul s-a întâmplat în luna sept. 1900 şi, în anul următor, biserica a fost restaurată şi redată cultului. Restaurarea din 1900-1901 a constat din

refacerea întregului acoperiş, cu cele două turle, cu adăugirile, cu mobilier nou şi obiecte de cult, şi cu pictura din nou.

Zidurile sunt cele inițiale, din cărămidă specifică timpului, acoperişul şi turlele construite din lemn şi acoperite cu tablă.

În anul 1970, luna aprilie, cu cheltuiala enoriaşilor de aici s-a început o nouă restaurare generală, care încă nu s-a terminat.”

Biserica „Cărămidarii de Sus”

(Str. Şos. Grozăveşti nr. 11)

„Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului, şi cu săvârşirea Sfântului Duh, în al doilea an de arhipăstorie a prea Fericitului Părinte Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, la 8 oct. 1988 s-a resfinţit biserica parohială cu hramul Buna-Vestire, din parohia Cărămidarii de Sus, sect. 6, Bucureşti.

Zidită în anul 1805 de protopopul Nicolae Diaconul Marin Trăznea şi Sterea Jupânul, biserica a fost ruinată de cutremurele din 1827 şi 1838 şi, apoi, refăcută a treia oară în 1877.

În 1923-1925 se introduce iluminatul electric, se fac vitralii, mobilier din stejar, cu lambriuri şi poleitul tâmplei.

Anul 1983 marchează începutul refacerii complete a sfântului lăcaş, ce va cuprinde lucrări complexe de renovare şi restaurare, ele vor aduce biserica în stadiul actual. La exterior s-au remediat tencuielile degradate, s-a refăcut învelitoarea, s-a înlocuit cu geam blindat ferestrele de la turle, clopotele de la turle s-au înlocuit, s-au reparat jgheaburile, burlanele, s-a restaurat trotuarul din jurul bisericii. Au fost necesare lucrări şi la interior, ele constând din refaceri de tencuieli, înlocuirea pardoselii degradate cu plăci de mozaic şi a parchetului în altar. Aceste lucrări ce au durat un an, au fost în valoare de 213 000 lei. În continuare, fiind necesare lucrări de restaurare a picturii a fost întocmit un deviz în valoare de 144 399 lei şi, în urma aprobării acestuia, din toamna anului 1985 până în 1987, pictorul Ion Nichita a restaurat pictura, recepţia lucrării având loc la data de 6 iulie 1988, sub preşedinţia p.c. părinte David, delegat din partea Sfintei Arhiepiscopii a Bucureştilor.

Pe lângă lucrările sus menţionate, s-a reparat şi clopotniţa, care ameninţa să se prăbuşească, s-a executat aleea din beton, s-a mai confecţionat mobilier bisericesc la Atelierele Plumbuita, aşa cum se vede în sfântul altar şi în biserică,

s-a vopsit cu bronz învelitoarea, şi s-a zugrăvit la exterior, valoarea acestor lucrări fiind de 80 000 lei.

Totalul lucrărilor efectuate la parohia Cărămidarii de Sus s-au ridicat la suma de 437 399 lei, dotația Sfintei Arhiepiscopii fiind de 50 000 lei şi restul din fonduri proprii şi din donații ale credincioşilor.

Purtătorul de grijă al acestor lucrări a fost preotul paroh MONORANU ŞTEFAN. Slujba resfințirii s-a oficiat de către Prea Sfințitul Episcop Roman Ialomițeanul, delegatul PFP Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, înconjurat de un sobor de preoți şi diaconi, în frunte cu P.C. protopop Dumitru Iordache, de la Protoieria Capitalei."

Pisania:

„Acest Sfânt lăcaş, cu hramul actual Buna-Vestire şi Sf. Ierarh Nicolae, a fost zidit în anul 1805. Între anii 1877-1878 a fost pictată de pictorul Gh. Ioanid. În anul 1984 i s-au efectuat reparații capitale iar în 1986 a fost restaurată pictura de către pictorul Ion Nichita, în timpul părintelui protopop D. Iordache şi a preotului paroh Ştefan Monoranu. Resfințirea a fost făcută în timpul P.F.P. Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române de către P.S. Episcop Roman Ialomițeanul în 1988."

Biserica „Sfântul Ioan Moşi”

(Calea Moşilor nr. 305)

„Conform pisaniei de la intrare, Biserica Sfântul Ioan Moşi a fost zidită în anul 1807, printre ctitorii principali fiind doi creştini ai parohiei: Ioan Grădinarul şi Ioan Jimblarul, deci un grădinar şi un brutar, alăturându-li-se lor şi ceilalţi enoriaşi ai parohiei.

Nu a fost ctitorie domnească sau boierească. În forma în care se găseşte astăzi (stil curat ortodox, în formă de cruce), s-a rezidit în anul 1868, dându-se spre folosinţă cultului, la 22 martie 1870.

Au intervenit reparaţii mai mari în 1926, iar în anul 1942, după cutremurul din 1940, când suferise grave stricăciuni, a fost restaurată, adăugându-i-se şi pridvorul prezent.

Pridvorul actual, deschis, cu coloane rotunde, a înlocuit pridvorul vechi, în formă de cameră cu trei uşi şi 6 ferestre, care nu se armonizează cu linia arhitecturală a bisericii.

La CAFAS (podul corului) s-a turnat planşeu de beton armat, înlocuindu-se podeaua de lemn de stejar. S-au pus două cenuri de beton armat împrejurul edificiului bisericii.

Pictura originală, stil RENAŞTERE, a fost pictată de pictorul TATTARESCU şi urmaşii şcolii lui – Ioanid Senior, fiind curăţită în anii 1923, 1942 şi 1961, numai cu ajutorul enoriaşilor, cu munca şi cu strădania lor.

De asemenea, icoanele de la catapeteasmă au aceeaşi provenienţă, iar o parte sunt îmbrăcate în argint de diferiţi enoriaşi donatori.

Biblioteca cuprinde cărţi de ritual cu vechime de peste 150 de ani, între care Sf. Evanghelie – 1808. Nu a fost declarată monument istoric, nici artistic.

Scriitorul Camil Petrescu, în lucrarea despre N. Bălcescu, menţionează că de la această biserică s-a dat semnalul de începere a Revoluţiei de la 1848, prin tragerea clopotelor.

Datorită consolidării bisericii, în anul 1942, în urma cutremurului din 4 martie 1977 nu s-au cauzat stricăciuni mari bisericii.”

„Oficiul Parohial, ss indescifrabil”

Biserica „Albă”

Deasupra intrării în biserică există o pisanie, aşezată în anul 1827, cu prilejul unei reparații, din care aflăm că această biserică „fiind foarte veche şi stricată, a fost ridicată de popa Neagul Dîrvaş i jupâneasa Rada i jupâneasa Vişa”.

Biserica a fost numită când „a popii Dîrvaş”, când „Biserica Vişichii”. După anul 1810 i s-a zis Biserica Albă, nume care i-a rămas până în zilele noastre.

Popa Dîrvaş este cel care a reparat radical vechea biserică, în 1827, biserică ctitorită de jupâneasa Vişica. Aceasta a ridicat pe acel loc cea dintâi biserică, foarte probabil din lemn, iar Popa Negul Dîrvaş, împreună cu preoteasa lui, rada, au refăcut-o din zid.

Biserica datează de la sfârşitul veacului al XVIII-lea. Deschiderea unei noi artere de circulație bucureştene – Podul Mogoşoaii – a condus la popularea acestei părți a oraşului şi la apariția unor noi mahalale, inclusiv a unor noi biserici: Crețulescu - 1720; Sfântul Vasile (sfârşitul veacului XVIII); Sf. Nicolae Tabacu (veacul XVII).

Din păcate nu se ştie precis cine a fost această Vişa. O ipoteză identifică pe Vişa cu nepoata lui Ivan pitarul Văcărescu, posesorul frumoasei „Livezi a Văcăreştilor”, situată în această parte a oraşului. Ivan pitarul Văcărescu a avut trei copii, între care şi o fată, pe nume Alexandra, căsătorită cu Mihai Cupețu, căpitan în 1654. Acesta s-a ocupat de zidirea Mânăstirii şi Spitalului Colțea, ctitorii ale Spătarului Mihai Cantacuzino.

Mihai Cupețu a ctitorit şi prima biserică de lemn, numită Bradu Boteanu, pe care nepoții săi de fiu au reclădit-o de zid.

Fiica lui Mihu şi a Alexandrei, pe nume Vişa, s-a căsătorit cu Gavril Drugănescu, vornic de Târgovişte, care a ridicat şi o altă biserică, în propriul său sat, Drugăneşti.

O a doua ipoteză, destul de plauzibilă, consideră că Vişa a fost una dintre fiicele cunoscutului boier Mareş Băjescul, logofăt al lui Matei Basarab, vistier, vornic şi mare ban al lui Antonie Vodă din Popeşti. Boierul Mareş Băjescu a murit în 1676, pe vremea când fiica sa avea doar 16-17 ani. Aceasta se va căsători cu stolnicul Matei Văcărescu, un urmaş al lui Ivan pitarul Văcărescu. De aceea această mahala va fi cunoscută sub numele de „mahalaua Pităresei" iar biserica de lemn, ridicată când ctitoria avea 50-60 de ani, va fi numită „Biserica Vişichii" – diminutiv de la Vişa.

Biserica „Albă"   (CONTINUARE)

(Calea Victoriei nr. 110)

„Această biserică cu hramul Sf. Ierarh Nicolae, monument istoric şi de artă al Capitalei, străjuieşte de veacuri în mijlocul oraşului, pe vechea arteră bucureşteană Podul Mogoşoaiei, Calea Victoriei de astăzi.

Data ridicării sfântului locaş este învăluită în negura vremii încă, din câte se cunoaşte, biserica era în fiinţă în veacul al XVIII-lea, fiind zidită din nou de preotul Neagu Dârvaş cu soţia sa Rada şi Jupâneasa Vişa.

Surpată de cutremurul din 1802, biserica a fost reclădită din temelie în anul 1827 de marele clucer Nicolae Trăsnea, pe timpul domnitorului Grigore Vodă Ghica, cel care i-a adăugat al doilea hram al său „Sf. Prooroc Ile Tesviteanul", rămânând nepictată, doar văruită.

Sf. locaş a beneficiat de o temeinică restaurare în anul 1873, prin refacerea turlelor din lemn, a învelitorii tindei, a pardoselii şi ferestrelor.

Tot atunci a fost pictată de marele pictor român Nicolae Tăttărescu şi a fost împodobită cu o frumoasă tâmplă din lemn sculptat şi policromat, în stil brâncovenesc, adusă aici de la fosta biserică a Metocului Episcopiei Râmnicului, dărâmată în acelaşi an.

În decursul vremii au mai avut loc şi alte reparaţii şi restaurări, dintre care amintim pe cea din anul 1977, după cutremurul din 4 martie, când prin strădaniile Protoiereului Gheorghe Iliescu – Izvoare parohul de atunci, s-a refăcut consolidarea zidurilor cu centură exterioară şi s-a restaurat pictura interioară.

În anul 1988, prin grija şi osârdia p.c. preot paroh I. Bănăţeanu s-a înfăptuit restaurarea completă a interiorului bisericii, fiind realizate următoarele lucrări:

- restaurarea picturii în ulei, executată de o echipă de specialişti condusă de pictorul Paul Rădulescu, din Bucureşti;
- restaurarea integrală a catapeteasmei, a icoanelor montate în aceasta, precum şi a întregului mobilier din lemn sculptat şi policrom, lucrări executate în laborator de restauratorii: Irina Predescu, Dan Iancovici şi Alex. Gheorghiță din Bucureşti, sub directa şi minunata supraveghere a domului profesor Alexandru Efremov, de la Muzeul de Artă al R.S. România şi a comisiei de pictură bisericească.

Totodată, s-a refăcut în totalitate instalația electrică a interiorului bisericii, iar pentru sfântul altar s-a executat la Atelierele Institutului Biblic mobilier adecvat, din lemn de stejar, cu motive tradiționale, româneşti şi creştine.

Cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist al Bisericii Ortodoxe Române, biserica a fost resfințită de P.S. Episcop – Vicar Patriarhal, Nifon Ploieşteanul, înconjurat de un ales sobor de preoți şi diaconi din Bucureşti.

Se cuvin alese mulțumiri d-lui dr. Serafim Pâslaru şi familiei Alexandru, Valeriu şi Valeria Grigore din Bucureşti, precum şi tuturor binecredincioşilor creştini, enoriaşi sau închinători ai acestei sfinte biserici, care au contribuit material pentru aducerea la bun sfârşit a acestei restaurări.

Binecuvântează Doamne pe toți cei ce iubesc podoaba Casei Tale!”

„Duminică, 17 iulie 1988
Bucureşti.”

Biserica „Sfântul Vasile”
(Calea Victoriei nr. 220)

„Pisania scrisă cu litere chirilice, aflată pe peretele din dreapta pronaosului adevereşte că biserica a fost înălțată în luna septembrie a anului 1847, cu cheltuiala în cea mai mare parte a căminarului Toma Baltă, în timpul domniei lui George Dimitrie Bibescu.

Înaintea actualei biserici a ființat pe acelaşi loc o alta, construită conform tradiției din gard, încă din secolul al XVIII-lea, într-o zonă de bălți şi păduri, denumită mai târziu mahalaua Sfântului Vasile din culoarea de galben a Capitalei.

Un document din 1828 – plângerea adresată Divanului Ad/Hoc de fiica preotului Trandafir al vechii biserici – ne informează că vechea biserică era dependentă de mânăstirea Mărcuța din capitală, poate chiar un schit al acesteia.

Din punct de vedere arhitectural, biserica aparține stilului muntenesc trilobat, cu două abside laterale, o absidă finală, un mic pridvor deschis şi o singură turlă.

Pictura actuală, în ulei, datând din anul 1882, este opera pictorului Anton Serafim, născut în anul 1838 şi decedat în 1911, la Bucureşti. Ea se integrează în orientarea neoclasică a vremurilor de influență occidentală şi în stilul pictorului Tăttărescu, în locul frescei tradiționale bizantine.

Deşi influențat de curentul vremii, zugravul Anton Serafim vădeşte în opera sa de aici o personalitate artistică proprie şi mai ales o deosebită sensibilitate coloristică.

Spălarea picturii, în 1981, i-a redat vechea strălucire.”

Semnează Pr. D. Vâlcu, mai 1981.

Biserica „Sfântului Haralambie" – Bellu
(Str. Împăratul Traian nr. 33)

„Acest sfânt lăcaş, cu hramul Sf. Marele Mucenic Haralambie, a fost zidit între anii 1947-1957, la stăruința preotului Grigore Popescu, primul ei slujitor cu ajutorul material şi munca voluntară a credincioşilor din Parohie şi a altora, cu donații primite din partea Sfintei Arhiepiscopii a Bucureştilor şi a Departamentului Cultelor.

Nefiind terminată încă, în luna octombrie 1948 a fost sfințită pentru săvârşirea serviciului religios.

A fost dotată cu mobilier de stejar, şi anume: strana pentru cântăreți şi cele 6 străni din pronaos sunt opera sculptorului BABIC, fiind procurate de la fosta capelă a Liceului Ortodox de Fete din Bucureşti. De asemenea, catapeteasma bisericii, cu icoanele praznicale sunt originalele de la amintita capelă, semnate de MATACHE RĂDULESCU – ZUGRAVUL, anul 1854.

În vara anului 1968, biserica a fost finisată în interior şi exterior şi pictată în tehnica frescă, în stil bizantin, de către pictorița VIDEA VIRGINIA din Bucureşti.

Tot atunci a fost montată şi marchiza de la intrarea în biserică, pe soclul pregătit încă de la zidirea bisericii, marchiza fiind procurată de la fostul Muzeu SIMU.

Lucrările de finisare, precum şi pictura bisericii s-au făcut prin contribuția enoriaşilor şi donații din partea Sf. Arhiepiscopii a Bucureştilor, cu grija şi stăruința decedatului preot Ştefan Tătaru. Tot acesta a făcut şi actuala împrejmuire a curții bisericii, precum şi clopotnița, construită din bare de fier, cu acoperişul învelit cu tablă galvanizată.

În anul 1978, luna iulie, a fost numit la această parohie preotul Dinu Marian, care a continuat, cu ajutorul credincioşilor pavarea curții, montarea de jgheaburi şi burlane, precum şi vopsirea acoperişului bisericii. În interior s-au

făcut lucrări de curățire a icoanelor de la catapeteasmă, spălarea şi vopsirea stucăriei cu bronz, s-a renovat instalația electrică şi curățirea policandrului.

Acesta este, pe scurt, istoricul acestui sfânt lăcaş de închinăciune pentru credincioşii din Parohia Sf. – Haralambie – Bellu, precum şi pentru alți credincioşi care din dragoste pentru credința noastră ortodoxă trec pragul acestui sfânt lăcaş."

Paroh, preot Marin Dinu

Bucureşti, 18 mai 1983.

Preot paroh Ştefan Tătaru

Biserica „Cuvioasa Paraschiva”

„Această Sfântă biserică a Parohiei Mihai Bravu din Bucureşti s-a ridicat între anii 1948-1963, întru cinstirea Sf. Cuvioase Paraschiva, pe terenul viran donat de Primăria Municipiului Bucureşti în anul 1947, între străzile Cerceluş şi Hârşova.

Planurile de construcţie au fost întocmite de arhitectul Dan Ionescu, decedat în anul 1955 şi apoi reîntocmite de arhitectul Dumitru Ionescu Berechet, după modelul bisericii Sfântul Gheorghe din Hârlău, ctitoria lui Ştefan cel Mare.

Piatra fundamentală s-a pus în ziua de 14 octombrie 1948, în primul an de arhipăstorie a Prea Fericitului Părinte Justinian. Lucrările de construcţie s-au executat între anii 1948-1963. Beneficiind de preţiosul inventar primit de la Biserica Brezoianu, demolată din motive de sistematizare urbanistică, biserica noastră a fost înzestrată cu cele necesare şi dată cultului, după ce s-a sfinţit, la data de 20 decembrie 1959.

Tencuielile exterioare s-au executat în anul 1962, încălzirea centrală în anul 1967, împrejmuirea grădinii în anul 1969, iar pictura bisericii în frescă a fost executată de către iscusiţii pictori bisericeşti: Dimitrie Horung, decedat în anul 1972 şi Vasile Caraman, în anii 1971-1973.

Aceeaşi vie recunoştinţă o vom păstra şi domnului profesor Dimitrie Dogaru, preşedintele Departamentului Cultelor, care cu multă înţelegere ne-a acordat solicitudinea sa în munca noastră.

Dumnezeu să înscrie în cartea vieţii şi „să umple de bunătăţile Casei Sale” (Ps. 64.7) şi p.p.c.c. preoţi, osârduitori la această parohie: ION MIHALCEA; GH. BEJGU; TEMISTOCLE LEUSTEAN; OPREA MARALOIU; IACOB PETROVAN; DAVID POPESCU; GH. GAITA; ION A. POPESCU şi pe Consiliul şi Comitetul nostru parohial, Epitropii şi pe toţi credincioşii care, prin jertfa lor: bani, muncă şi suflet, au (iubit podoaba Casei Domnului.”

„Astăzi, 3 iunie 1974 Sărbătoarea Sfintei Treimi, într-un cadru festiv s-a sfinţit şi târnosit biserica, de către un impresionant sobor de preoţi, consilieri de la centrul eparhial, în frunte cu Prea Sfinţitul nostru Episcop Roman Ialomiţeanul, vicarul Sfintei Arhiepiscopii şi cu preoţii slujitori ai acestei biserici: Pr. Popescu N. Ioan – Paroh şi Pr. Dan Malciu, Pr. Ştefan I. Iliescu.

Facă Bunul Dumnezeu, cel în Treime slăvit ca această sfântă biserică, copia viteazului Voievod Ştefan cel Mare, intitulată cu numele lui Mihai cel Brav, şi ocrotită şi patronată de Paraschiva şi Sf. Treime, să fie nu numai catapeteasma noastră de credinţă pe care am ridicat-o spre cerul sfânt al veşniciei noastre, ci ca să rămână peste veacuri ziditoare de neam, de pace, unitate şi independenţă naţională.

Prezentul document sunt chemaţi şi rugaţi să-l semneze toţi cei care au fost autori şi martori ai înfăptuirii lor: Episcop Roman Ialomiţeanul, Vicar Arhiepiscopal etc.

N.N. În curtea bisericii se află o troiţă din lemn, artistic sculptată, având următorul text:

„În memoria Eroilor Revoluţiei din 16-22 decembrie 1989" –

„AD PERPETUAM REI MEMORIAM AGE LIBERTATE DECEMBRI UTERE"

(donator; preot paroh Popescu Ion, sculptor MIHAI TUGEARU)

Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul" – Militari
(Str. Valea Lungă)

„Cu vrerea Tatălui, cu puterea Fiului şi cu umbrirea Sfântului Duh, ridicatu-s-a din temelie această sfântă biserică cu hramul Sfântului prooroc şi înainte mergător Ioan Botezătorul, între anii 1957-1974, sub înalta arhipăstorire a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian pe terenul donat de credincioşii Dumitru şi Tudora Dumitru din Chiajna – Ilfov.

S-a zidit cu ajutorul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureştilor după proiectul arhitectului IOAN PARACSHIVESCU, iar slujitori fiind preotul paroh SEITAN I. GHEORGHE (1943), Mihalcea Ion (1955-1972), Covercă Ion (1969) şi Rusu Zevin (1983) iar cântăreți ai bisericii fiind Ştefan Butnaru (1949-1984) şi Valise Plămădeală (1944-1961), cu contribuția enoriaşilor Parohiei Militari III şi cu donațiile Parohiei Militari I, prin preotul paroh Sămărescu Florian.

Catapeteasma a fost dăruită de credincioşii Petru şi Ecaterina Alexandrescu, iar pictura a fost executată de pictorul IOSIF KEBER din Tg.-Jiu, frescar tehnician JIANU ION.

S-a târnosit în anul mântuirii 1978, luna octombrie, ziua 29 de către Prea Sfințitului Vicar Patriarhal Antonie Plămădeală.

Binecuvântează Doamne pe cei ce iubesc podoaba Casei Tale."

Biserica „Sf. Ecaterina"

(Str. Ostrovului nr. 11)

Situată în partea de sud a oraşului Bucureşti, Parohia Bellu Pieptănari este situată între B-dul Pieptănari, Şoseaua Giurgiului, o parte din străzile ce dau spre Toporaşi şi curtea Uzinei Autobuzul.

Ca parohie a luat ființă în anul 1937, rupându-se din fosta Parohie Progresu – Belu, funcționând într-o mică bisericuță ce a fost dărâmată cu ocazia sistematizării Şos. Giurgiului, în zona Belu – Şura Mare.

Actuala Biserică a fost construită de către enoriaşi, sub conducerea parohului din acel timp Pr. Pitreanu Gh. în anul 1943.

Forma bisericii este aceea de navă românească, nefiind prevăzută cu turle. Materialul de construcție este cărămida donată de către Primăria sectorului III, Albastru şi provine din demolarea fostei Hale de Peşte din Piața Lânăriei.

Târnosirea a fost efectuată de către P. S. Atanasie Dincă, Vicar Patriarhal – la 19 decembrie 1943, fixândui-se ca hram ziua de 25 noiembrie – Sf. Muceniță Ecaterina – în cinstea uneia dintre donatoarele terenului pe care a fost zidită biserica, anume Ecaterina Bogdănescu, ceilalți donatori de teren fiind Maria Lascu şi Pr. Pietreanu Gheorghe.

În anii următori s-au construit clopotnița (din fier beton), gardul din jurul bisericii (din cărămidă şi fier) şi o magazie, ce a fost avariată la cutremurul din 1977, dar refăcută ulterior. În prezent este folosită ca spațiu de depunere a decedaților proveniți din familiile de la blocuri care n-au spațiu acasă.

În interior a stat nepictată până în anul 1981, când lucrările de pictură au fost încredințate pictorului Busuioc Gh., ajutat de colaboratorul său, Păltineanu Teodor, lucrări care s-au încheiat în vara anului 1983, când li s-a făcut şi recepția.

În afară de obiectele de cult, biserica este înzestrată cu două clopote.

Fiind de dată recentă biserica nu prezintă interes istoric sau cultural – artistic.

Preot MIHĂIESCU ILIE.

ISTORIA BUCURESTIULUI PRIN BISERICILE SALE
Fascic. X

Biserica „Sf. Alexandru”

(Str. Gherase)

„Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului, şi cu săvârşirea Sfântului Duh, Treimea cea de o ființă şi nedespărțită.

S-a început zidirea acestei sfinte şi Dumnezeieşti biserici, cu hramul Sf. Ierarh Alexandru, în ziua de 29 august 1935, şi s-a clădit şi împodobit, din dania enoriaşilor şi a patriarhiei oraşului Bucureşti, pe locul dăruit de societatea CRISTALUL, în zilele drept credinciosului rege Mihai I (cuvânt adăugat anterior), sub păstoria I.P.S.P. Arhiepiscop şi Mitropolit al Ungrovlahiei, DD Nicodim, Patriarhul României, prin osârdia şi osteneala preotului paroh ZAHARIA GALBAIE şi a întregului Consiliu Parohial.

S-a săvârşit după 10 ani de strădanie şi s-a sfințit în anul 1945, luna septembrie, ziua 16. Din Consiliu au făcut parte următorii epitropi şi consilieri: preot Alexandru Misirliu, Hristea Ion, Ignatie Bandi etc.”

(N.N. Arhitectul bisericii a fost Petre Moroianu: 1880-1940

Este singura biserică din Bucureşti având hramul Sf. Alexandru).

Biserica „Sf. Dumitru" – Parohia PARCU RAHOVA I
(Str. Caporal Preda nr. 29)

„Acest sfânt lăcaş a fost construit în anul 1937 din donația credincioşilor din parohia nou înființată – PARC RAHOVA I – cu hramul Sf. Mare Mucenic Dimitrie.

Construcția bisericii s-a realizat cu osârdia vrednicului de pomenire P.C. preot MOISE VISOIU, împreună cu credincioşii. Terenul a fost donat de fosta Bancă FRANCO-ROMÂNĂ, la care se adaugă şi ajutorul fostei Primării SECTOR III ALBASTRU.

De-a lungul anilor, Sfintei Biserici i s-au făcut o serie de adaosuri şi îmbunătățiri. La această parohie au slujit şi preoții BUSUIOC NICOLAE, DIMITRIE GH. DIMITRIU MIRCEA, ROBEA C. şi PASLARU C.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, în anul 1994 s-a executat pictura bisericii sub arhipăstoria P.F. Patriarh Teoctist, fiind preot paroh SCHIOPU IULIAN şi preot II Lungu C. Dumitru, epitrop dr. TATU S. VASILE, împreună cu credincioşii şi Comitetul Parohial.

Pictura a fost executată în tehnica ulei de BONEA MARIAN, com. VARASTI, jud. Giurgiu."

Biserica „Bel-Vedere”

(Str. Cărbunari nr.   )

„Din vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului şi cu harul Prea Sfântului Duh, s-au ridicat această prea sfântă biserică întru cinstea sfinților şi întrutot lăudaților Apostoli Petru şi Pavel, între anii 1934-1940, cu binecuvântarea I.P.S.S. dr. Miron Cristea, întâiul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române şi s-au zidit acest lăcaş de închinare prin purtarea de grijă şi osteneala P.S. Pavel Serpe, fost paroh al acestei biserici, ajutat de credincioşii celor două cartiere (CAM şi CFR), din parohia „BELVEDERE”.

Planurile bisericii au fost întocmite de către arhitect prof. ION TRAIANESCU, care a şi condus lucrările.

În subsolul bisericii a funcționat între anii 1944-1948 o cantină pentru copiii muncitorilor din cuprinsul parohiei.

Între anii 1965-1974, cu binecuvântarea P.F. Părinte Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, s-au executat lucrările de pictură, tehnica „à fresco”, de către pictorul DUMITRU HORNUNG (1965-1972) şi VASILE CARAMAN din Bucureşti, sub păstoria pc. Dr. Dimitrie Ştefănescu, pc preot consilier Octavian Iatan, pc pr. Marin Florescu şi pc. Preot Ion Huştiu, cântăreț fiind dl Ion P. Samoilă.

Fondurile necesare lucrărilor de pictură au provenit din contribuțiile credincioşilor de aici şi de pretutindeni şi din donațiile Prea Fericitului Părinte Justinian.

1 iunie 1974.”

NB: Biserica imită modelul Bisericii Mitropolitane de la Timişoara.

n.n. În prezent, 1995, se fac lucrări de restaurare a turlelor.

Biserica „Sf. Vasile" – Cotroceni

„În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, Amin.

Această sfântă şi dumnezeiască biserică, de pe Dealul Cotrocenilor, în care se prăznuiesc hramurile Sf. Vasile cel Mare şi Sf. Cuvioasa Maica Paraschiva, s-au zidit din temelie, începând cu anul 1930, până în anul 1939, cu stăruința şi dragostea enoriaşilor şi a altor binevoitori creştini, paroh fiind preotul V. Bărbieru, din a cărui osârdie au luat bun sfârşit lucrările acestei zidiri.

Şi s-au zugrăvit în întregime, între anii 1949-1951, cu daniile enoriaşilor parohiei, la stăruința preotului paroh TOMA N. STANCIULESCU şi a consilierilor parohiali, ale căror nume să le scrie Domnul în cartea vieții sale.

Luat-au astfel deplin sfârşit acest sfânt locaş, în luna august, anul Domnului 1951, când păstorea Biserica Română Înalt Prea Sfințitul Patriarh Justinian, şi s-au dat spre dumnezeiască slujbă enoriaşilor parohiei Cotroceni, ca să se proslovească întrânsa atotputernicul Dumnezeu, cel în Treime slăvit Amin".

Biserica „Sf. Ionică” – Pantelimon

„Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul fiului şi sub umbrirea Sfântului Duh ziditu-s-a această sfântă Biserică în anul 1933, prin strădania p.c. pr. VASILE IONESCU, p.c. preot Dumitru G. Popescu şi cu contribuția enoriaşilor parohiei.

Pictura a fost executată de pictorul Ghiță Popescu, în 1935, şi restaurată de pictorii Virginia Videa şi Gh. Zaharia în anii 1990-1992, prin osârdia p.c. preot paroh ILIE D. ROBOJESCU şi p.c. preot coslujitor C. Băbătie, a membrilor Consiliului Parohial a bunilor enoriaşi şi închinători, în timpul arhipăstoriei P.F. P. Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.”

(Lână zidul de la stradă al bisericii se aflâ mormântul preotului Dumitru Popescu - 1902-1966).

Parohia „Sf. Imp. Constantin şi Elena” – Podeanu

„Această sfântă biserică s-a zidit prin stăruința primului preot MIHAIL SERPOIANU ...... (text cenzurat) iar patriarh al României dr. Miron Cristea.

Zidirea s-a început în 21 mai 1926 şi s-a terminat la 21 octombrie 1928.

Cei mai râvnitori creştini au fost ... (text cenzurat) ... Nicolae Podeanu, donator al locului şi averii lui ...

În anul 1930 s-a pictat sfântul lăcaş în pictură frescă de către D. Belizarie, din donațiile credincioşilor şi cu ajutorul Primăriei Bucureştilor, cu stăruința de fiecare clipă a vrednicului preot MIHAI SERPOIANU, întemeietor al acestei biserici şi parohii.

Cutremurul cel mare din 1940 a dărâmat turlele cele mici ale bisericii şi au fost din nou zidite mai puternice cu ajutorul creştinilor muncitori din această parohie.

Cei mai vrednici credincioşi, alături de preotul Mihail Serpoianu au fost: Badea Motoroiu, Constantin Popa, Zaharia Ganea şi Marin Iliescu, toți muncitorii precum şi întreg consiliul parohial.

Bombardamentele din 1944 au adus stricăciuni mari acestui sfânt lăcaş, şi s-a reparat tot numai cu ajutorul dat de creştinii muncitori ai parohiei.

Biserica a scăpat din bombardamentele din 1944 numai prin voia lui Dumnezeu deşi totul a fost dărâmat în jur, în toată parohia.

Această ocrotire este încă dovada de puterea lui Dumnezeu adevărat.

Muncitorii din parohie şi din jur se roagă şi se închină sfântului lăcaş atotputernicului Dumnezeu, atât pentru ei cât şi pentru familiile lor, găsindu-şi pacea şi mângăierea.

Slavă lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bună învoire.

Parohia Podeanu”

„În anul 1975, biserica Podeanu a fost reparată radical în exterior, iar în anul 1976 – i s-a refăcut pictura de doamna VIRGINIA VIDEA, icoanele din mozaic au fost executate de pictor I. Vass, fiind paroh preot Irimia Ion şi domnul D. Sprinceană epitrop.

Au dat un prețios ajutor acestor lucrări: preot vicar, Al. Ionescu, dl. I. Moldovan, inspector precum şi preoți: D. Iatan, Biserica Polonă, Gh. Năstase – Biserica Andronache, C. Grancea – Biserica Glina, Fl. Sămărescu – Biserica Militari, I. Găianul – Biserica Dămăroaia, Gh. Iliescu – Biserica Alba, P. Munteanu – Biserica Gh. Marinescu – Chitila, I. Boerescu, Crângaşi, N. Turcu, Biserica Vintilă Vodă, Popeşti-Leordeni, I. Călinescu, Biserica Giuleşti, Gh. Dobre, Biserica Chitila, C. Buşilă, Biserica Herăstrău, D. Stoenescu, Biserica Cioplea, I. Totolici, Biserica Jilava, I. Moldoveanu, Biserica Pantelimon."

Biserica „Sfântul Vasile”

(Str. Polonă nr. 50)

„Biserica cu hramul SFÂNTUL VASILE, situată în str. Polonă nr. 50, este creația arhitectului Ghica-Budeşti şi a fost construită în anul 1909, prin contribuția şi osteneala membrilor Comitetului românilor transilvăneni, stabiliți la Bucureşti.

Din punct de vedere compozițional, şi al rezolvărilor structurale, biserica Sfântul Vasile este concepută în spiritul bisericii moldoveneşti tradiționale, apropiindu-se foarte mult, ca rezolvare planimetrică şi ca siluetă de biserica „Sfântul Gheorghe din HÎRLAU”, ctitorie a Domnitorului Ştefan cel Mare al Moldovei.

Turla este acoperită cu boltă, iar cele 4 ferestre dreptunghiulare ale ei filtrează peste naos o lumină feerică şi caldă.

Ca înfățişare exterioară, biserica se conturează ca un monolit bine închegat, sprijinit pe 7 contraforți de zidărie, iar ornamentarea fațadei este sobră, de bună calitate, alcătuită din zidărie aparentă, traversată de brâie discrete, din cărămidă smălțuită.

Biserica a fost folosită până în anul 1984 de către credincioşii care aparțineau cultului greco-catolic.

În urma actului de reîntregire a Bisericii Ortodoxe Române, din 21 octombrie 1948, ea a devenit ortodoxă.

Obiecte de valoare nu are.

Paroh, pr. Octavian Iatan.”

(Nota: La data de 04.05.1995, biserica se afla în litigiu, fiind revendicată de greco-catolici. Şedințele de judecată s-au desfăşurat la trei instanțe, toate dând dreptate părții ortodoxe).

Biserica „Floreasca”
(Str. Dorobanților nr. 53)

„În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh: ziditu-s-au în capitala Bucureşti, parohia „Floreasca” această Sfântă şi Dumnezeiască Biserică între anii 1912-1915, având hramul „Naşterea Maicii Domnului”. Zidirea s-a început în anul 1912 în al 45-lea an de glorioasă domnie a defunctului rege CAROL I, cu ajutorul şi osârdia soților VITAN şi MARIA GANCIULESCU, inițiatori şi ctitori Ioniță şi Ana Năstăsescu, pr. Ştefan Iordăchescu, Ghiță Zaharia, Păunica Mihăescu şi Bucur Gherbăcescu ctitori ai acestei sfântei biserici, împreună cu un comitet, în frunte cu preotul paroh Sachelar Gheorghie Alexandrescu, prin adunare de ofrande de la evlavioşii creştini din cartier din Capitală şi din provincie şi s-a sfințit azi, 14 oct. 1915, în al doilea an de domnie al M.S. Regelui nostru FERDINAND I şi în al 4-lea an al arhipăstoriei Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Primat D.D. dr. KONON ARAMESCU-DONICI. Sfințirea s-a făcut întocmai după tipicul Sf. Sinod de către Prea Sfântul Arhiereu Teofil M. Ploeşteanu însoțit de către P.C. Protoereu Econom Stavrofor Ioan Georgescu şi de alți preoți şi clerici distinşi.

Anul 1915, luna octombrie 14.”

„Această sfântă biserică a suferit mari stricăciuni din cauza groaznicului cutremur din noaptea de 10 noiembrie 1940. cu ajutorul lui Dumnezeu, însă, zidirea ei s-a întărit prin priceperea şi cheltuiala bunului creştin, inginerul EMIL PRAGER, în amintirea mult regretatului său fiu, Ionel; iar turlele s-au construit din nou cu banii adunați de la binecredincioşii creştini, prin osârdia preoților bisericii: Gheorghe Alxandrescu şi Lupaşcu Andreescu, care s-au nevoit şi pentru zidirea ei din nou. Binecuvântează Doamne pe cei ce iubesc podoaba Casei Tale.

Anul mântuirii, 1941, luna decembrie, ziua 6.”

(Lateral, stânga şi dreapta, pe fațada de la intrare se află două liste cu numele donatorilor).

Biserica „Adormirea Maicii Domnului”
(Str. Documentului)

„Acest sfânt lăcaş, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, a fost zidit în anul 1900 de boierul Alexandru Costescu, pe cheltuiala sa, pentru a servi credincioşilor ca lăcaş de închinare.

Sfânta Mitropolie Ungro-Vlahiei a numit la 1 oct. 1929 pe preotul GAFTON IONESCU, care a pictat biserica între anii 1930-1934, cu pictorul BUDEANU VASILE.

Cutremurul din 1940 a provocat prăbuşirea turlelor şi degradarea picturii.

Biserica a fost refăcută cu sprijinul şi râvna preoților: I. Mântulescu, I.Oncescu, I. Călinescu şi prin ajutorul enoriaşilor iar pictura din nou începută în anul 1985 de pictorul Gh. Răducanu, în mozaic, iar în frescă de pictorul arhitect Samuilă Cristian şi terminată în 1990, preoți fiind: I. Călinescu, I. Panțuroiu şi pr. ec. stavr Dumitru Seceleanu, paroh din 1987.

Tinda bisericii fiind făcută de Ep. Gherman Octavian, s-a sfințit în anul mântuirii 1994, noiembrie, 15, de către P.S. Episcop Teodosie Snagoveanu, protopop fiind pr. D. Iordache, Protoieria I a Capitalei, cu binecuvântarea Întâi Stătătorului Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Patriarh Teoctist.”

Biserica „Sfânta Treime” – Tei – „Maica Domnului”

Încă înainte de anul 1900, populația cartierului numit atunci „Câmpul Teiului”, a început să se înmulțească, ca urmare a parcelării şi vânzării moşiei domneşti de către moştenitorii familiei Ghika-Vodă.

Biserica – Capela Domnească – din incinta fostului Palat Domnesc Ghica, unde sunt înmormântați mulți membri ai familiei Ghika, devenind neîncăpătoare, s-a găsit de bine să se zidească o biserică nouă, mai mare şi mai către oraş. Inițiatorii şi, în mare măsură, sprijinitorii cu fonduri mai importante la zidirea bisericii celei noi, au fost familia Otopenilor (Dinu şi Nicolae), negustori grânari din Obor, Gh. Şerban, cu soția sa, Reveica, care au donat terenul – circa 5000 de m, Ghiță Constantinescu – Cănuță, preotul Petre Popescu, deserventul, pe atunci, al capelei Ghika, care s-a ostenit cu strângerea fondurilor, cu pregătirea formelor necesare, cu munca sa, cu alergătura, cu obolul său. Credincioşii de atunci ai enoriei au contribuit cu obolul lor, după putere şi toată bunăvoința.

Biserica, începută în anul 1898, a fost sfințită la 21 noiembrie 1899.

La început era numită Biserica „Troița din Câmpul Teilor”.
Într-adevăr, atunci cartierul era puțin populat cu oameni, dar avea foarte mulți tei. Şi astăzi – după 70 de ani – în partea de Apus şi Miază Zi, mai străjuiesc tei bătrâni, care dau un pitoresc deosebit.

Biserica este destul de mare ca arhitectură şi impozantă. În interior este pavată cu mozaic. După sfințire (1899) i s-a adăugat un pridvor. Pictura interioară a fost a preotului pictor Damian, pictură de mare valoare, care se menține în prezent numai pe catapeteasmă, care este lucrată de valorosul şi cunoscutul sculptor C. M. Babic. La anul 1921 se fac reparații şi se spală pictura preotului Damian care, din păcate, este mutilată, prin spălare.

Cutremurul din 1940 produce stricăciuni la biserică, dar mai ales la clopotniță, care era corp separat. Stricăciunile cauzate de cutremur sunt reparate, parte în 1941, iar prin osteneala preotului paroh Marinescu Constantin, transferat la această biserică pe data de 1 iulie 1942, reparațiile continuă, în anul 1943, când se fac din nou reparațiuni la Biserică şi se spală din nou pictura.

În anii 1956-1961, s-au făcut reparații mari la biserică în interior şi exterior. Pictura nouă, în frescă, este făcută de profesor pictor Ştefan Constantinescu. Clopotnița este complet şi definitiv consolidată, cu ajutorul credincioşilor, a Sf. Arhiepiscopii a Bucureştilor, a Departamentului cultelor. A fost demolată în anul 1977. La 21 noiembrie 1961, s-a resființit biserica, după reparații şi noua pictură, de către P.S. Episcop Teoctist Botoşăneanu.

Preşedinte Membrii Comisiei

(lipsă semnătură) (idem)

Istoricul Bisericii „Basilescu” – Bucureştii Noi

Str. Bucureştii Noi, nr. 116

I. Istoricul acestui sfânt şi dumnezeiesc lăcaş începe cu data de 17ţ29 mai 1898, când evlavioşii ctitori Nicolae şi Ecaterina Bazilescu, în prezenţa mitropolitului primat Iosif Gheorghian şi a altor binecredincioşi, au aşezat pentru veacuri primele pietre ale temeliei lui.

Dorinţa vie de a vedea înălţându-se cât mai repede sfântul lăcaş al Domnului le-a sporit râvna şi osteneala şi astfel monumentala lucrare, dirijată de arhitecţii G. MANDREA şi E. KASPAROVSKI a luat sfârşit chiar în cursul acelui an.

De atunci şi până în prezent însă soliditatea şi frumuseţea arhitectonică au fost supuse la grave deteriorări datorită împrejurărilor vitrege prin care au trecut, alături de alte popoare, şi neamul românesc.

În primul Război Mondial, biserica a fost întrebuinţată ca adăpost pentru soldaţii prizonieri. În 1940, cutremurul a zdruncinat întregul edificiu, producând avarii, în general, dar mai ales la turla mare.

În timpul celui de-al Doilea Mare Război Mondial, efectele bombardamentelor s-au resimţit şi asupra bisericii deşi n-a fost lovită de nici o bombă. Toate acestea au determinat lucrările de refacere şi restaurare în anul 1945.

În interiorul bisericii se află cavoul cu osemintele ctitorilor şi a unora dintre urmaşii lor.

II. Pictura, în ulei, după datele furnizate de moştenitorii ctitorilor, ar fi fost executate iniţial de către pictorul EXNER din Danemarca, dar un act, în acest sens, semnat de el, nu există în arhiva parohiei.

Datorită stricăciunilor provocate de consecinţele primului Război Mondial, pictura a fost refăcută în anul 1922 de un pictor necunoscut.

Prima restaurare a picturii, după această dată, a avut loc în anul 1945, fiind executată de pictorul Vasile Blendea.

Ultima restaurare a ei s-a făcut odată cu lucrarea de termoficare a bisericii, în anul 1969, de către pictorul Ioan Minulescu, cheltuielile fiind suportate de către enoriaşii parohiei.

III. Biserica „Basilescu" – Bucureştii Noi, până în anul 1943 fiind proprietatea ctitorilor şi a urmaşilor lor a fost deservită de preoți numiți şi susținuți de aceştia din fonduri proprii.

În anul 1943, moştenitorii ctitorilor: Aristide Bazilescu, Vera Bazilescu şi Margareta Vlădoianu, de comun acord, au donat Patriarhiei Române biserica şi parcul ce o înconjoară , în suprafață de 19800 m.p., conform actului de donație nr. 16606/1943.

Preoții care au slujit la această biserică, până în prezent au fost: Clement Popescu şi Ioan Chirilă, prin a căror sârguință s-au realizat şi lucrările menționate mai sus. Ele constituie rodul unei activități pastorale susținute în parohie, şi a colaborării frățeşti dintre slujitorii şi credincioşi.

Sperăm că această frățească colaborare îşi va arăta roadele binefăcătoare şi pentru viitor, prin sârguința preotului paroh şi a colaboratorului său actual, preot Marin Dumitrescu, numit din anul 1971.

Paroh Preot Ioan C. Chirilă."

ISTORIA BUCURESTIULUI PRIN BISERICILE SALE
Fascic. XI

Biserica „Sf. Petru şi Pavel" – Herăstrău

„Spre mărirea şi cu ajutorul atotcreatorului celui ce în ceriu se adoră, s-a zidit din nou pentru prima oară această sfântă biserică cu patronul Sf. Apostoli Petru şi Pavel, Sf. Împăraţi Constantin şi Elena şi Sf. Părinţi Ioachim şi Ana.

Temelia clădirii s-a pus la anul 1886, iunie 29, în zilele primului rege al RUMINIEI (sic!) CAROL I şi s-a terminat şi s-a sfinţit la anul 1887 aceeaşi zi, cu binecuvântarea P.S.S. Mitropolit Primat IOSIF GHEORGHIAN.

Această biserică s-a clădit cu concursul binevoitor al fondatorilor Apostol Ion, Costache Tibişoiu, Pavel Leontie, preotul Ion Lăcureanu Protonotarie şi Constantin Gavrilescu şi cu ajutorul obştii şi s-au scrisu aceasta pentru amintire."

„Cu ajutorul Sf. Treimi s-a început reparaţia acestei biserici în anul 1926 de către preotul paroh Gh. Popescu Lahovari, cu ajutorul domnului Nicolae Rădulescu şi soţiei sale Maria Rădulescu, ctitori ai acestui sfânt locaş şi de către alţi buni şi credincioşi creştini, al căror nume Dumnezeu l-a scris în cartea sa cea veşnică.

S-a făcut în acest timp curtea bisericii, învelişul, un clopot nou, şi s-a împodobit cu tot ceea ce a avut de trebuinţă pentru sfintele slujbe.

În vara anului 1932 s-a început şi pictura bisericii de către pictorul Nicolae Coloniţiu pe care, isprăvind-o cu bine, s-a sfinţit în ziua Sf. Ierarh Nicolae, decembrie 1933.

Sub părintească binecuvântare a P.S. Mitropolit DD Miron Cristea, Patriarh al României. Colaboratorii şi epitropii: Nicolae Rădulescu, Mihail Tancoc şi Ilie Dumitrescu, până în 1931 iar în prezent domnii: Ioan Ungureanu, av. D. Georgescu şi Alexandru Mihăilescu.”

„Această sfântă biserică cu hramul Sf. Apostoli Petru şi Pavel a fost zidită în anul 1887 şi pictată de pictorul Anton Serafim.

În anul 1932, pictura a fost curăţată şi restaurată de pictorul N. Coloniţiu, fost elev al lui Anton Serafim.

Suferind stricăciuni în urma cutremurului din 1940 s-a intervenit din nou în anul 1950, sub arhipăstoria Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, refăcându-se şi completându-se pictura de către pictorul Andrei Vlăduţ.

În anul 1971, protoiereu fiind p.c. preot Iuliu Man, prin stăruinţa p.c. preot paroh Ion Berbeceanu, pictura a fost în întregime curăţată şi restaurată de pictorul profesor Gh. Teodorescu – Romanaţi.

Au colaborat organele parohiale şi obştea credincioşilor.

Slavă şi mulţumire bunului Dumnezeu.”

Biserica „Iancu Nou-Bălăneanu”

„Această Sfântă biserică denumită Iancu Nou-Bălăneanu, situată pe artera Mihai Bravu 119, a fost zidită în anul 1873, din evlavia şi cu jertfa materială a enoriaşilor din cartier.

Protoiereul Alecu Hartofilax încheie, la 16 februarie 1872, la faţa locului un Proces-Verbal, în care sunt înserate motivele ce determină pe credincioşii de atunci să zidească o biserică din nou şi înscrie numele a 24 de gospodari proprietari, care se angajează fiecare cu suma de 5000 lei vechi, începând cu Stanciu Ivan Bălăneanu, care donează şi locul de zidire.

Hramul bisericii este Sf. Mucenic Haralambie şi Sfântul Ierarh Nicolae, adică sfinţii arătaţi în calendar la data zidirii şi data sfinţirii, din acelaşi an 1873. stilul construcţiei este tradiţional românesc, în formă de cruce.

Materialul folosit: cărămizi de mână, olteneşti, cu mortar de var hidraulic. Sfântul locaş a fost renovat în 1912 şi pictat în ulei. Actuala pictură în frescă a fost executată în anii 1957-1959 de pictorul Gh. Vânătorul, în stil neobizantin, când s-a zidit şi partea din faţă cu un nou cafas.

Clopotniţa a fost zidită în anul 1928, împrejmuirea cu gard de fier în anul 1966, toate cu contribuţia credincioşilor.

Pr. D. Pâslaru (1966)”

(În biserică mai există un document din anul 1984, care reia datele din istoricul precizat mai sus, dar a fost întocmit cu ocazia renovării făcute bisericii în anul 1984).

Biserica „CAPRA”

„Cu Vrerea Tatălui, cu bunăvoirea Fiului şi cu lucrarea Sfântului Duh, ziditu-s-a acest sfânt locaş şi s-a sfinţit în luna septembrie 1877, în vremea Războiului de Independenţă, domn al Ţării Româneşti fiind Carol I, Mitropolit Primat I.P.S.M. Nifon, paroh al bisericii preot Marin Marinescu şi soţia sa Eftimia. Prim ctitor a fost Costache Duţulescu, zis Capra şi soţia sa Eufrosina, ajutaţi de 51 de familii de enoriaşi. Locul zidirii a fost pe Şos. Pantelimon, nr. C 131, colţ cu strada Fântânica nr. 2.

Bisericii i s-au făcut multe reparaţii, adăugiri şi înzestrări în decursul anilor, mai ales de către preoţii ISTRATE STANCESCU, GH. CREŢU, ION T. POPESCU, VASILE MANEA, până în anul 1970.

La 6 nov. 1977 s-a resfiinţit şi sărbătorit centenarul ei.

Între 16 oct. 1985 – 20 aprilie 1986, salvată ca prin minune de la demolare, biserica a fost translatată pe actualul amplasament cu 89,2 m prin tehnica preotului Ion Gh. Popescu, 1971.

Reparaţii generale, după translatare au avut loc între 1986-1988.

Slavă şi mulţumire lui Dumnezeu pentru toate, Patriarh al României P.F.P. Teoctist.”

În partea dreaptă, lângă intrarea în biserică se află un mormânt, având următoarea inscripţie:

„Din iniţiativa Comitetului bisericesc Sf. Gheorghe – Nou Capra, în semn de recunoştinţă ctitorilor donatori şi fondatori Costache şi Eufrosina Capra.

1927

Duţulescu Capra (1838-1914)

Duţulescu Eufrosina (1850-1922)

R.C. Duţulescu Capra (1867-1905)

Eleonora Duţulescu Capra (1869 - ?)”

În interiorul bisericii se află plăci comemorative, dedicate eroilor căzuți în războaiele de reîntregirea neamului.

Biserica „Naşterea Maicii Domnului” – Sf. Maria Ghencea

(Str. Mărgeanului nr. 107)

„Această sfântă biserică a Cartierului Tudor Vladimirescu, cu hramul „Adormirii Maicii Domnului” – Sfânta Maria, s-a ridicat în zilele M.S. Regelui Mihai I, mamei sale, Regina Elena, şi ale I.P.S. Nicodim Patriarhul României, în zilele grele ale războiului din 1940-1945, dus şi de România pentru dezrobire. Piatra de temelie a fost pusă în ziua de 11 iunie 1942, orele 11, de către I.P.S. Nicodim Patriarhul României, Maria, soția Mareşalului Ion Antonescu, principal ctitor al acesteia, fiind de față primarul Grigore, familia Generalului, ofițeri şi credincioşi. Terenul a fost donat de credincioasa familie IVAN şi VELICA ILINCA BUTICA, ostenitor fiind preot MARIN ST. GHEORGHE, epitropi, consilieri şi credincioşi, cu obolul lor şi al organelor de stat.

Lucrările s-au terminat în anul 1945, semnate fiind cu lacrimi, culegând bucurii.

Doamne, binecuvântează lucrul inimilor noastre şi pomeneşte pe toți creştinii care iubesc podoaba casei Tale. Amin.”

Planul bisericii a fost întocmit de către arhitectul Dumitru Berechet. Prima zugrăvire a fost efectuată între anii 1944-1946 de către pictorul Emil Ivănescu. Pictura a mai fost restaurată în 1978 de pictorița Virginia Videa. În anul 1995 au început reparații interioare, la cupola de pe naos, precum şi refacerea picturii. Biserica a fost târnosită la data de 6 noiembrie 1955. Vitraliile sunt opera meşterului TRAIAN PARVU.

Ctitorul, preot Marin St. Gheorghe (decedat la 11 februarie 1947, are mormântul în curtea bisericii, părintele actual fiind preot paroh GRAGNEA GEORGE. Au mai slujit, după părintele Marin St. Gheorghe şi: părintele V. Daia, N. Marin, Gh. Mănărcescu (care a slujit această biserică timp de 47 de ani) precum şi preotul N. Alexandrescu.

Este prima biserică din Bucureşti, având două incinte sacre, la subsol şi la parter. Subsolul a fost inițial cantină pentru săraci, în timpul războiului, apoi capelă, iar în prezent aici se oficiază slujbele mici (masluri, sâmbetele morților etc.)

Biserica „Sfântul Mina”

(Str. C.F. Robescu nr.)

„Această biserică a fost zidită în anul 1725, în vremea IPSDD Daniil şi a domnitorului Nicolae Alexandru Voevod, cu participarea bănească a jupânesei Ancuța. În alte documente se arată că biserica a fost zidită pe cheltuiala lui VERGU, ambasador în diverse ocazii al lui Constantin Brâncoveanu şi a doamnei Ancuța, fiica domnitorului, căsătorită cu Ianache Văcărescu. Locuind în această parte a Bucureştilor, VERGU a donat terenul şi a dat banii pentru ridicarea acestui lăcaş.

Din arhiva bisericii, care s-a păstrat până la focul cel mare, din anul 1847, reiese că biserica Sf. Mina – Vergu a fost clădită de domnița Ancuța, sora mai mică a Domniței Bălaşa. Într-o jalbă către domnitorul Barbu Ştirbei, din 1853, biserica era socotită atunci în subordinea Bisericii Domnița Bălaşa, ctitorie a domnitorului Constantin Brâncoveanu.

După 128 de ani de la zidirea bisericii, aceasta avea nevoie de reparații, zugrăveli şi înlocuirea catapeteasmei de zid, care crăpase la cutremurul din 17 aprilie 1853. deoarece veniturile bisericii erau neîndestulătoare pentru aceste lucrări şi parohia era îndatorată, s-a solicitat domnitorului să intervină pentru un ajutor bănesc din partea Eforiei Brâncoveneşti, justificat de faptul că biserica Sf, Mina era un paraclis al bisericii Domnița Bălaşa. De asemenea, din documentul de expertiză tehnică din 1853, se precizează că ar exista 6 documente, acte domneşti, din care reiese clar că biserica Sfânta Mina este ctitoria Domniței Ancuța Brâncoveanu şi că din testamentul acesteia ar exista indicii privind veniturile bisericii.

Dintr-o altă jalbă către domnitor, rezultă că numele răposatei domnițe Ancuța se găseşte înscris în condica bisericii şi că lângă biserică se aflau urmele palatului acesteia.

Ca o dovadă, se citează şi pisania de deasupra intrării, precum că există o danie domnească, pe care „văzând-o şi de dreptul rod al bogăției daniei, urmează neapărat, fără îndoială, că rămâne de la cel dintâi ctitor, Alexandru Voevod, Constantin Basarab sau Brâncoveanu, căci nici în prezisa condică a ctitorului nu se arată leatul, şi al doilea, de la răposatul Arhiepiscop Daniil, ce a stat mitropolit al țării în 1820, în zilele măritului într-o fericire domn, Nicolae Alexandru, precum dovedeşte pisania de deasupra uşii bisericii, şi Istoria Țării întâmplată în anii arătați de paharnicul LESVIODAX, şi al treilea, ctitoria pomenitei răposatei Domnița Ancuța, de la care urmează că o familie mare brâncovenească bogată să-i rămâie danie destulă, care având şi palatul său domnesc, precum am ziseră mai sus, cu totul apropiat de acest sfânt lăcaş.”

La această jalbă de ajutorare, epitropia bisericii Domnița Bălaşa cere să i se prezinte actele şi testamentele doveditoare de drepturi, iar epitropia Bisericii Sf. Mina-Vergu răspunde că actele au ars. În acelaşi timp însă, prezintă un document din 1813, de la Vodă Caragea, care atestă dependența bisericii Sf. Mina–Vergu de Biserica Domnița Bălaşa.

Într-o altă jalbă către Mitropolie, din iulie 1854, se repune nevoia reparațiilor şi a fondurilor trebuitoare, citindu-se un hrisov din anul 1810, atestat printr-un act domnesc din care reiese limpede că ctitoria bisericii Sf. Mina-Vergu era Domnița Ancuța Brâncoveanu, de unde şi obligația celeilalte ctitorii brâncoveneşti, biserica Domnița Bălaşa, mai mare şi mai bogată, de a ajuta pe sora sa mai mică şi mai săracă.

În legătură cu stabilirea ctitoriei brâncoveneşti a Bisericii Sf. Mina-Vergu şi a obligației Bisericii Domnița Bălaşa, de a ajuta cu fonduri reparațiile, se mai pot adăuga şi alte documente: Serdarul MANOLACHE CRÂMPU, prin actul din 17 august 1754, către epitropia moşiei Zoe Brâncoveanu arată: „După focul întâmplat în martie 1847, a declarat că Măria Sa Doamna Zoe, împreună cu mine, mergând la această sfântă biserică şi fiind acatist la Sfântul Mina, de unde a cunoscut un mare folos însemnat au făgăduit în fața sfinților părinți, şi a

subiscălitului, că pe lângă daniile ce s-au primit la sfântul lăcaş, datoare către dânsul, îl va protegui cu toată cheltuiala măriei sale” şi, în continuare: „după acte domneşti, găsite în anul încetat 1853, la casa fostului epitrop, se adevereşte într-adevăr ctitoriei brâncovenească, clădită din temelie de răposata întru fericire, Doamna Ancuța, soră cu domnița Bălaşa.”

În Cronica lui Dionisie Fotino, din anul 1818, biserica Domnița Bălaşa şi Biserica Sf. Mina apar drept ctitorii brâncoveneşti.

Cu toate acestea, din lipsă de fonduri reparațiile bisericii, după incendiul cel mare din Bucureşti, s-au făcut abia în anul 1874. atunci s-a adăugat la hramul ce-l purta biserica., de Sf. Dumitru, şi de Sfinții Arhangheli Mihail şi Gavril, şi pe acela al Sf. Mina. Cu acea ocazie s-a dus şi s-a aşezat Icoana făcătoare de minuni a Sfântului Mina, care se găsea în Biserica Stelea, care suferise în urma incendiului şi care nu s-a mai refăcut. Odată cu Icoana s-a adus şi racla cu moaştele Sf. Mina.

În forma actuală, biserica a fost reconstruită la 1900, în timpul primarului general C. F. Robescu care, împreună cu enoriaşii, au ajutat material această lucrare.

Proiectul restaurării a fost făcut de F. PETRICU, de la Primăria Capitalei.

Din proiect se desprinde că numai baldachinul de la intrare, cu scările şi pridvorul, au fost adăugate la acea dată, vechii construcții a bisericii. Printre figurile meritorii ale slujitorilor acestui locaş se aminteşte de pr. Grigore Popescu, stavrofor şi revizor ecleziastic, care a pus la cale, în înțelegere cu primarul şi cu enoriaşii, restaurarea bisericii, a picturii şi a mobilierului. Biserica Sf. Mina – Vergu este monument istoric. Actuala clopotniță, înspre sudul bisericii, cu cele două clopote turnate în 1920, s-a ridicat în anul 1962, fiind susținută de patru stâlpi de oțel. În anul 1941, într-un raport de expertiză tehnică al arhitectului D. Ionescu – Berechet se arată că igrasia a ajuns la o înălțime de 2 m, că în clădirea bisericii pereții şi bolta cea mare reprezintă fisuri, cauzate de cutremurul din 1940. În privința arhitecturii, se recomandă ca ea să rămână aşa

cum era, stăruind ca turlelor să nu li se aducă nici o mdificare, pentru ca să poarte precis pecetea timpului în care au fost făcute, adică anul 1900.

Această ultimă restaurare s-a făcut în perioada 1941-1943, în baza proiectului arhitectului Joja C.

Lucrările executate au constat în: eliberarea temeliei din afară prin degajarea pământului din jur împrejurul bisericii; decojirea şi refacerea tencuielilor interioare şi exterioare, alterate de igrasie, precum şi canalizarea apelor pluviale prin tuburi subterane şi cămine colectoare.

Mai târziu, în anul 1945, a fost nevoie să se execute şi alte lucrări, şi anume: consolidarea turlei celei mari, cu bare transversale de oțel, reînnoirea tinichigeriei acoperişului; refacerea treptelor de piatră la intrare, revizuirea tâmplăriei de lemn şi metalică, spoirea fațadelor, repararea trotuarelor din jurul bisericii cu dale din beton.

În acelaşi an a fost restaurată şi pictura de A. Moscu, pe baza devizului făcut de prof. Traian Bilțiu-Dăncuş. Vechea frescă din anul 1901, care fusese opera călugărului pictor V. Damian, căzuse sau se şterse şi acum se recomanda să se păstreze stilul inițial, care era după toate semnele foarte onorabil, deoarece pictura era în parte măcinată de fum şi nu ar mai fi rezistat unei spălări, decât cu lipsuri evidente, şi recomandă repictarea pe suprafețe nou tencuite şi peste suprafețele pictate şi degradate.

Restaurarea, reparațiile, consolidările şi pictura s-au făcut în principal prin contribuția enoriaşilor şi, într-o mai mică măsură, pe seama fondurilor de la alte instituții şi organizații.

În prezent, în 1976, după 30 de ani de la ultimele reparații, starea în care se află clădirea bisericii şi cele din jurul ei, necesită noi reparații mari, precum şi amenajarea corespunzătoare a grădinii din curtea bisericii. Igrasia nu a fost oprită prin eliberarea temeliei din afară, de pământul care a fost scos, aceasta a ajuns iarăşi în exterior până la înălțimea de doi metri, iar pe dinafară tencuiala a căzut la intrarea în biserică; blocurile de piatră ale scărilor de la intrare s-au

deplasat de la locurile lor, mozaicul din interior s-a degradat, ca urmare a pătrunderii igrasiei, pictura s-a măcinat sau s-a şters, din cauza fumului, picturile se recunosc cu greutate. Tabla acoperişului este alterată de rugină. La aceasta se mai adaugă şi neîngrijirea grădinii din curtea bisericii, precum şi stricăciunile exterioare şi interioare la cele două imobile proprietate a bisericii.

Pentru înlăturarea acestei situații care stânjăneşte activitatea parohiei şi credincioşilor, prin stăruința şi grija actualului Consiliu Parohial, prezidat de părintele paroh Alexandru Leu, venit aici din iulie 1975, s-a trecut la întocmirea proiectelor de lucrări, pentru restaurare şi reparații. Se vor face toate eforturile pentru ca, împreună cu enoriaşii bisericii să se ducă la bun sfârşit toate lucrările de consolidări şi reparații, înlăturarea fumului, repictarea, precum şi înfrumusețarea grădinii şi a curții bisericii, în aşa fel încât noul aspect al acestui sfânt locaş să fie pe măsura ctitorilor înaintaşi şi să nu lase nimic de dorit. Aşa să ne ajute Dumnezeu.”

Biserica „Sfinții Voievozi”
(Str. Sfinții Voievozi nr. 2)

„Ideea construirii acestei sfinte biserici a aparținut fericitului între pomenire Stoian Băcanu, fiul lui Petre Staneț, sârb de origine, venit la noi în țară de la Gabrovo-Bulgaria. Acest Stoian Băcanu, în anul 1812, când izbucni ciuma în Bucureşti, se refugiază la Braşov şi se roagă lui Dumnezeu să scape cu viață, el şi familia lui, făgăduind că va ridica o biserică pe cheltuiala sa.

Reîntors în Bucureşti, în anul următor (1813), Stan Băcanu îşi ține făgăduiala caută şi cumpără loc pe ulița Târgoviştei, în partea de nord a Capitalei, în mahalaua dulgherilor (azi Calea Griviței nr. 58) şi pune temelia primei biserici, închinată Sfinților Arhangheli Mihail şi Gavril şi maicii Domnului. În această lucrare este ajutat de sora sa JOIȚA şi de Dumitru Cojocaru, fiul lui Manciu, astfel încât reuşeşte să termine construcția în anul 1817. Odată cu biserica, au zidit şi 17 chilii, care să servească de locuință, fără plată, pentru oameni săraci şi 8 prăvălii, din venitul cărora să întrețină biserica şi slujitorii ei, şi să se îngrijească fântâna din fața bisericii. Această clădire şi fântâna nu mai există astăzi.

Fiind ridicată biserica şi clădite anexele, se înființează şi parohia „Sfinții Voievozi”, prin dezlipirea unor părți de la parohiile învecinate: Manea Brutarul (SE), Popa Tatu (S) şi Nicolae Tabacu (E).

Cu timpul, biserica a început a se ruina şi nu mai corespundea noilor cerințe ale vremii, iar numărul enoriaşilor creştea. Astfel, că în anul 1903, doi preoți, vrednici slujitori ai bisericii, pe numele lor VASILE POCITAN, mai târziu arhiereu sub numele VENIAMIN PLOIEŞTEANU şi preotul IOAN BURCA, au început rezidirea bisericii, ajutați în această muncă sfântă de epitropii IOAN OBEDENARU şi Ştefan Vasilescu. Această nouă biserică s-a zidit după planul arhitectului D. PATRICIU, mai înaltă, mai încăpătoare şi după

un stil care să aducă cu cel de la Biserica Mânăstirii Curtea de Argeş, aşa după cum se poate vedea astăzi, zidită pe o temelie înaltă, în formă de cruce, cu un pridvor frumos, sprijinit de patru coloane, având un acoperiş cu trei turle bine cumpănite.

În interior, pictura a fost executată de preotul pictor VASILE DAMIAN într-un stil neo-bizantin. De la 1903, septembrie 21, când a fost sfințită această biserică s-a intervenit cu lucrări de refacere a picturii (întocmai cu originalul) de către pictor prof. Teodorescu-Romanați şi Traian BILTIU, în anul 1962.

După cutremurul din 1977 s-au impus lucrări de reparații şi consolidare a bisericii. Aceste lucrări s-au efectuat în etape. La început s-a finisat exteriorul cu praf de marmură. Pictorul Samoilă Nicolae a pictat interiorul, lucrare încheiată în anul 1993. Dintre preoți, amintim pe pr. PETRE VINTILESCU, profesor universitar, care împreună cu colegul său, pr. Haralambie Popescu, au construit în 1932 casa parohială, pe lângă biserică; pe pr. IULIAN MAN, protopop şi inspector general bisericesc, pe distinşii preoți Dumitru Nistor, Alexandru Constantinescu, Pivniceru N. Mesaroş şi Ciceu.”

Biserica „Sfinții Voievozi”

Actuala biserică Sf. Voievozi s-a ridicat pe locul unei foste bisericuțe care, după tradiție, fusese construită, la mijlocul veacului al XVIII-lea de către negutătorul Mihalcea Bacalul, având hramul Sf. Voievozi.

În anul 1817, negustorul Petrea Stoian, împreună cu Dumitru Sin Manciu Cojocarul, au construit în zid, în locul vechii biserici, o alta.

Nu se cunoaşte exact numele meşterului sau inginerului constructor, în mod aproape sigur el poate fi unul dintre următorii: FREYWALD, HARTEL, OTT sau Joseff WELTZ, cel care a construit, în 1819, Biserica Sf. Dumitru (Biserica de Jurământ).

Clădirea bisericii era făcută din cărămidă subțire, îmbinată cu mortar, iar acoperişul era construit din şină sau olane. Biserica a fost învelită cu tablă abia la mijlocul veacului trecut.

Pictura interioară, în frescă, era în stil bizantin. Pisania aşezată în anul 1917, avea următorul conținut: „Aşa să strălucească lumina voastră înaintea oamenilor, ca să se vadă ale voastre bune fapte. Drept aceea şi eu, robul lui Dumnezeu, Stoian Băcanul Sin Petre Staneț Gabrovianul, cu soția lui Zița, şi Dumitru Cojocaru Sin Manciu, cugetând a se proslăvi numele celui în Troiță mărit, Dumnezeu, întru cinstea şi pomenirea Adormirei Născătoarei de Dumnezeu şi a sfinților Mihail şi Gavril şi a Sfântului Ierarh Nicolae, am înălțat această sfântă biserică din temelie, precum se vede, în zilele preaînălțatului domn Io Gheorghe Caragea V.V., fiind Mitropolit a toată Ungro-Vlahia chirio chir Nectarie, ca să fie veşnică pomenire celor ce au dat ajutor şi celor ce vor da să fie şi aceea pomeniți în veci, amin. Leat 1817, august 1.”

La începutul secolului XX începe construcția noii clădiri a bisericii, după planurile arhitectului P. Petricu (1846-1910, membru fondator al Societății Arhitecților, cel care a construit şi biserica Silvestru).

Acesta alege ca model biserica catedrală din Curtea de Argeş. El îi desemnează ca antreprenori pe fraţii RAIMOND şi LUIGI BOZERO, meşteri ce au construit şi Şcoala Comunală Sf. Voievozi.

Pictura a fost executată de preotul V. Damian, absolvent al Şcolii de Belle-Arte din Iaşi, care mai pictase şi decoraţiunea interioară la bisericile Cuibul cu Barză, Sf. Mina (Vergu), Tei, Brezoianu etc.

Pictorul avea ca ajutoare pe fiul său, Emil Damian, pe atunci student în ultimul an la Belle-Arte la Bucureşti şi pe pictorul polonez PANASENSKCHI, naturalizat român.

Catapeteasma, stranele, amvonul tetrapodul şi întregul mobilier au fost executate în lemn de ştejar de către C.M. Babic, artist cu studii de specialitate în ţară şi în străinătate, care sculptase, până la cea dată mobilierul şi sculptura la bisericile: Amzei, Delea Veche, Tei etc. El era fiul renumitului sculptor bisericesc M. Babic, care împodobise bisericile: Domniţa Bălaşa, Sf. Spiridon, Antim, Sf. Nicolae-Selari etc.

Vitraliile au fost executate de maestrul german IULIUS SCHROTER iar ornamentaţiile exterioare de sculptorul FAUST, conform planurilor arhitectului P. Petricu, în stil bizantin, imitând decoraţiunea exterioară a bisericii M-rii Curtea de Argeş.

Pisania pusă cu acest prilej are următorul conţinut:

„Ridicatu-sa din temelie acest sfânt lăcaş, cu hramul sfinţilor marilor ierarhi Mihail şi Gavril şi Adormirea Maicii Domnului, în anul mântuirii 1817 de către repausaţii întru fericire Stoian Băcanul şi Petre Staneţ Gabroveanu cu soţia sa Joiţa, Dumitru Cojocaru sin Manciu şi alţi evlavioşi creştini.

Ruinându-se cu vremea, acum între anii 1900 şi 1903, în a doua arhipăstorie pe scaunul Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei a IPSS Iosif Gheorghian, fiind primar al Capitalei d. C.F. Robescu, s-a restaurat radical şi împodobit din fondul primit de la Primăria Capitalei şi cu ajutorul enoriaşilor, prin stăruinţa şi osteneala epitropilor maior I. Obedenaru, G. Ioaniţescu, paroh

econom V. Pocitan şi preotul econom – stavrofor Ion Burcă. S-a târnosit la 21 septembrie 1903, arhitect fiind d. P. Petricu.”

ISTORIA BUCURESTIULUI PRIN BISERICILE SALE
Fascic. XII

Mânăstirea „Plumbuita”

(Str. Matei Basarab nr. 58)

„Această Sfântă Mânăstire, numită Plumbuita, cu hramul naşterea Sfântului Ioan Botezătorul, a început a se zidi din temelie de voievodul Țării Româneşti, Petru cel Tânăr (1559-1568), isprăvindu-se şi înfrumusețându-se de voievodul Alexandru al II-lea (1568-1577), soția sa Ecaterina şi fiul lor, Mihnea Voievod (1577-1583; 1585-1591).

Ruinându-se, a fost reînnoită în anul 1647, de evlaviosul voievod Matei Basarab, care a înălțat din nou clopotnița, zidul înconjurător, chiliile şi Palatul Domnesc.

Cu vremea, iarăşi năruindu-se, s-a purces la restaurarea ei, în anul 1933, şi s-a continuat în anul 1948, prin râvna Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, şi cheltuiala Mitropoliei, Institutului Biblic şi oblolul preoțimei din Bucureşti.

Aşezându-se aici atelierele de sculptură şi pictură, turnătorie de clopote şi policandre şi alte ateliere.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a săvârşit lucrul în luna mai din anul 1958, când s-au împlinit 10 ani de la alegerea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian”

(N.N. pe partea din stânga a zidului mânăstirii, la intrare, se află o placă, cu următorul conținut:

„În anul 1573, lua ființă în acest lăcaş, cea dintâi tiparniță din Bucureşti. Cartea tipărită aici, cunoscută astăzi, este un Tetraevangheliar din anul 1582”)

Arhimandrit stareț SIMEON TATU

Mânăstirea „Plumbuita” (CONTINUARE)

Ansamblul monahal fondat de Petru Vodă cel Tânăr (1559-1568), înconjurat inițial cu ziduri şi şanț de apă, a avut şi rol de cetate de apărare a capitalei. De înfrumusețarea şi dotarea mânăstirii s-au mai ocupat Alexandru II (1568-1577), cu doamna sa Ecaterina şi fiul său Mihnea Vodă Turcitul (1577-1583).

Grav deteriorată de turcii lui Sinan Paşa în 1595; în 1632, lângă mânăstire, Matei Basarab a înfrânt oastea lui Radu Vodă şi în amintirea victoriei, a refăcut mânăstirea şi a construit o casă domnească (1647). În 1802 şi 1838, clădirile ansamblului au fost avariate de cutremure; în anul 1848 aici au fost închişi o parte din conducătorii revoluției.

Biserica este de plan treflat; fațadele împărțite printr-un brâu în două registre: cel inferior, mai mare, cu panouri dreptunghiulare, iar cel superior cu ciubuce.

Absida altarului, cu semicalotă sferică, uşor elipsoidală, despărțită de naos prin iconostasul zidit probabil în secolul al XIX-lea: pe peretele nordic se află proscomidia, sub formă de nişă.

Cele două abside laterale ale naosului sunt dispuse diferit față de axul bisericii, din care cauză naosul capătă aspect de pătrat neregulat; calotă sferică a naosului se sprijină pe arcurile celor trei abside şi pe o scurtă boltă semicilindrică spre vest.

Pronaosul este despărțit de naos prin trei arcade sprijinite pe doi stâlpi octogonali, din zidărie; dreptunghiular, e împărțit de un arc longitudinal în două travee, fiecare acoperită cu câte o calotă sferică pe pandantiv.

Pridvorul, având boltire similară cu a pronaosului, se deschide prin arcade înalte, înguste, şi peretele plin în mijlocul fațadei vestice, unde se află pe exterior, icoana de hram (Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul). Intrarea în

pridvor se face printr-un portal cu baghete simple, încrucişate şi rozete, decor întâlnit şi la ancadramentele ferestrelor.

Pictura bisericii datează din etape diferite: din vremea lui Alexandru II sunt frescele din absidele naosului şi cele de pe pereții laterali ai pronaosului; din perioada 1806-1834 – altarul, calota sferică din naos şi cele două registre de jos, datorate unor meşteri zugravi formați la şcoala de pictură de la Căldăruşani; celelalte părți au fost repictate în anii 1956-1958.

Ansamblul mânăstiresc cuprinde mai multe construcții de mare interes artistic. Bucătăria (cuhnia), de pe latura nord-estică a incintei este cel mai vechi exemplar de acest fel din Țara Românească (datează din vremea lui Matei Basarab), are formă pătrată, cu trompe suprapuse de pandantivi ce susțin un octogon cu gemulețe, încheindu-se cu o calotă sferică ce constituie coşul încăperii.

Pe latura sudică a incintei se află trapeza, chilii mai noi, precum şi casa domnească înălțată de Matei Basarab (au rămas neschimbate numai pridvorul şi pivnițele boltice).

Intrarea în mânăstire se face prin baza turnului-clopotniță, edificiu cu trei niveluri, datând în forma actuală din perioada 1806-1812.

La mânăstirea Plumbuita a funcționat în anul 1582 prima tipografie din istoria Bucureştilor.

Mânăstirea deține o colecție de artă religioasă din secolele XVII-XIX.

Biserica „Răzvan”

(Calea Moşilor nr. 3)

„A fost construită, probabil, de un căpitan Răzvan, pomenit în documente în timpul domniei lui Matei Basarab, între anii 1635-1647.

Este posibil ca biserica să fi fost reclădită de acesta pe ruinele unei biserici mai vechi deoarece în jurul bisericii au fost descoperite, în cursul ultimelor săpături arheologice, morminte din sec. al XVI-lea. După 1705 biserica a fost restaurată de către BARCA COJESCU, mare logofăt, Vlădoaia, mama sa şi Enache Văcărescu. Biserica a avut în jurul ei clădiri, din care pricină, în sec. al XVII-lea i se spunea mânăstire. A ars din timpul marelui incendiu din 1847. A fost reparată în anii următori, fiind repictată de C. Lucca şi Mişu Popp, atunci a dispărut şi vechea inscripţie.

Biserica Răzvan este unul dintre puţinele documente bucureştene de acest fel, care are plan dreptunghiular; pridvorul a fost aplicat târziu, probabil după incendiul din 1847, fiind de factura celui de la Sf. Gheorghe Nou, refăcut în acelaşi timp.

Se remarcă prin frumuseţea sa catapeteasma bisericii, sculptată în lemn.”

(”Extras din Repertoriul bibliografic al monumentelor feudale din Bucureşti, de N. Stoicescu”)

Preot paroh TĂUTUL ADRIAN

Biserica „Sfântul Dumitru"

(Str. Iuliu Maniu nr. 3)

Preot paroh Gh. I. Popescu – Argeş

„Ctitorie a boierilor Bălăceni, datând din anul 1654. Construcţia era din lemn. A dispărut şi odată cu ea s-a pierdut şi pisania.

Pe locul acesteia, la 1753 boierii Râmniceni ridică o biserică din piatră, a cărei pisanie s-a pierdut şi ea. S-a păstrat totuşi un document, datat 31.11.1754, actul de fundaţiune, semnat ca martori de Constantin Logofătul Dudescu, Constantin Spătarul Brâncoveanu şi Ştefan Logofătul Dudescu. Documentul respectiv, împreună cu alte acte referitoare la Biserica „Sf. Dumitru" se află în lucrarea generalului P.V. Năsturel, dedicată Bisericii Stavropoleos (Bucureşti, 1906, p. 33-38)

Cea de-a treia biserică a fost începută în anul 1819, la stăruinţa episcopului de Buzău, Kostendie Filitti. Lucrarea a fost continuată de episcopul Constantin Rătescu (1819-1824), terminată şi înzestrată de episcopul Chesarie al Buzăului (1826-1846). Acoperişul bisericii a ars la incendiul devastator din anul 1847. Episcopul Filotei al Buzăului restaurează biserica la 1852.

Pictura iniţială a fost făcută de zugravul IOAN MINCU şi Costache între anii 1826-1843, sub îndrumarea pictorului italian GIULLIANI, care a introdus stilul realist în iconografia bisericilor noastre, la şcoala de pictură şi sculptură bisericească de la Buzău, înfiinţată de CHESARIE.

Catapeteasma a fost lucrată tot acolo, în stil baroc, de către sculptorul Dimitrie Spătaru, împreună cu ucenicii săi, AGAPIE, ENACHE, TĂNASE şi un poleitor IVAN LIPOVEANU, DIN BRĂILA. După incendiul din 1847. pictura a fost restaurată de pictorul SZATMARY, între anii 1850-1852.

Cunoscută sub numele de biserica „de jurământ" (aici se depunea în mod solemn jurământ de credinţă sau în cazuri judiciare), după primul război mondial, monumentul a fost lăsat în paragină şi propusă spre demolare. A fost

salvată datorită campaniilor de presă duse de academicianul I.C. Filliti. El a obținut de la primarul general al capitalei ajutorul necesar. Biserica a fost redată cultului la data de 30.11.1930. între anii 1964-1966, biserica a fost renovată în exterior prin lucrări de reparații capitale, a fost împrejmuită cu gard de metal, lucrat în stil brâncovenesc, au fost refăcute instalațiile electrice, de încălzire şi apă din interior, şi a fosr reamenajată şi înfrumusețată grădina înconjurătoare. A fost afectată de cutremurul din 1977. A fost din nou refăcută, rezistând cu brio la cel din 1986 şi 1990.

1. Vătaful Stroie Râmniceanul, în călugărie se numea ISAIA, împreună cu nepotul său, logofătul Radu, încep refacerea bisericii la 1741
2. Ioan C. Filitti era strănepot de frate al episcopului de Buzău, KOSTANDIE FILITTI (1819)
3. Primarul general al Capitalei era Dimitrie Dobrescu
4. Noul paroh, hirotonisit la 1930 a fost preotul Dumitru Popescu

Biserica „Sfântul Gheorghe-Mărțişor"
(Str. Mărțişor nr. 63)

„Cu vrerea „Sfintei Treimi" această sfântă biserică cu hramul „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe" şi „Sf. Arhangheli Mihail şi Gavril" s-a zidit din temelie pe dealul Mărțişorului, în timpul păstoriei IPSS Patriarh Nicodim Munteanul, pe terenul dăruit de evlavioşii creştini Gheorghe şi Ioana Alexandrescu, cu fiul lor Mihai şi cu obolul multor creştini însemnați lângă tabloul votiv din sfânta biserică, prin truda preotului MIHAI TATARAM, primul preot numit aici, ajutat de epitropii:

MIHAI GEORGESCU;

C. IONESCU;

GH. DUMITRESCU;

I. UNGUREANU şi Consiliul Parohial din 1941, înscris la proscomidie.

Temelia i s-a pus la 1 august 1943 şi s-a târnosit la 19 septembrie 1949 de IPS EFREM AL BASARABIEI.

Planul construcției a fost întocmit de arhitectul Călugăreanu constructor fiind Ilie Constantinescu.

Pictura a fost executată de profesor pictor Gh. Teodorescu – Romanați. Din cauza seismelor, fumului şi igrasiei, pictura s-a deteriorat, suferind încă trei restaurări.

Tot prin truda preotului MIHAI TATARAM, ajutat de enoriaşii însemnați în sfânta biserică şi ajutat de Consiliul Parohial, format din: Alex. Davidescu, epitrop; D. Stoica, epitrop; Ovid Cojocaru, Gh. Fulger, N. Ionescu, Ion Diaconu, Pavel Dan Dumitrescu, Alexandru Broscaru, Gh. Cristea, Ion Marin, I. Tănase, s-a păşit, la 18 august 1993 la restaurarea picturii de către pictorul de categoria

I-a ELENA VASILESCU, din Bucureşti, împreună cu V. Viorel, C. Chivu şi ucenicii: Olga, Bogdan şi Ioan.

Resfințirea s-a făcut la data de 31.10.1993 de către P.S. Episcop Roman Ialomițeanul.”

Preot paroh Tătărâm Mihai

Biserica „Şerban – Vodă” – Progresul

„Ziditu-s-a acest sfânt lăcaş cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, cu începere din anul 1943, şi s-a terminat în anul 1964. Biserica a fost ridicată pe terenul donat de buna creştină ATHENA VALENTINA col. Popescu, decedată în anul 1937 şi îngropată la M-rea Cernica, după ultima ei dorință.

Înălțarea acestui sfânt lăcaş s-a făcut prin munca şi strădania preotului Dragotă Grigore, având ca fonduri sumele lăsate prin testament de către ctitoria Athena Valentina Popescu, prin daniile credincioşilor, la care s-au adăugat şi ajutoarele primite de la Sfânta Arhiepiscopie şi Departamentul Cultelor.

Parohia Şerban Vodă, situată pe teritoriul fostei comune suburbane Şerban Vodă, a luat ființă în 1940, sub arhipăstoria Patriarhului Nicodim Munteanu, în baza legatului testamentar făcut de Athena Valentina Popescu şi descoperit de preot Dragotă Grigore. Simțindu-se nevoia construirii unei capele, în care să se oficieze serviciile religioase pentru împlinirea nevoilor moral-spirituale, s-a amenajat în Ateneul Şcolii, în anul 1941, o capelă sfințită de Arhiereul VENIAMIN POCITAN.

În anul 1942, în imediata apropiere a actualei biserici s-a zidit o capelă, pe locul unde este ridicată o cruce, capela fiind sfințită de Protopopul TRAIAN COSTEA.

La data de 22 august 1943, s-a pus piatra fundamentală a noii biserici de către P.C. protopop Traian Costea, asistat de sobor de preoți. La data de 15 august, biserica a fost dată cultului, sfințirea provizorie fiind făcută de preot Dragotă Grigore. Planurile au fost întocmite de către arhitect VASILE IONESCU şi Vanghele Dumitrescu. Ele au suferit unele reduceri, din lipsă de fonduri. Execuția tehnică s-a făcut de către meşterul Ispas Baicu.

Pictura bisericii s-a executat în frescă de pictorii: Gh. Rusu, V. Precup şi Dimitrie Nicolaide, între anii 1953-1959. În anul 1962 biserica a fost împrejmuită, în anul 1964 s-a făcut pridvorul iar între anii 1964-1965 s-a refăcut învelişul bisericii.

În 1968-1969 a fost reparată turla cea mare, eliminându-se igrasia şi s-a continuat pictarea celor două pridvoare de către pictorul Eugen Profeta.

În ziua de 10 mai 1970, în timpul arhiepăstoriei Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, a avut loc târnosirea acestui sfânt lăcaş.

Slujba sfinţirii a fost oficiată de P.S. Episcop dr. Antim Nica Târgovişteanu, Vicar Patriarhal, în frunte cu p.c. preoţi consilieri Mihai Marinescu şi Dinu Provian, protoiererul Circ. III Capitală. La solemnitatea sfinţirii a participat şi I.P.S. Mitropolit al Libanului, SARCHIZIAN, Rectorul Institutului Teologic din Beirut, aflat în ţara noastră ca oaspete al Bisericii Ortodoxe Române.

Solemnitatea de sfinţire a constituit cea mai mare sarbătoare duhovnicească pentru credincioşii cartierului Şerban Vodă, acum în înflorire, biserica nou sfinţită aliniindu-se la marile realizări materiale şi spirituale din patria noastră ....

Preot Paroh Alexandru Niculescu”

„Istoricul Bisericii Sf. Ierarh Nicolae din Parohia Dămăroaia”

„Biserica este construită în anul 1946, pe locul unde a fost hramul Sf. Mucenic Miron, zidită în anul 1932, data când a fost înființată parohia Dămăroaia, extrabugetară.

În anul 1938, luna noiembrie, prima lună de conducere parohială, a preotului Constantin Predeleanu, s-a identificat pe planul de parcelare al cartierului întregul teren destinat bisericii şi casei parohiale şi s-a împrejmuit cu gard fasonat, cu sprijinul autorităților civile locale.

În anul 1939 s-a plantat terenul cu arbuşti şi pomi fructiferi. În anul 1939 paraclisul a fost mărit şi s-a luat inițiativa zidirii bisericii.

La 25 decembrie 1946 s-a făcut sfințirea de către P.C. Protopop Alexandru Ionescu şi s-a dat învoirea de a se face serviciul divin în această biserică.

Biserica este zidită din cărămidă şi beton armat, cu ziduri groase de 0.3 m. De atunci, în fiecare an s-au continuat lucrările cu fonduri din donațiile enoriaşilor, credincioşilor binevoitori şi fonduri proprii ale parohiei.

În anii 1953-1954, prin sprijinul Prea Fericitului Părinte Patriarh JUSTINIAN, în cadrul şantierului de pictură al Sfintei Patriarhii, s-a efectuat pictura în frescă de către un colectiv de pictori numiți de Administrația Patriarhală şi condus de pictorul D. Nicolaide.

În anii 1958-1959, s-a zidit catapeteasma bisericii din zid şi ştucatură, în piatră artificială şi ghips. Lucrarea s-a efectuat în regie iar structura a fost făcută de către sculptorul Rudolf Waffler.

În anul 1960 s-a pictat de pictorul D. Nicolaide. În anul 1956 s-a zidit casa parohială. În anul 1958 s-a finisat parțial şi este locuită de către preotul paroh C. Predeleanu, ctitorul bisericii.

În anul 1963, luna noiembrie, ziua 10, sub păstorirea P.S. P.P. Justinian, s-a terminat acest sfânt lăcaş de către P.S. Episcop Antim TâRgovişteanu, paroh fiind iconom stavrofor, C. Predeleanu şi preot coslujitor ILIE GAUIANU."

Biserica „Sfânta Vineri” – Colentina
(Str. Gherghiței Nr. 4)

„În ziua de 22 luna iunie, anul 1947 s-a turnat temelia acestui sfânt lăcaş, cu hramul „CUVIOASA PARASCHIVA”, în timpul I.P.S. Patriarh Nicodim, cu cheltuiala enoriaşilor parohiei şi cu strădania Epitropiei şi a Consiliului Parohial, paroh fiind preotul DIONISIE GOGOASE şi s-a sfârşit în ziua de 25 aprilie 1948, paroh fiind preot Gh. N. Ionescu.”

În dreapta, la intrare, se află mormântul ctitorului, pr. Gh. N. Ionescu (1910-1971).

În vara anului 1995 au început lucrări de refacere ale bisericii.

Preot paroh Mutulescu Emil
Preot ZAREA ANATOLIE

Biserica „Sf. Antonie cel Mare”

(Str. Oradea Mare)

„În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.

Această Sfântă şi Dumnezeească biserică, cu hramul Sf. Antonie cel Mare, a fost zidită de preotul paroh Stefan Mihail, cu ajutorul credincioşilor, şi s-a pus temelia la 14 oct. 1946.

S-a lucrat la zidirea Sfintei biserici până în anul 1948, când regimul comunist – ateu a interzis construcția. Cu multă osteneală a fost obținută o nouă autorizație de lucrări în anul 1968, luna noiembrie. În anul 1973, luna mai, am fost nevoiți să începem avtivitatea cultică în noul lăcaş, aflat în stadiul de construcție.

În anul 1979, martie 28 a decedat preotul ctitor, pr. Ştefan Mihail, lucrările fiind continuate de preotul Cristescu Mihail, care a fost alături de ctitor din 1968.

Cu ajutorul celui atotputernic, toate lucrările dde finisare, împodobite şi înzestrare a Sf. lăcaş au fost terminate în 1990. târnosirea acestui sfânt lăcaş a fost săvârşită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, cu mare sobor, în ziua de 17, luna martie, anul 1991, fiind preot paroh Cristescu Mihail şi epitrop Gâlcă Dumitru.”

Preot paroh Cristescu Mihail

Biserica „ALBA – POSTĂVARI”

(Str. Bateriilor nr. 41)

Jupâneasa CAPLEA, soția marelui Postelnic Stoica Ghiorma, ridică prima biserică, îmreună cu un schit de călugări, în perioada 1564-1568. În veacurile următoare, această biserică va fi cunoscută şi sub numele de mai jos: biserica Albă, Achitul Sfântul Nicolae din Mahalaua Postăvarilor, Biserica Postăvari sau Biserica Postăvarilor.

În veacul trecut se considera că această biserică ar fi, ca vechime, pe locul doi în Bucureşti, după biserica Sf. Atanasie-Bucur.

O legendă, consemnată şi de cronicarul Radu Popescu menționează faptul că Banul Mihai (viitorul domn al Țării Româneşti – Mihai Viteazul) căzând în mâinile lui Alexandru cel Rău, îşi va găsi refugiu la schitul Jupânesei Caplea, unde se roagă icoanei făcătoare de minuni a Sf. Nicolae, pentru a-i salva viața. De va scăpa, promite viitorul domn, va ridica o mânăstire în apropierea schitului. Astfel, spune cronicarul Radu Popescu s-a născut Mânăstirea Mihai Vodă.

Din cauza deselor revărsări ale Dâmboviței, acest lăcaş va fi părăsit şi va cădea în paragină.

Abia în primii ani ai sec. al XVIII-lea, spre sfârşitul domniei lui Constantin Brâncoveanu, schitul renaşte, prin grija noilor locuitori ai mahalalei: postăvării. Aceştia îşi spălau postăvarurile, pânzeturile şi borangicurile în apa puțin adâncă a bălților din preajma schitului.

Biserica fusese închinată metoh M-rii Mihai Vodă şi va fi cunoscută şi sub numele de Alba Postăvari.

Fiind grav avariată de cutremurul din 1838, ca mai toate bisericile din oraş, rămâne în ruină, neputând fi reparată.

Locuitorii cartierului Postăvari se gândesc acum să dărâme vechea biserică, pentru a zidi din temelie o alta, de fapt a treia biserică, în ordine cronologică. Printre cei care au contribuit cu râvna şi fapta lor amintim: jupân Gheorghe Ion Franzelaru, Serdaru Costache Constantinescu, Nicolae Constantinescu Franzelaru, fraţii Iancu şi Costache Stoicovici şi alţii. Construcţia a început la data de 17 februarie 1856 şi a fost sfinţită la 28 septembrie 1857, în zilele lui Alexandru Ghica, întâistătătorul bisericii fiind Nifon, mitropolitul Ungro-Vlahiei. Acum, bisericii Sfântul Nicolae din postăvari i se mai adaugă două hramuri: „Sf. Mucenic Gheorghe" şi
„Sf. 40 de mucenici".

În anul 1889 este refăcută pictura interioară de către meşterul ANTON SERAFIM, alte reparaţii fiind efectuate în 1908, 1925, precum şi după bombardamentele din vara anului 1944.

În perioada 1880-1981 va începe sistematizarea acestui cartier, iar în urma acestuia, la 18 martie 1984, biserica va fi demolată.

Mobilierul bisericii, împreună cu obiectele de cult, catapeteasma sculptată în lemn de tei, cu icoane pictate în tinereţe de pictorul
N. Grigorescu, îmreună cu candelabrul principal, lucrat de către Nicolae Faur din Brăneşti, cărţi bisericeşti din secolul al 17-18-lea au intrat în înzestrarea Bisericii Sf. Mihail şi Gavril din Popeşti-Leordeni, reconstruită după cutremurul din 1977. tot la această biserică a fost dus şi unul dintre clopotele bisericii Postăvari. În curtea bisericii Postăvari se afla o clopotniţă din lemn, adăpostind 3 clopote. Două dintre acestea au fost turnate după primul război mondial, înlocuind astfel clopotele vechi ale bisericii, care au fost jefuite (date la topit) de către armata de ocupaţie germano-austro-ungare). Icoana făcătoare de minuni a Sf. Nicolae a fost cedată Muzeului M-rii Antim.

Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae" – Crângaşi I
(Str. Cpt. Grozeanu nr. 9)

În interiorul bisericii, demolate în anul 1986, se aflǎ următoarea inscripție, care ținea loc de pisanie: „Această sfântă biserică, după tradiție, s-a zidit la anul 1564 de ctitorii DUMITRU, MARIA şi fiii lor DUMITRU şi MARIA LUPAN SINCARU, preot, soția sa MARIA, cu fiica sa MARIA, Gh. BRAIDEA, cu soția sa ECATERINA.

Se consideră după toate aparențele, că fondatorul adevărat este domnitorul MIRCEA CIOBANU, prin urmare, data fondării trebuie să fie anterioară anului 1564. Legenda spune că domnitorul muntean a zidit acest locaş nu numai ca loc de reculegere ci şi de refugiu. Situată în desişul zăvoarelor din zonă, înconjurat de bălți înaccesibile duşmanilor, biserica nu va avea decât o singură cale de acces, pe un pod ce se putea ridica, la nevoie.

Ulterior, biserica a fost înconjurată de un cimitir. Între anii 1899-1937, în timpul parohiatului preotului Constantin Bălteanu, această biserică a suferit modificări (s-a prelungit pronaosul, a fost repictată de pictorul POTLOVSCHI, între anii 1914-1919, apoi a fost adăugat un pridvor, cu două camere laterale, cafas precum şi o turlă de dimensiuni apreciabile). Pictorul PRISCARIU a executat din nou pictura bisericii, ocazie cu care preotul BALTEANU este zugrăvit printre ctotorii reziditori.

În 1940, turla cea mare şi catapeteasma bisericii sunt distruse de cutremur, dar sunt refăcute în anul 1963. pictorul PRECUP VENIAMIN va reface pictura între anii 1964-1968.

În urma creării lacului CIUREL au dispărut atât biserica cât şi cimitirul din jur, precum şi o parte din cartierul CRÂNGAŞI.

Biserica a fost demolată în luna mai 1986, o parte din obiectele de cult fiind transportate la Biserica Belvedere şi la Biserica Sf. Ilie Grant, ultimul preot paroh fiind părintele BOIERESCU.

ISTORIA BUCURESTIULUI PRIN BISERICILE SALE
Fascic. XIII

Biserica "Curtea - Veche" (Sfântul Anton)

"Biserica este monument istoric şi cea mai veche din Bucureşti. După tradiţie, a fost zidită iniţial de Mircea cel Bătrân ca biserică domnească.

Odată cu zidirea cetăţii Dâmboviţa (Bucureşti), în anii 1398-1401, ea a fost rezidită apoi de Mircea Ciobanul în anul 1546, iar cea mai de seamă restructurare a fost cea făcută de Ştefan Cantacuzino, la 1715, când i s-a adăugat portalul de la intrare şi peretele despărţitor al bisericii femeilor de cea a bărbaţilor (două coloane de piatră se văd şi astăzi) şi s-au închis cele două uşi laterale, dinspre Sud şi Nord, care dădeau în cele două paraclise laterale, unde probabil îşi făceau rugăciunile intime membrii familiei domnitoare.

Actuala biserică a trecut prin mai multe prefaceri, mai ales în timpul domniei lui Bibescu Vodă şi Barbu Ştirbei iar ultima reparaţie s-a făcut de Comisiunea Monumentelor Istorice, între anii 1928-1935.

Arhitectura bisericii cât şi structura zidurilor în panouri şi cărămizi aparente, precum şi cornişa triplu dinţată, arată influenţa tipului arhitecturii sârbeşti din epoca lui Mircea Ciobanu (1456).

Tâmpla (catapeteasma) aminteşte catapetesmele bisericilor din Orient, ceea ce înseamnă că au lucrat meşteri aduşi de Domn din Orientul Creştin.

Biserica are înfăţişare de catedrală deşi, fără paraclisele laterale, nu este încăpătoare, căci ea a servit de Catedrală Domnească, fiind biserica primei curţi domneşti din Bucureşti.

Tradiţia spune că, în secolele XVI-XVII, în această biserică se ungeau domnii ţării şi că la această biserică se tăiau doi berbeci şi în sângele lor călcau, ieşind din biserică, după ungere, domnii-ca să fie viteji şi războinici.

Tot în această biserică au fost înmormântaţi voievozii Pătraşcu cel Bun, la 1588, şi Mircea Ciobanu, la 1599.

Actualmente, nu se găsesc însă în biserică nici mormintele şi nici pietrele de mormânt, care să indice acest lucru.

Pictura este cea a RENAŞTERII, executată de Mişu Pop şi Lecca. La proscomidie s-au păstrat fragmente din pictura originală, de pe vremea lui Mircea Ciobanu.

Fragmentele din pictura de pe vremea lui Ştefan Cantacuzino-frescă şi ulei- s-au încrustat în nişele din dreapta şi din stânga, de la intrarea în biserică.

Între anii 1928-1935, când s-a făcut reparaţia bisericii, s-a spălat şi pictura din 1848-1852.

Hramul vechi al bisericii a fost "Buna -Vestire", ca şi primul patron al oraşului Bucureşti. Hramul "Sfântul Anton" i s-a adăugat după focul cel mare din anul 1847, când arzând vechea biserică "Sfântul Anton" din Piaţa de Flori, în loc să se zidească o altă biserică, în locul celei arse, s-a reparat biserica "Curtea-

Veche", de vis-à-vis, care era ruinată şi părăsită, adăugându-i-se de atunci, pe lângă vechiul hram, "Buna-Vestire", şi hramul "Sfântul Anton"."

Preot Paroh,
Protopop , DINU PROVIAN.

Biserica "Sfântul Nicolae" a Studenților

"În al 1905-lea an de la venirea în trup a Fiului lui Dumnezeu pe pământ, pe aces loc, creştine, unde eşti chemat să-ți pleci fruntea pe lespedea de piatră în fața altarului de jertfă şi să înalți o rugă fierbinte, poposit-au oameni cucernici, spre a ridica lăcaş de închinăciune lui Dumnezeu.

După patru ani de osteneală, meşterii iscusiți , zugravii şi toți ostenitorii priveau spre înălțimea cerului , văzând cum falnicul lăcaş de închinăciune se înălța împreună cu sufletul smerit spre Dumnezeu, dându-l spre a fi sfințit.

Mare fu bucuria ambasadorului rus GHIERS, din a cărui inițiativă se construi lăcaşul, când a văzut că inițiativa nu i-a fost zadarnică.

Având aprobarea Curții Imperiale, care i-a pus la dispoziție 600 000 ruble aur, lucrarea de construire a fost coordonată de arhitectul rus PREVBRAJENSKI.

Acoperind o suprafață de 350 m.p. , biserica se desfăşoară sub formă de cruce. Are zidărie mixtă, din cărămidă presată şi piatră.

Stilul este rusesc, având 7 turle, inițial acoperite cu foiță de aur.
Începută în 1905, la 25 noiembrie 1909, biserica îşi pleacă splendoarea şi măreția în fața soborului de sliujitori, ce veneau spre a o târnosi (sfinți).

Alături de Mitropolitul Primat al Bisericii Autocefale Române de atunci, Athanasie Mironescu, a participat şi Arhiepiscopul Vladimir al Kronstadtului, Vicarul Mitropoliei Petrogradului, delegat al Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse, la slujba de sfințire a bisericii, pe care i-au închinat-o Sfântului Ierarh Nicolae, punându-l patronul ei.

Cât priveşte veşmântul artistic al bisericii, menționăm doar că ornamentele şi o parte dintre icoanele de pe pereții exteriori au fost executate de pictori şi sculptori ruşi şi italieni.

În interior este pardosită cu plăci de formă pătrată, octogonală şi dreptunghiulară din gresie albă, gri, galbenă şi albastră.

Pictura se desfăşoară pe o suprafață de circa 1150 m.p. şi a fost executată în tehnica uleiului mat de pictorul rus VASILIEV.

Catapeteasma, sculptată în lemn şi poleită cu foiță de aur, a fost executată la Moscova, după modelul Catapetesmei din Catedrala "Sfinții Apostoli" din Kremlin.

Pictura de pe catapeteasmă a fost executată de pictorul VAŞNEȚOV, din Galeria Tretiakov.

După 39 de ani de slujire, pictura era acoperită cu fum şi praf, de aceea, în anul 1948 este spălată şi renovată de pictorul CUDINOV.

Nu foarte târziu, adică în 1967, suferă o nouă spălare şi renovare, încredințată unei echipe de pictori autorizați: Eugen Profeta, Victor Zemlicica şi Victor Costiurin.

Starea actuală a bisericii necesită o nouă reparaţie, spălarea picturii, care este afumată, şi consolidarea cupolei principale, care este fisurată pe toată circumferința.

După o tradiție veche, într-o perioadă în care puterile întunericului nu se dezlănțuiseră prea mult, biserica a devenit Paraclis Universitar.

Pentru a reface tradiția întreruptă, la cererea unor reprezentanți ai studenților din Bucureşti, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, redă această biserică studenților, în ianuarie 1992. Astfel, începând cu această dată, Biserica "Sfântul Nicolae" redeveni Paraclis Universitar, având ca prim slujitor în această nouă situație pe cel care semnează acest "Scurt Istoric".

Pr. Paroh,
Pr. Vasile Gavrilă.

Biserica "Sf.Nicolae-Negustori"

"Biserica Negustori este veche, amintită în documente la anul 1665, aprilie 24 (Manuscris A, 545, f.181), în care se arată că avea clopotniță, iar în august 1, 1671, este numită "Biserica Negustorilor". În forma ei exterioară de ayi, datează din 1725-1726, când este reconstruită din cărămidă, în locul celei din lemn, ce a ars la 1718, sub domnitorul NICOLAE MAVROCORDAT.

Ctitorii ei sunt: Simeon-Cup, negustor, înmormântat cu familia în biserică, după 1761, februarie 9, (cf. N.Iorga, "Inscripțiuni în bisericile României"); Radu Piteşteanu, cupeț, înmormântat în biserică la 30 iulie 1725 (cf. Iorga şi Elian); Stoica Abagiul; Stancu Cojocarul, înmormântat în biserică la 1752/1753 (cf.Iorga); Axente Căpitan, înmormântat în biserică la 14 noiembrie 1734 (Iorga).

Biserica a fost scutită de dări de către domnul Nicolae Mavrocordat şi ajutată anual cu câte 45 de taleri, conform zapiselor ce au fost înşiruite şi reînnoite şi de alți mulți domnitori, până la Cuza-Vodă.

Ctitor, de la 1838, este marele agă MANUIL SERGHIADI, care- după cutremurul ce a dărâmat mai toate turlele bisericilor din Târgul Bucureştilor, în 1838, a reparat-o şi în parte a restaurat-o cu cheltuiala sa (turla, ferestrele mari, zugrăvitul). El este epitrop şi al Bisericii "Domnița Bălaşa"; a fost înmormântat în tinda bisericii, precum se vede şi astăzi.

Între 1867-1870 i se face a doua reparație; i se înlocuieşte şindrila cu tinichea şi i se adaugă a doua turlă mare a Pantocratorului (cf. Arhivă).

La 1881 este din nou reparată şi înfrumusețată; i s-au lărgit ferestrele în forma de azi; i s-a închis pridvorul cu geamuri fixate în rame de fier, ceea ce a fost un mare bine, căci s-a conservat pictura de mare valoare din tindă, făcută în frescă de marele pictor Pârvu Mutu, împreună cu ucenicii săi.

Reparația şi înfrumusețarea a fost făcută cu cheltuiala lui Emanoil Protopopescu- Pache, fost primar al Capitalei, fiu al protopopului Iancu, fost slujitor al bisericii.

În 1927 i se înlocuieşte acoperişul de tinichea cu tablă de import Wolf iar în 1942 i se fac reparații sumare de astupare a crăpăturilor în urma cutremurului din 1940.

Biserica "Negustori" este monument istoric, conform Adresei nr.7207/1953 a CSAC.

Este construită din cărămidă turcească, în stil brâncovenesc, este bine proporționată, în formă trilobară, şi are în exterior, la circa 6 m., un brâu aplicat pe zid, caracteristic bisericilor din secolul .al XVIII-lea.

Pictura: În tindă, în afară de icoana Sf. Nicolae, cea a Sf. Petru şi Pavel cu câte un ucenic este a lui Pârvu Mutu, cum s-a mai amintit (cf.publicațiile prof. I:D: Ştefănescu)

În naos şi în pronaos, ca şi în altar, este pictura marelui pictor Gh. N. Tăttărescu, care s-a cojit (deslipit), din cauza umidităţii (făcută în 1888, peste altele vechi)

Pictura catapeteasmei (tâmplei) este de la 1830-1838, restaurarea făcută cu cheltuiala lui MANUIL SERGHIADI.

Pictorul este necunoscut, se pare unul de la Sf. Munte Athos, sau chiar acel PAPATHODOR, fiul preotului Tudor de la Frunzăneştii din Ilfov, care a fost mare pictor la vremea sa.

Biserica are hramul "Sf. Nicolae- Făcătorul de Minuni"
(Urmează textul pisaniei din 1726, redată în extenso)

Obiecte de valoare artistică şi istorică: la un număr de 8 icoane mici, praznicare, imaginile sunt pictate pe pânză de sac, pe ambele feţe, în culori de albastru de piatră, roşu, verde şi alb fildeşiu (cf. Prof. I.D. Ştefănescu); un Evangheliar cu text grecesc şi românesc (chirilic), din 1698, cu plăci artistic lucrate pe copertă; o simie (anaforniţă) de argint, imprimată cu chipul mântuitorului şi a celor 12 sfinţi apostoli; un sfânt epitaf în fir de aur şi argint; sculpturi în lemn; catapeteasma, amvonul, tronul arhieresc etc sunt de mare valoare artistică.

Preot Paroh MIHALCEA DINU.

Biserica "Sântul Nicolae-Şelari"

"Datează din a doua jumătate a secolului al XVII-lea. Cea mai veche menţiune despre ea o găsim într-un document din 1767 (Condica Mânăstirii Nucet), în care se vorbeşte de mahalaua "Sfântul Nicolae- Şelari", ceea ce înseamnă Biserica Sfântul Nicolae din zona unde-şi aveau concentrate prăvăliile şelarii care, de sine înţeles, frecventau mai ales această biserică, fără ca ea să fi fost întemeiată , cum s-ar crede, de breasla lor.

După ce din breasla cea mare, a lucrătorilor în piele, se desfac bresle mai mici, şelarii au luat în seamă şi grija Bisericii "Sfântul Nicolae".

Biserica veche era aşezată pe locul unde este astăzi Ministerul Comerţului Interior, până spre Ministerul Finanţelor sau chiar pe locul unde s-a reclădit la 1868 , pentru a treia oară, biserica de azi.

Oricum, e lucu neîndoios şi precis că exista către sfârşitul secolului al XVII-lea, în mahalaua şelarilor, o biserică cu hramul Sfântul Nicolae, care a fost rezidită din piatră şi, desigur, în stil mare, pe la 1700, de către Şerban Cantacuzino.

"Această sfântă şi dumnezeiască biserică, întrucare se prăznuieşte Sfântul Mare Mucenic şi de Minuni Făcător Nicolae, este făcută de Şerban Cantacuzino, biv-vel paharnic, sin Drăghici Cantacuzino-vel spătar, împreună cu Iorgu Staroste şi Apostol Lazăr, spre slava lui Dumnezeu şi pentru veşnica lui pomenire, a părinţilor, a moşilor şi strămoşilor, în zilele luminatului domnului nostru Io Constantin Basarab, la anul de la zidirea lumii 7208-luna august."

Pisania aceasta a fost zidită la temelia bisericii de astăzi, principalul ctitor al Bisericii "Sfântul Nicolae-Şelari" e Paharnicul Şerban Cantacuzino, piosul restaurator al Mânăstirii Comana (fondată de străbunul său după mamă, Radu-Vodă Şerban, înnoitor al mai multor biserici şi mânăstiri din ţară.)

Aceasta o arată atât vechea pisanie a Bisericii "Sfântul Nicolae-Şelari," cât şi inscripţia de pe anafornită, care zice:

"Acest sfânt discos de anafură l-a închinat Şerban Cantacuzino vel-vornic şi soţia Adriana Sfântei Mânăstiri Sveti Nicolae, ca să fie veşnică pomenire, Decembrie 20, leat 7218=1710)"

Vornicul Şerban Cantacuzino nu avu urmaşi care să se îngrijească de biserică şi nici şelarii suficiente mijloace ca să întreţină biserica. Aşa că, atunci când nevoia ceru un domn, Constantin Voievod-Mavrocordat, fu acela care o repară radical pe la jumătatea scolului al XVIII-lea. Pentru aceasta, i se înscrie numele pe pomelnicul ctitorilor, la proscomidie:

" Constantin V.V., Ecaterina doamna Nicola V.V., Zmaranda Doamna, Pulheria."

Tot printre ctitori se pretinde a fi, pe la 1750, Aniţa Ştirbeanca, fiica răposatului Vel Spătar Radu Golescu, care se credea îndreptăţită a dărui bierica Mitropolitului Neofit Criteanul, sub cuvânt că era făcută de moşul său, Apostol,

cuprins în pisania de la 1700, care împreună cu starostele Iorgu, ajută lui Şerban Cantacuzino a rezidi biserica a doua oară.

În anul 1802, în timpul marelui cutremur de la Sfânta Paraschiva (14 octombrie), Biserica "Sfântul Nicolae -Şelari" a căzut de la temelie.

Doi ani în urmă, adică la 1804, ea a fost zidită a doua oară, cu ajutor obştesc, prin osârdia lui Hagi Gheorghe-Polizu, Nicolae Zaharia şi Gheorghe Dimitriu, după cum arată cartea Mitropolitului Dositei Filitis, din 1804, septembrie 25, şi cum atestă pisania pusă atunci la noua clădire.

Clădirea aceasta durează până la 1860 când, zidirea slăbită, fie din cauza cutremurelor, fie din cauza îngropării morților în curtea şi cimitirul bisericii, fie din cauza infiltrării apei din scurgerea râurilor care treceau pe lângă biserică, sfântul locaş se găsea din nou în stare rea.

Astfel, s-a constituit o curatelă compusă din Vasile Constantinescu, Stamate Athanasiu, Ştefan Boscu şi Petrache Sachelarie pentru a strânge banii necesari pentru rezidirea a treia oară a bisericii.

La 1867, se dărâmă vechea clădire şi cu banii strânşi a început zidirea actualei biserici. Adunarea sumelor pentru zidire mergând greu din cauza lipsei de mijloace, a silit epitropii de atunci să vândă o parte din proprietățile bisericii, spre a săvârşi lucrarea începută, dar nici cu aceşti bani nu s-au terminat lucrările construcției. Atunci, marele patriot I.C. Brătianu, pe atunci ministru de interne şi ad-interim la finanțe, expunând Domnitorului CAROL I starea îngrijorătoarea în care se aflau lucrările bisericii dărâmate, urmând pilda bătrânilor voievozi ai țării, dăruieşte din caseta particulară suma de 10 000 galbeni, cu care se termină clădirea bisericii.

În amintirea acestei a treia clădiri, s-a aşezat în partea din dreapta, de la intrarea principală, o placă de marmură, pe care s-a scris :

" La anul 1868, Domnitorul României, CAROL I, prin intermedierea d-lui I.C. Brătianu, ministru de interne şi ad-interim la finanțe, depuse însemnate sume din caseta sa pentru această fermecătoare lucrare, fiind curatorii bisericii, ajutători cu bani şi ostenitori, domnii: Vasile Constantinescu, Satamate Athanasiu, Ştefan Boscu şi Petrache Sachelarie, când mai veniră în ajutorul unei astfel de nobile şi întotlăudabile opere, persoanele aici citate: domnii Costache Stoianovici, Ion Constantinescu, Petru Enciulescu şi Ghiță Rădulescu."

Pentru ajutorul dat, Domnitorul Carol I devine ctitor al bisericii actuale.

Biserica "Sf. Nicolae-Şelari" se găseşte azi în bune conndiți de funcționare şi întreținere, datorită grijii permanente a Prea Fericitului Părintelui Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române şi a conducerii Republicii Socialiste România şi ajutorului substanțial al crdincioşilor.

Pe parcursul timpului, biserica a fost reparată şi înfrumusețată. Reparații radicale s-au făcut în anii 1940, 1971-1972, de preot paroh Dumitru Teodorescu, dându-i-se jos toată tencuiala, până la cărămidă, pe toată suprafața exterioară a bisericii, înlocuindu-se cu mortar şi deasupra praf de piatră, s-a reparat şi vopsit acoperişul.

S-a curățat şi spălat pictura, care este făcută în întregime de Gh. Tattarescu, fiind o capodoperă, cu o catapeteasmă de arhitectonică aproape unică.

După cutremurul din 1977, biserica a suferit avarii şi stricăciuni, care s-au reparat în cursul anului 1979, urmând a se reface pictura în cursul anilor 1981-1982.

Biserica este monument istoric şi de artă, sub îndrumarea directă a preoului paroh, Dumitru Teodorescu"

31 ianuarie, 1979 - Bucureşti
Paroh preot D. Teodorescu.

Biserica "Sf. Ecaterina"

"Biserica Sfânta Ecaterina din Bucureşti şi-a început existenţa ca biserică din lemn a mânăstirii cu acelaşi nume, ridicată în timpul domniilor lui Alexandru Mircea şi a fiului său, Mihnea, zis "Turcitul".

Ctitorii bisericii au fost boierii Goleşti, Ivaşco şi Albul. Între alţi ctitori se numără: Teodor, Drăghici, Pană.

Biserica era terminată în anul 1579, când a obţinut un hrisov de la Mihnea Turcitul.

Cea dintâi menţiune documentară a mânăstirii se face însă într-un document din 15 iulie 1625, deşi ea exista şi mai înainte. Astfel, spre sfârşitul anului 1595, când trupele lui Sinan Paşa s-au retras din Bucureşti, mânăstirea a suferit unele stricăciuni.

Reparaţiile au fost făcute de vistierul Pană, care a devenit al doilea ctitor al mânăstirii.

Este posibil ca biserica de lemn să fi fost înlocuită acum cu alta de zid, fapt pentru care însăşi mânăstirea a purtat numele de "Mânăstirea lui Pană Vistierul" până în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

În anul 1616, la sfârşitul lunii decembrie, oştile lui Gabriel Bathory, năvălite în Ţara Românească, au ars mânăstirea "şi au tăiat un călugăr".

Mânăstirea a fost refăcută şi a fost apoi afierosită Mânăstirii "Sf.Ecaterina" din Sinai, în timpul domniei lui Alexandru Ipsilanti. De fapt, între 1775-1782, Doamna Ecaterina, soţia lui Alexandru Ipsilanti, a construit un han, pe locul unde se află astăzi clădirea Institutului Teologic Universitar din Bucureşti şi l-a afierosit mânăstirii. Hanul a fost rezervat în exclusivitate "negustorilor turci" sosiţi în Bucureşti. Venitul hanului servea la întreţinerea călugărilor . De acum înainte, sfântul lăcaş, împreună cu Mânăstirea, au luat numele de "Sf. Mare Muceniţă Ecaterina".

Cutremurul din 1838 a cauzat stricăciuni marii biserici şi i-a crăpat zidurile.

La 22 februarie 1850, egumenul mânăstirii, Grigorie Ecateriniotul, ajuns episcop sub numele de Grigorie Agathonikeias, a cerut printr-un memoriu aprobarea autorităţilor legiuite pentru începerea unei noi biserici, pe temeliile celei vechi, având tot materialul pregătit.

S-a zidit o biserică nouă pe care o vedem şi astăzi. Construcţia bisericii a început în anul 1850 şi s-a terminat în anul 1853, când a fost şi pictată.

În interior, pe peretele de apus al bisericii, în dreapta, s-a zugrăvit chipul patriarhului ecumenic de atunci, Constantin Sinaitul, iar în partea stângă, chipul Episcopului Grigorie, amintit mai sus.

La 25 ianuarie l853, "Mânăstirea Sf. Ecaterina" serba pentru prima oară cel de-al doilea hram al ei: "Sfântul Grigorie Teologul", nume pe care-l purta şi egumenul ei.

La 29 octombrie 1863, Mânăstirea "Sf.Ecaterina" a fost transformată în biserică de mir.

În anul 1905 s-a construit şi casa parohială, pe locul vechi al bisericii, vis-à-vis de cea actuală.

Arhitectura Bisericii "Sf. Ecaterina" prezintă particularităţi ce-i conferă o notă de măreţie şi solemnitate.

Pictura bisericii a fost executată de pictorii C. Lecca (1810-1887) şi Mişu Pop (1827-1892), cu excepţia icoanelor de la catapeteasmă, pictate în Sinai, pe pânză, şi aplicate aici.

Cutremurul din 4 martie 1977 a provocat stricăciuni bisericii. Biserica s-a consolidat între timp cu o centură de beton.

Pictura s-a readus la frumuseţea ei prin spălare şi retuşare, în primăvra anului 1984.

Din anul 1959, Biserica "Sf. Ecaterina" serveşte ca paraclis pentru practica studenţilor teologi, dar este deschisă şi credincioşilor."

Pr. Conf. Dr. Alexandru I.Stan

Bibliografie

Drd. Ion Bănăţeanu, "Biserica Sf. Ecaterina din Bucureşti", în Revista Biserica Ortodoxă Română, an LXXXV (1967), nr. 1-2, p. 163-179.